

Anna Kontula

MUURI

**MATKA MAAILMAN
SUURIMPAAN VANKILEIRIIN**

into

MUURI

Anna Kontula

MUURI

**MATKA MAAILMAN
SUURIMPAAN VANKILEIRIIN**

into

© Anna Kontula

into

Into Kustannus Oy
Kalevankatu 43, 00180 Helsinki
www.facebook.com/intokustannus
www.instagram.com/intokustannus
www.twitter.com/intokustannus

ISBN: 978-952-351-321-1
Paino: Dardedze holografija, Riika 2020

Sisällys

Esipuhe 7

SUUNNITELMA 13

Torstai 24.10.	Näin se alkoi 13
Perjantai 25.10.	Israel–Palestiina-kysymys 22
Lauantai 26.10.	Suomen asekauppa ja vähän poliittisen muutoksen filosofiaa 27
Sunnuntai 27.10.	Riskiärvioita 35
Maanantai 28.10.	Yhteys löytyy 37
Tiistai 29.10.	Kävisikö viikko lentokenttäputkassa? 43
Keskiviikko 30.10.	Kaikkea ei voi kirjoittaa 46
Torstai 31.10.	To do -lista 47
Perjantai 1.11.	Helppohan se on lännkkärinä seikkailla 48

TOVEREITA 53

Lauantai 2.11.	ISM 53
Sunnuntai 3.11.	Selfiekeppi 56
Tiistai 5.11.	Palestiina-solidarisuus on vanha vasemmistoteema 57
Keskiviikko 6.11.	Talojen tuhoaminen 61
Torstai 7.11.	Miten suojaudutaan kyynelkaasulta? 66

MUUREJA 69

Perjantai 8.11.	Gazan muurille kuollaan edelleen 69
Sunnuntai 10.11.	Gazan tilanne 72
Maanantai 11.11.	J'accuse 74
Tiistai 12.11.	Toverit kaljalla 76
Torstai 14.11.	Huolestunut kansalainen 77
Perjantai 15.11.	Kaksi näkökulmaa 78
Lauantai 16.11.	Politiikan keinot 82
Sunnuntai 17.11.	Alkuperämerkinnät 86
Maanantai 18.11.	Kenen demokratia kelpaa 87

IHMISOIKEUS ON TULKINNASTA KIINNI 95

Tiistai 19.11.	Joukkomurha 95
Torstai 21.11.	Israel on taas hot 99
Perjantai 22.11.	Tiedotus on tasapainoilua 100
Sunnuntai 24.11.	Gazassa sataa ohjuksia 103
Maanantai 25.11.	Etniset puhdistukset 107
Tiistai 26.11.	Mediahallintaa 111
Keskiviikko 27.11.	Tervetuloa Gazaan 112
Perjantai 29.11.	Kolonialismin museo 113
Lauantai 30.11.	Juomavesi 115
Sunnuntai 1.12.	Vallankumoukset lähtevät yliopistoilta 117
Maanantai 2.12.	Apartheid 120

YKSITYISTÄ EPÄVARMUUTTA JA KANSAINVÄLISTÄ SOLIDAARISUUTTA 123

Tiistai 3.12.	Avustus ei aina auta 123
Keskiviikko 4.12.	Kaikki pitäisi itte tehdä 126
Torstai 5.12.	Delegaatteja etsitään yhä 128
Perjantai 6.12.	Libanonin pakolaisleirit 130
Sunnuntai 8.12.	Ylpeä äiti 133
Tiistai 10.12.	Boikotit 134

DELEGAATIO 139

Keskiviikko 11.12.	Lisa 139
Torstai 12.12.	Aktio toteutuu 140
Perjantai 13.12.	Yksi vai kaksi valtiota 141
Lauantai 14.12.	Pitääkö pelosta puhua? 144
Tiistai 17.12.	Jules 145
Keskiviikko 18.12.	Israelin puolustusministeriö ylistää Suomea 147
Torstai 19.12.	Joko se asemainostus alkoi? 149
Perjantai 20.12.	Täsmentyviä suunnitelmia 151
Lauantai 21.12.	Ty 154
Sunnuntai 22.12.	Ilmapuntari 155
Tiistai 24.12.	Jouluaatto 156
Perjantai 27.12.	Ratkaisu edellyttää kannusteita 157
Sunnuntai 29.12.	Väärän viestin riski 158
Maanantai 30.12.	Muuri lähenee 160
Lauantai 4.1.	Henkistä kasvua – tai sitten ei 161
Sunnuntai 5.1.	Lähi-idän tilanne kärjistyy 163
Tiistai 7.1.	Davide 164

AITA 167

Torstai 9.1.	Tel Aviv 167
Perjantai 10.1.	Uusia suunnitelmia 169
Lauantai 11.1.	Mads 172
Sunnuntai 12.1.	Kiistelyä ja ennustuksia 178
Maanantai 13.1.	Suuri päivä 182

Loppusanat – kirjoitettu lentokentällä matkalla Suomeen 189

Suosittelavaa luettavaa 192

Viitteet 194

ESIPUHE

Syksyllä 2019 Saksassa juhlittiin Berliinin muurin murtumista niin riehakkaasti, että humun kaiut kiirivät Suomeen saakka. Yle Teema näytti laadukkaita elokuvia, uutistoimitukset uutisoivat ja lehdet haastattelivat ihmisiä, joiden saattoi taidokkaan aasinsillan kautta katsoa jotenkin liittyvän DDR:ään.

Myös sosiaalinen media osallistui. Twitterissä moni julkisuudesta tuttu kirjoitti postauksen, jossa tuomitsi muuria tahranneet ihmisoikeusrikokset ja kuulutti historian muistamista, jotta vastaava ei enää koskaan toistuisi.

Useimmille nämä kirjoitukset lienevät olleet vain konventionaalinen tapa kommentoida Berliinin muuria, ei loppuun saakka mietittyä pohdintaa ihmisoikeuksien puolustamisesta yli valtionrajojen. Luultavasti monet ovat tämän kirjan ilmestyessä jo unohtaneet koko muurin ja omat vaatimuksensa sen muistamisesta.

Minä kuitenkin jäin miettimään: Entäpä jos vaatimukset historiasta oppimisesta ottaisi tosissaan? Ollaanko jos-sain rakentamassa muuria, joka voisi Berliinin muurin tavoin loukata vakavasti rauhaa ja vapautta? Entä voisiko täältä Suomesta käsin ihan oikeasti yrittää vaikuttaa tällaiseen kehitykseen?

Vastaus ainakin keskimmäiseen kysymykseen on myönteinen. Israel rakentaa parhaillaan laittomasti saartamansa Gazan ympärille muuria, joka on paljon Berliinin muuria massiivisempi. Sen juurelle ammuttujen määrä saattaa ylittää

Berliinin muurin koko historian saldon. Gazaan jää vangiksi noin kaksi miljoonaa ihmistä. Alueen lapsista joka kymmenes on jo aliravitsemuksen pysyvästi vaurioittama ja lähes jokainen on nähnyt miehittäjän väkivaltaa.

Gazan tilanteeseen liittyy niin paljon kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen raportoimia ihmisoikeusloukkauksia, että niitä ei voi esipuheessa luetella. Lyhyesti, Gaza elää keskellä vuosia jatkunutta humanitaarista kriisiä, jossa Israelin rooli vaihtelee alueen tiukasta eristämisestä suoriin siviili-kohteiden pommituksiin.

Ensi vilkaisulla on vaikea kuvitella kenenkään hyötyvän tällaisesta järjestömyydestä. Tarkemmalla katsannolla edunsaaja kuitenkin löytyy, nimittäin Israelin aseteollisuus – toisin kuin useimmilla kilpailijoillaan, on sillä Gazassa tosielämän testikenttä. Israelilainen aseteollisuus käyttää tätä etua kursailematta myös markkinoinnissaan. Se olisi rauhan suuri häviö, sillä kotimaisten aseostojen vähenemisen lisäksi se menettäisi ainutlaatuisen testilaboratorionsa. Eipä siis ihme, että aseyritykset ovat osallistuneet aktiivisesti konfliktin ylläpitoon ja sen sementoivien muurien pystyttämiseen.

Päätin yrittää tosissani estää historiaa toistumasta, estää tämän Berliinin muurin. Suomi käy aktiivista asekauppaa israelilaisten aseyrityksien kanssa eli tukee meidän verorahoillamme miehittäjän muuriprojektia ja hyökkäyksiä siviilejä vastaan. Jos emme voikaan ratkaista Gazan konfliktia, voimme ainakin lakata ylläpitämästä sitä. Ja koska valtioilla on tapana benchmarkata toisiaan, kuka tietää, ehkä Suomen päätös lopettaa asekauppa Israelin kanssa rohkaisisi samantapaisiin linjauksiin myös muualla.

Mutta mitä sitten voisin tehdä? Vuosien mittaan on kokeiltu jos jonkinmoista: on kirjoitettu artikkeleita, mielipi-

detekstejä, aloitteita, vetoimuksia ja valtiopäivätoimia. On järjestetty mielenosoituksia, lahjoitettu rahaa, lobattu poliitikkoja ja boikotoitu. Tulokset ovat jääneet laihoiksi. Suomi on hieman rajoittanut asevientään, mutta tuonti jatkuu kuten ennenkin. Viimeaikaisten arvioiden mukaan se saattaa olla jopa kasvussa.

Yhtä asiaa emme vielä ole koettaneet – teeman nostamista yleiseen keskusteluun kiinnittämällä kaukaiseen Gazaan jotakin suomalaisille tuttua ja kiinnostavaa. Esimerkiksi jonkun tunnetun suomalaisen kansalaistottelemattomuusaktion paikan päällä.

Voisiko se olla joku suomalainen kansanedustaja tekevässä jotakin sellaista, jota suomalaistoliittikko ei ole tehnyt miesmuistiin?

Tämän kirjan kirjoitusprosessi on poikkeuksellinen – nyt esipuhetta laatiessani en nimittäin vielä tiedä loppuratkaisua. Voi olla, että suunnittelemani aktio rakentaa tekstiin hienon nousun, tai sitten kaikki lässähtää Tel Avivin lentokentän käännytyspäättökseen.

Kirja on muodoltaan projekti- ja oppimispäiväkirja. Koska teksti on ollut pakko kirjoittaa vajaassa kahdessa kuukaudessa ja samaan tahtiin tapahtumien etenemisen kanssa, ei mikään muu ratkaisu ollut mahdollinen. Muoto on kuitenkin vähän huijausta, sillä osa päiväkirjan tekstistä on oikeasti Johannes Hautaviidan¹ kirjoittamaa ja muutenkin alkuperäisiä merkintöjä on muokattu välillä ankaralla kädellä. Työnjako sovittiin pääpiirteittäin sellaiseksi, että Johannes vastaa Israel–Palestiina-kysymykseen liittyvästä substanssiedosta (ja lähes kaikista loppuviitteistä), Anna taas prosessin raportoinnista ja analysoinnista sekä tekstien yhteensovittamisesta.

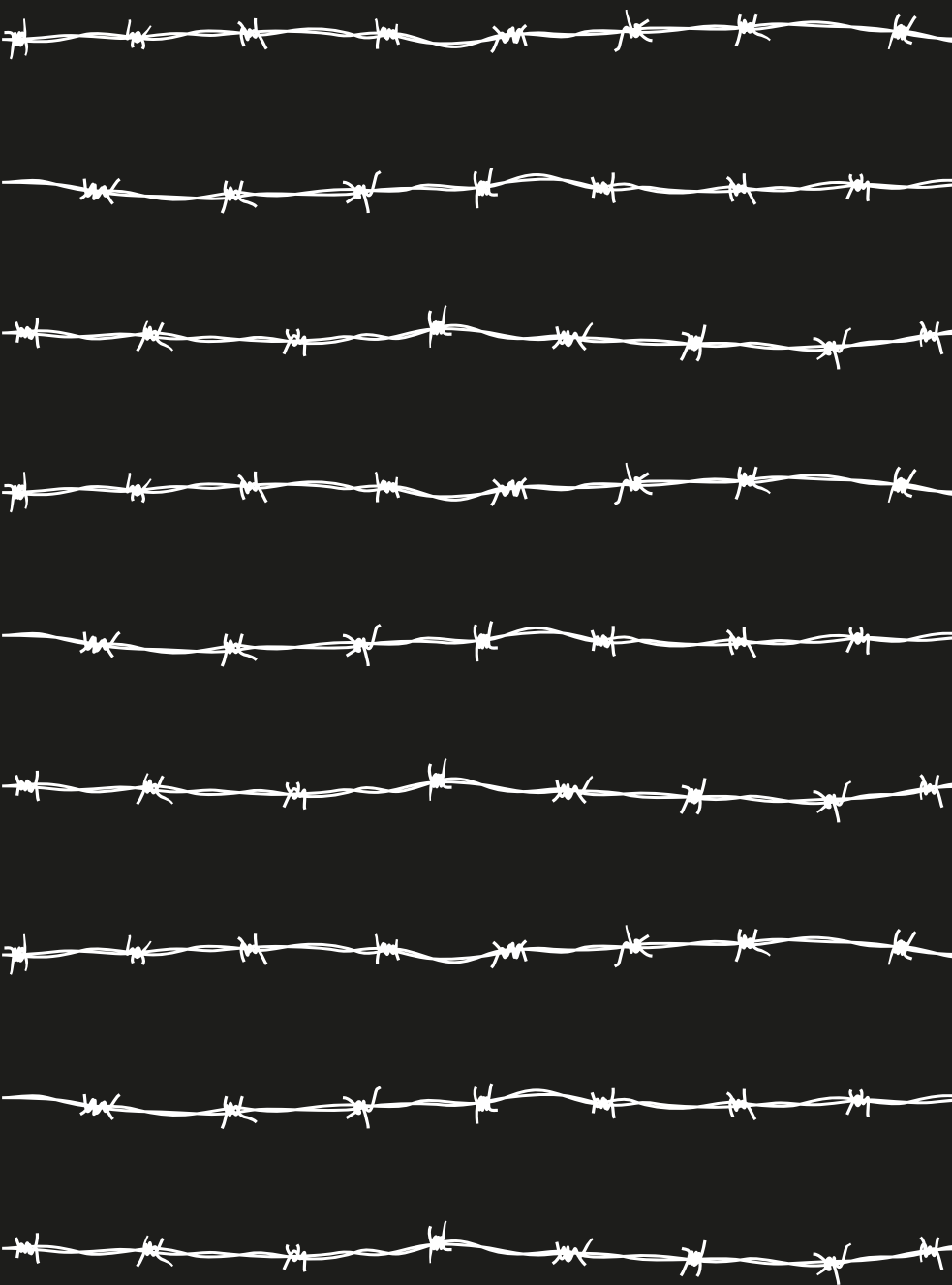
ta. Johannes halusi kuitenkin jättäytyä enemmän taustarooliin, eikä hänen nimeään täten ole kirjan kannessa.

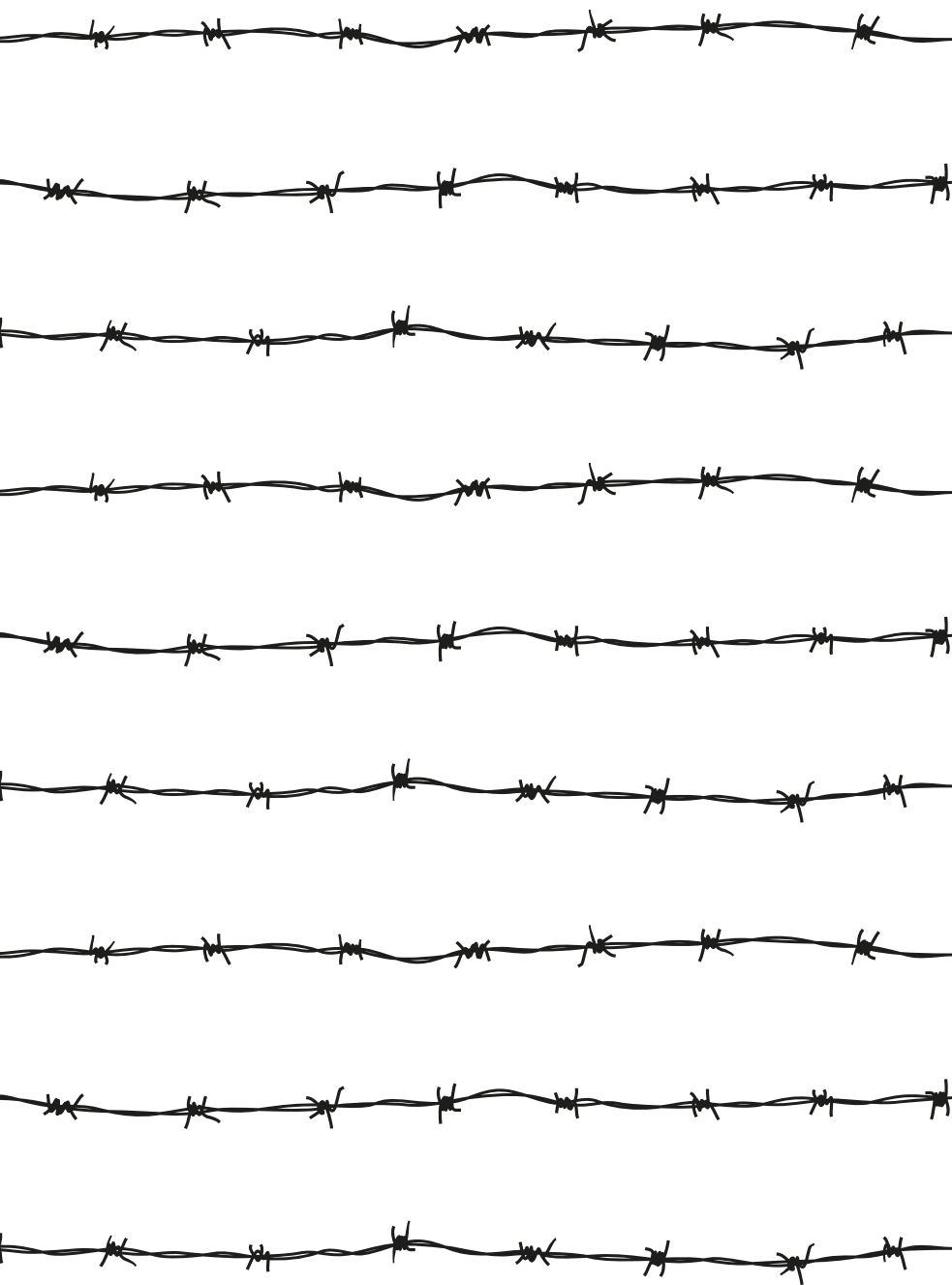
Kirjoitustavan vuoksi ei johdonmukaista juonen kaarta ole voitu rakentaa. Teksti etenee samaa tahtia matkavalmistelujen kanssa ja syvenee, kun kirjoittajien ymmärrykselle käy niin. Sirpaleisuutta lisää entisestään se, että tietoturvasyistä alkuperäiset päiväkirjamerkinnot oli kirjoitettava perinteisesti kuulakärkikynällä vihkoon ja sähköinen muokkausmahdollisuus saatiin vasta myöhemmin.

Kirjoitusprojektiin ja aktion valmisteluihin on osallistunut paljon ihmisiä ympäri maailmaa. Osa heistä esiintyy tekstissä pelkillä nimikirjaimilla tai aluksi kirjaimena ja myöhemmin (kun lupa on saatu) nimellään. Osaa ei mainita lainkaan. Israel–Palestiina-kysymys on tulenarkaa tavaraa, ja kaikilla ei ole yhtä vakaita oloja ja hyvää oikeusturvaa kuin meillä kirjoittajilla.

Nimeltä haluan kiittää kommentteista ja muusta avusta Sirpa Martinsia, Syksy Räsästä, Bruno Jänttiä, Taneli Hämäläistä, Tomi Kuhasta, Sirkku Kivistöä, Hannu Ahosta ja kustannustoimittajaamme Simo Pihlajaniemeä ja apurahasta Suomen tietokirjailijat ry:tä. Sekä tietysti Into Kustannusta, jonka joustava ja ennakkuuloton työtapa mahdollistaa myös tällaiset kirjoitusprojektit.

Anna

SUUNNITELMA

Torstai 24.10.

Näin se alkoi

Tapaan S:n Tiedekulmassa. Hän on edellisellä viikolla ottanut yhteyttä ja kysellyt, haluaisinko lähteä tammikuussa ulkomaille. Asia liittyy Israel–Palestiina-kysymykseen.

Kun S ei kertonut viestissään enempää, arvasin heti hankkeen olevan jotakin salaista ja hasardia. Minulla on kuitenkin myönteinen kuva S:stä. Hän on radikaali, mutta ei fundamentalisti. Hän toimii tiettävästi sellaisten tahojen kanssa, joihin ei liity epäilyjä korruptiosta tai ihmisoikeusloukkauksista. Hänen motiivinsakin vaikuttavat siinä määrin puhtailta kuin nyt kellään koskaan on, sillä S:n ammatissa aktivismia tuskin harrastetaan opportunistisista syistä.

Siksi luotin S:n arvostelukykyn ja vastasin hänen viestiinsä, että voisin vaikka halutakin. Meillä on tammikuussa istuntotauko, joten matkasta ei koidu poissaoloja.

Ja niin me sovimme tapaamisen.

Minun on ollut pakko odottaa lisätietoja tähän asti, sillä en omista muita kommunikaatiovälineitä kuin eduskunnasta saadut. (Kansanedustaja on aina töissä, joten rinnakkaislaitteiden kanniskelussa ei ole järkeä.) Eduskunnassa meitä varoitellaan kuitenkin koko ajan tietoturvasta, sillä puhelimissamme on aivan tavalliset liittymät ja käyttöjärjestelmät ilman sen kummempia suojausja. Sähköposti on tietosuojan takana, mutta sen pitävyydestä keskustellaan koko ajan.

Yleinen oletus on, että ainakin isoimmat kansainväliset tiedustelujärjestelmät seuraavat rutiininomaisesti edustajien viestintää. Kun pitää neuvotella arkaluontoisista asioista, puhelimet pannaan syrjään.

Jos jokin teema nyt sitten on kansainvälispoliittisesti arkaluontoinen, niin Israel–Palestiina-kysymys. Se on modernin ajan pisin edelleen jatkuva sotilaallinen miehitys. Ko-deistaan paenneet palestiinalaiset muodostavat syyrialaisen jälkeen maailman suurimman pakolaisväestön. Tilanne luo turvattomuutta ja väkivaltaa koko alueelle ja on hiertänyt pitkään Israelin ja sen naapurimaiden välejä.

Viime vuosikymmeninä Israel–Palestiina-kysymys on kuitenkin menettänyt selkeärajaisuuttaan. Egypti ja Jordania ovat solmineet erilliset rauhansopimukset Israelin kanssa ja ylläpitävät siihen tavanomaisia diplomaattisia suhteita. Saudi-Arabia on myös normalisoinut suhteitaan Israeliin, ja sen prioriteetti on nyt valtataistelussa Iranin kanssa. Mikäli maiden välille muodostuu tulevaisuudessa avoin liittolaisuusuhde, tarkoittaisi se käytännössä Israelin sovintoa arabimaailman kanssa ilman palestiinalaisten aseman ratkaisua.

Tämä uusi geopolitiittinen asetelma heikentää palestiinalaisten näkymiä entisestään: arabimaailman valtioiden tuki palestiinalaisille on hiipumassa. Toistaiseksi Palestiina on silti edelleen Lähi-idän alueellisten konfliktien keskiössä. YK:n Lähi-idän rauhanprosessin erityisraportointia kuvailee Palestiinan jatkuvan miehityksen alueellisia seurauksia näin:

Vaikka vakavat tilanteet Syyriassa, Jemenissä ja muualla ovat kiireellisyytensä takia ymmärrettävästi kansainvälisen huomion kohteena, Palestiina on edelleen keskeinen osa alueellista umpisolmua.

Konflikti tulee olemaan yksi merkittävimpiä moottoreita ääriliikkeiden toiminnassa ja jatkuva uhka alueelliselle turvallisuudelle, kunnes miehitys loppuu ja kahden valtion ratkaisu toteutuu merkityksellisillä neuvotteluilla ja pohjautuen asianmukaisesti YK:n päätöslauselmiin.²

Kyse ei siis ole vain Israelin ja Palestiinan suhteista, vaan koko Lähi-idän. Israel käyttää Palestiinan konfliktia verukkeena alueellisten aseriisuntahankkeiden hylkäämiselle ja ydinasemonopolinsa ylläpitämiselle. Se on ainoa Lähi-idän valtio, joka vastustaa joukkotuhoaseettoman vyöhykkeen perustamista.³

Myös länsivallat ovat osallistuneet innokkaasti sopan hämmentämiseen. Palestiinalaisalueiden miehityksen jatkumisen on mahdollistanut Israelin poikkeuksellisen läheinen liittolaisuussuhde Yhdysvaltojen kanssa. Washingtonin ulkomaanavun määrä Tel Aviville on noin kolme miljardia dollaria vuodessa.⁴ Myös Yhdysvaltojen diplomaattinen tuki on ollut Israelille ratkaisevan tärkeä, sillä vuosien 1972 ja 2006 välisenä aikana Yhdysvallat esti veto-oikeudellaan 42 YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa, jotka kritisoivat Israelin toimia. Määrä ylittää kaikkien muiden turvallisuusneuvoston jäsenten yhteenlasketut veto-oikeuden käytöt samalla aikavälillä.⁵

Trumpin hallinto on syventänyt liittolaissuhdetta entisestään, kun se kiisti Israelin siirtokuntapolitiikan rikkovan kansainvälistä oikeutta ja siirsi Yhdysvaltojen suurlähetystön Tel Avivista Jerusalemiin.⁶ Mikään ei tällä hetkellä viittaa siihen, että tilanne olisi edes tasaantumassa, rauhasta puhumattakaan.

Koska kyseessä on kansainvälisen turvallisuuden näkökulmasta tärkeä ja herkkä neuvottelu, aloitamme S:n kanssa ka-
saamalla takit, laukut ja laitteet tyhjälle tuolille kahvilasalin
toiseen päähän. Olo on heti alaston – me poliitikot nimittäin
suostumme harvoin näin kauaksi puhelimesta. (Jos on tilan-
ne päällä, saatan ottaa sen mukaan jopa kylpyhuoneeseen
suihkun ajaksi.) Tunnelmaa vahvistaa jonkinlainen nolous,
että eikös tämä nyt ole liioittelua, tarpeetonta agenttileikkiä.
Ketä meidän juttumme nyt oikeasti kiinnostaisivat?

Toisaalta sitten kuitenkin tiedän, että kiinnostaa. Ole-
tan, että S aikoo pyytää minua lentämään Israeliin jossakin
paikallisen oikeuden mukaan laittomassa tai ainakin puoli-
laittomassa tarkoituksessa. Israelin rajavalvonta on kaukana
suomalaisesta ruotsinlaivameiningistä ja tunnettu rajatar-
kastustensa perusteellisuudesta, joten sana hankkeesta ei saa
kiiriä.

Ulkoministeriön matkustustiedote varoittelee lakonises-
ti, että ”maahan saavuttaessa ja maasta lähdettäessä erityiset
turvatarkastajat esittävät matkustajille kysymyksiä. Tarkas-
tuksiin on syytä suhtautua asiallisesti ja vastata esitettyihin
kysymyksiin. Matkatavarat saatetaan tutkia.”⁷

Sitä ministeriö ei kerro, että tarkastuksissa käytetään
myös tiedustelutietoa ja tutkaillaan maahanpyrkijän some-
käyttäytymistä. Häntä voidaan myös vaatia avaamaan säh-
köpostinsa.⁸ Poliittinen profilointi Israelin rajavalvonnassa
tuli todistettua viimeistään vuoden 2017 laissa, joka kieltää
maahantulon Israelin tai siirtokuntien boikottia tukevilta
henkilöiltä.⁹ Lain perusteella on käännytetty jopa Amnes-
ty Internationalin henkilökuntaa.¹⁰ Myös aikomus matkus-
taa palestiinalaisalueille voi itsessään olla rajatarkastuksessa
epäilyttävä tekijä.¹¹

Jos siis ylipäätään haluan päästä lentokenttää pidemmälle, on syytä pysytellä alusta saakka ihan hissukseen.

Yleissääntö tietysti on, että kullakin maalla on oikeus päättää, ketä maahansa päästää (muiden kuin omien kansalaistensa osalta). Tilanne on kuitenkin siinä mielessä nurinkurinen, että kansainvälinen yhteisö ei tunnusta Israelin suvereniteettia Miehitetyillä palestiinalaisalueilla. Israelilla pitäisi siksi olla yhtä vähän sanottavaa liikkumisesta siellä kuin Venäjällä on matkustamisesta Ukrainassa. Länsirannalle, Itä-Jerusalemiin ja Gazaan pääsee kuitenkin vain Israelin kautta ja suostumuksella, koska maa hallinnoi kaikkea liikkumista alueella. (Ainoan poikkeuksen muodostaa Gaza, jonne voi matkustaa myös Egyptin kautta, mutta myös Gazan ja Egyptin välistä rajaa säätelevät Egyptin ja Israelin sopimukset.)

Varotoimien jälkeen pääsemme lopultakin itse asiaan.

S kertoo, että paikalliset israelinjuutalaiset aktivistit ovat järjestämässä Gazan ja Israelin väliselle rajalle mielenosoitusta, jonka yhteydessä murtauduttaisiin Gazan puolelle. Vielä jonkin aikaa rajaa merkkää kevytrakenteinen piikkilanka-aita, jonka läpi pääsee verraten helposti. Israel on kuitenkin parhaillaan korvaamassa aitaa massiivisella muurilla. Sen valmistuttua tunkeutuminen Gazaan tuskin enää onnistuu. Aktio on siis syytä tehdä piakkoin.

S kysyy, haluaisinko osallistua aktioon. Hengenvaaraa ei ”todennäköisesti” olisi, koska ”Israel pitää omalla puolellaan toimivia aktivisteja vaarattomina vasemmistohörhöinä”, joihin käytetään vain kyynelkaasua tai ”korkeintaan kumipäällysteisiä teräsluoteja”. Toki Gazan puolelle rajaa ammutaan sitten kovilla, että vähän pitää varoa.

Gazassa olisi action jälkeen ainakin kansalaisjärjestöta-
paamisia ja pressi. Mahdollisesti tarjoutuisi myös tilaisuus
tavata Hamasin edustajia, mutta sitä S neuvoo harkitsemaan
tarkoin – Hamasin toiminta on ihmisoikeusstandardeilla
mitattuna kyseenalaista, ja suomalaispoliitikon tapaaminen
saattaisi välittää vääränlaisen viestin.

Lopulta pitäisi vielä päästä kotiin. Se ei ole ihan yksinker-
taista, koska Gazasta ei noin yleensä ottaen pääse pois (juuri
sehän on ongelman ydin). Muilta kuin gazalaisilta se kuiten-
kin onnistuu, joskaan ei kovin mukavalla tavalla.

Ensisijainen suunnitelma olisi mennä Erezin rajanylitys-
paikalle (ainoa siviilikäyttöinen maaväylä Gazasta Israeliin)
ja pyytää sieltä kyytiä lentokentälle. Mikäli tämä ei jostain
syystä onnistu, voi yrittää lentää Egyptin kautta. Kolmas
vaihtoehto on tulla pois veneellä.

Tässä vaiheessa olen jo sen verran järkyttynyt, että en
älyä kysyä, miten tämä veneellä lähtö käytännössä tapahtui-
si. S kuitenkin rauhoittelee, että ulkomaalaisena minun ei
tarvitse pelätä loukkuun jäämistä. Todennäköisesti minusta
halutaan eroon mahdollisimman pian ja pääsen kotiin no-
peimmalla koneella maahantulokielto taskussani. Se sijaan
action järjestävät israelilaiset aktivistit joutunevat varautu-
maan oikeudenkäynteihin.

Sanon harkitsevani asiaa, vaikka oikeastaan olen päättä-
nyt suostua jo ennen tapaamistamme. En tiedä kovin paljoa
Israel–Palestiina-kysymyksestä, mutta kuitenkin riittävästi
ymmärtääkseni, että apua tarvitaan ja että kansanedustaja-
statukseni ansiosta juuri minun apuni on arvokasta. Israelin
vuosikymmeniä jatkunut miehitys on mahdollinen vain
maan ulkopuolelta tulevan tuen ansiosta. Siksi taistelu kan-
sainvälisestä mediahuomiosta on tärkeä.

Lupaani päättää varmuudella viikon loppuun mennessä, jahka olen tavannut pitkään Palestiina-solidarisuustyötä tehneen ystäväni T:n. Haluan kuulla hänen arvionsa hankkeen järjestyksestä. S nyökkää ja antaa yhteystiedot paikalliselle aktivistille, jolta voin kysellä lisää. ”Yhteystieto” on nimimerkki, jolla löydän hänet kryptatusta sähköpostipalvelusta. S antaa myös oman nimimerkinsä.

Tämän verran minulla nyt on.

Lähden Tiedekulmasta aivot raksuttaen tehtävälistoja kaikista niistä käytännön asioista, jotka pitäisi nyt hoitaa.

Aloitan soittamalla heti kävellessäni A:lle. Selitän, että en voi kertoa puhelimesta tarkemmin, ja pyydän häntä tapaamiseen Musiikkitalolle saman tien. Kehotan kysymään, josko J pääsisi myös.

Tai siis olen kysyvinäni, vaikka olen varma, että hän ehtii. Olemme tehneet A:n kanssa pitkään yhteistyötä, joten hän kyllä arvaa tämän oitis erikoiskeikaksi. Hän tietää hyvin, että en koskaan poistu työpaikalta pelkän kahvikupillisen takia, saati yllytä muita tekemään niin.

J:tä en tunne juuri lainkaan, mutta kun tavoitan heidät Musiikkitalon aulassa, näen hänenkin saaneen jo juonesta kiinni. Jännityksen huomaa molemmista. Koska minä tarvitsen apua, tarjoan ja haen kahvit. He järjestelevät sillä välin pöytiä ja tavaroita jälleen siten, että lähellämme ei ole teknologiaa. Minä alan jo tottua.

Päästyäni pöytään kahvien kanssa kerron lyhyesti, mistä on kyse. A ja J ovat messissä.

Vaikka kaikki on vielä auki, sovimme alustavasti työnjaosta. J etsii minulle tekstejä, sillä selvää on, että ennen lähtöä on opiskeltava paljon. Hän on kirjoittanut Israel–Pales-

tiina-kysymyksestä aiemminkin, joten hänen tiedonhakunsa eivät herätä huomiota. Oletan J:n haluavan auttaa, koska Gazan tilanne on hänelle henkilökohtaisesti tärkeä asia ja koska hän osaa kuviot riittävän hyvin ymmärtääkseen, että näitä mahdollisuuksia ei tule usein.

A puolestaan ei tunne Israel–Palestiina-kysymystä sen enempää kuin minä tai kuka tahansa keskiverto vasemmistoaktiivi. Tiedän voivani kuitenkin luottaa hänen apuunsa jo siksi, että hän rakastaa kaikkea salaista ja radikaalia. A näyttää ehkä päivisin arkiselta virastotyöntekijältä, mutta on sydämessään (ja usein ilmeisesti myös vapaa-ajanviettovaikossaan) tiukasti systeemiä vastaan. Erityisen arvokkaaksi hänen apunsa tekee tietosuojasaaminen sekä koko joukko hämäräperäisiä kavereita (nimiä ei koskaan mainita), joilta kysellä lisää.

Itse en ole kovin hyvä salaamaan mitään. Kokemukseni mukaan politiikassa kulkeva informaatio on hyvin harvoin sellaista, että sen ilmitulo oikeasti voi tuottaa harmia. Silloinkin se useimmiten liittyy henkilöihin tai ajoitukseen, harvoin itse asiasisältöihin. Usein asiat pysyvät salassa yksinkertaisesti siksi, että ketään ei kiinnosta, ja jos ne sitten sattuisivatkin vuotamaan, mitään todellista vahinkoa ei siitä koidu kenellekään.

Tällä kertaa onnistuminen kuitenkin riippuu siitä, että tieto matkani varsinaisesta tarkoituksesta ei pääse vuotamaan edeltä käsin. Kaikkia Israel-kannanottojani vuosien varrelta ei voi piilottaa, mutta A lupaa siivota verkosta sen, minkä siivottua saa. Matkasuunnitelmiin liittyvää viestintää ei hoideta puhelimen eikä sähköpostin kautta.

Sovimme myös peitetarinasta. Koska olen ollut paljon kirkon medioissa haastateltavana ja kirjoittanut uskonnosta

kirjankin, minun on luontevaa matkustaa paikan päälle jonkinlaisella pyhiinvaelluskonseptilla ihmettelemään Uuden testamentin tapahtumapaikkoja.

Iltapäivän mittaan teen vielä muutamia valmistelevia toimia – sellaisia, jotka mielestäni voi jo tehdä, vaikka lähtö ei ole varma. Tai siis sellaisia, jotka olisi ilman muuta järkevämpi tehdä vasta päätökseni varmistuttua, mutta en ole koskaan ollut hyvä odottamaan.

Informoin puolueessa kahta henkilöä, joiden tiedän olevan perehtyneitä Israel–Palestiina-konfliktiin ja joiden pitää voida varautua median kysymyksiin, mikäli yrityksemme onnistuu ja saa Suomessa huomiota. Molempien kunniaksi on sanottava, että he ottavat varoituksen maineriskistä rauhallisesti. Kumpikaan ei protestoi tai pyydä minua harkitsemaan uudelleen (ehkä siksikin, että suostuttelemistani piteetään kai yleisesti melko vaikeana), vaan he kehottavat vain pitämään ajan tasalla.

Pari tuntia myöhemmin saan A:lta kuittauksen, että S:n neuvoma kryptattu sähköpostipalvelu on ok. Rekisteröidyn ja jään odottamaan hyväksyntää, joka ilmoituksen mukaan saattaa kestää kaksi vuorokautta. Vasta sitten saan yhteyden Israelin pään aktivisteihin.

Kotimatalla käyn ostamassa halvan puhelimen. Jos laite hajoaa tai takavarikoidaan, on parempi, että se ei ole eduskunnan omaisuutta. En halua selitellä matkojani taloushallinnolle, ja työpuhelimien kadottamisesta tietoineen tulisi muutenkin hirveä sotku. Kumiluoteja silmällä pitäen ostan puhelimeen myös panssarilasin. Jos laite selviää kanssani takaisin, voin antaa sen pojalleni – hän tuntuu särkevän näyttölaseja alinomaa.

Illalla kerron suunnitelmasta puolisololleni. Kuten olin ennakoinut, hän ei ilahdu. Hänen mielestään voisin ihan hyvin keskittyä muuttamaan maailmaa kirjoituspöydän ääressä. Ennen kaikkea voisin pyrkiä hieman tarmokkaammin välttelemään vieraan valtion pidättämäksi joutumista vain joitakin päiviä ennen yhteisen ja hartaasti odotetun lomamme alkua.

Pitkästä keskustelustamme huolimatta minulle jää tunne, että Jyrki päästi asian epäilyttävän kevyesti, että hän ei ehkä ole loppuun saakka sisäistänyt sitä. Ja että todellinen vääntö on vielä edessä.

Perjantai 25.10.

Israel–Palestiina-kysymys

Herään aikaisin. Kuten jokaisena työaamuna, kuuntelen Yle Areenasta edellisillan pääuutiset samalla kun harjaan hampaat, syön jotain pientä sekä laitan tukan ja meikit. Yleensä olen sääennusteen kohdalla jo ulkovaatteissa.

Olen valmis myöntämään milloin ja kenelle tahansa, että en ole mikään radikalismien kansikuvatyttö. Olen nelikympipinen täti-ihminen ja näytän juuri siltä. Minulle tarjotaan ruuhkabussissa istumapaikkaa, ja usein saan mellastavan nuorison hiljenemään pelkällä katseella. Vaikka kuljen Helsingin päärautatieaseman läpi lähes päivittäin, kertaakaan eivät siellä notkuvat huumetrokarit ole yrittäneet tehdä tarjousta.

Enkä muutenkaan ole erityisen vallankumousromanttinen tapaus, en enää tässä iässä. Aloitan päiväni fysioterapeutin määräämällä venyttelysarjalla, joka on suunniteltu ehkäisemään lonkkakipuja. Arkimeikkini sisältää muun muassa kaksi silmäpussien piilottamiseen suunniteltua ammattituotetta, jotka tekevät kyllä ihmeitä, mutta eivät riittä-

vän suuria. Syön aamuisin kolmea eri vitamiinia. Minusta on mukavaa olla varautunut yllättäviin tilanteisiin, joten käsilaukkuni vakiovarusteisiin kuuluu viisi tavallisinta käsikauppalääkettä sekä laastaria, voidetta hiertymiin ja korvatulpat.

Elämäni ei ole erityisen jännittävää tai hohdokasta, vaikka itse siitä kovasti pidänkin. Koska myös puolisoni tekee pitkää päivää, arki-iltaisinkin jaksamme juuri ja juuri jakaa karkkipussin televisiosarjan ääressä. Baareissa käyn lähinnä satunnaisilla esiintymiskeikoilla. Viikon tärkein päivä on sunnuntai, jolloin aikuistuneet lapseni tulevat kotiin syömään.

Toisaalta tämä kaikki on nyt myös valttini. Minut on paljon helpompi olettaa Tel Avivin lentokentällä kristityksi toivomatkalaiseksi kuin Palestiina-aktivistiksi. Siksi minulla lienee parempi mahdollisuus selvitä maahan kuin jollakulla katu-uskottavammalla mielenosoittajalla.

Metrossa yritän nopeasti sisäistää eduskuntaryhmän työntekijältä saamani tiivistelmän Israel–Palestiina-kysymyksestä. Olen lupautunut tänään käsityöaiheiseen radio-ohjelmaan, ja koska ristipistotyöni teemana on Palestiinan itsenäisyyden symboliksi noussut posterit, oletan joutuvani puhumaan hieman myös kansainvälistä politiikkaa.

Yhteenveto on tiivis ja melko lohduton.

Palestiinalaisalueisiin kuuluvat Länsiranta, Itä-Jerusalem ja Gaza. Näillä alueilla kansainvälinen yhteisö (YK, EU, Suomi, kaikki paitsi Israel) tunnustaa palestiinalaisten itsemääräämisoikeuden.

Israel on miehittänyt palestiinalaisalueita vuodesta 1967. Miehityksen erityispiirre on siirtokuntapolitiikka. Israel on rakentanut Länsirannalle ja Itä-Jeruseleemiin yli 200 siirtokuntaa,

Ristipistotyö palestiinalaisen vastarinnan symboliksi nousseesta julisteesta.
Kuva: Taneli Hämäläinen.

Palestiina

joissa asuu reilut 600 000 israelilaista.¹² Siirtokuntiensa turvaksi ja kasvattamiseksi Israel tuhoaa edelleen palestiinalaisasutusta. Toiminta on kiihtynyt taas tänä vuonna – 547 palestiinalaista, mukaan lukien 259 lasta, on jo hädetty kodeistaan.¹³

Siirtokunnat rikkovat kansainvälistä oikeutta ja määritellään sotarikokseksi, sillä miehittäjä ei saa siirtää hallinnoimilleen alueille omaa siviiliväestöään.¹⁴ Tilanteen oikeudellista kuvaa monimutkaistaa, että siirtokuntien myötä Miehitytyille palestiinalaisalueille on syntynyt kaksi eri oikeusjärjestelmää: siirtokuntien asukkaat kuuluvat Israelin valtion poliittisen ja oikeudellisen suojelun piiriin täysillä kansalaisoikeuksilla, kun taas palestiinalaiset elävät sota-oikeuden alla.¹⁵

Gazan tilanne on erityisen vakava. Vaikka Israelilla ei ole enää sotilaita tai siirtokuntia Gazassa, se miehittää aluetta ulkopuolelta käsin. YK:n ja kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen mukaan saarto on kansainvälisen oikeuden vastainen, koska se rankaisee koko väestöä kollektiivisesti.¹⁶

Saarto on aiheuttanut vakavan ja pitkään jatkuneen humanitaarisen kriisin. YK on arvioinut Gazan tilanteen olevan niin heikko, että se on asuinkelvoton alue vuoteen 2020 mennessä.¹⁷ Gazan väestöstä (vajaa 2 miljoonaa, josta puolet lapsia) 70 prosenttia on pakolaisia ja 80 prosenttia riippuvaisia humanitaarisesta avusta.¹⁸ Kaistan vedestä 97 prosenttia on juomakelvotonta.¹⁹

Gazan palestiinalaiset aloittivat vuoden 2018 keväällä ns. suuren paluumarssin (engl. Great March of Return), jossa vaaditaan loppua Gazan saarrolle ja palestiinalaisten oikeutta palata lähtöalueilleen.²⁰ Mielenosoitukset jatkuvat edelleen joka perjantai. Israel on vastannut niihin väkivaltaisesti, ja mielenosoituksissa on kuollut yhteensä yli 200 palestiinalaista, mukaan lukien kymmeniä lapsia. Tämän vuoden lokakuun aika-

na mielenosoituksissa on kuollut 2 (yksi 20-vuotias ja toinen 28-vuotias mies) ja loukkaantunut 261, mukaan lukien 127 lasta.²¹

Radio-ohjelma menee hyvin, ja muistan aamulla opiskelemastani juuri sen verran, minkä ristipistotyöni taustoittamiseen tarvitsen. Illalla kuitenkin mietin, olisiko sittenkin pitänyt perua koko homma, tai ainakin ottaa mukaan joku toinen käsityö. Nyt Suomen ehkä luetuimmalle sivustolle tulee nimihauhallani kuva-aihe, joka ei täällä Suomessa sano mitään kenellekään, mutta jonka Israelissa tuntevat kaikki.

Juuri kun olimme sopineet, että yritämme siivota verkosta kaikki jäljet poliittisesta aktivismistani Israelin suuntaan.

Minun ei ehkä kannata suunnitella uraa salaisena agenttina.

Lauantai 26.10.

Suomen asekauppa ja vähän poliittisen muutoksen filosofiaa

Tapaamme puolison ja tyttären kanssa kirjamessuilla. Inhoan kirjamessuja. Niillä on liikaa ihmisiä, ja tulen aina ostaneeksi liian monta kirjaa. Sitten raahaan kiukkuisena ja hikiäisenä kirjakassia, kun mihinkään ei mahdu istumaan. Laihan, ylihinnoitellun paperimukikahvin vuoksi pitää jonottaa kuumissaan takki päällä ainakin vartti, tai vaihtoehtoisesti jonottaa ensin narikkajonossa, jotta voi seistä kahvijonossa mukavammin ilman ulkovaatteita. En ymmärrä tätä tapahtumakonseptia.

Mutta koska kustantajani on antanut vapaaliput ja perheeni haluaa mennä, uhraudun.

Kerron tyttärelle suunnitelmasta tunkeutua Gazaan. Hä-

nen mielestään hanke kuulostaa yleisesti ottaen hienolta ja kannatettavalta. Sitä hän ei vain ymmärrä, mitä kaltaiseni ”random” suomalaispoliitikko siellä tekee.

Se on hyvä kysymys. En tunne Gazasta ketään, enkä ole edes seurannut Israel–Palestiina-kysymystä kovin aktiivisesti. Viime vuodet olen puuhaillut lähinnä omien valiokuntavastuitteni parissa, pohtinut työn murrosta, talouden järjestämistä ja sosiaaliturvabyrokratiaa. Mitä ihmettä minä tekiin Gazassa? Ei se ole minun taisteluni.

Paitsi että on, sillä Israelin tilannetta on ylläpidetty vuosikymmeniä muun maailman tuella. Myös Suomen.

Ehdottomasti kiusallisinta Suomen Israel-politiikassa on asekauppa. Suomen israelilaisilla kauppakumppaneilla on nimittäin vahvat kytkökset Israelin miehitykseen, ja ne osallistuvat kansainvälisen oikeuden rikkomuksiin Länsirannalla ja Gazassa. Yhtiöiden tuotteita käytetään muuriprojekteissa ja hyökkäyksissä siviilejä vastaan.

YK:n asekauppasopimus ja EU:n aseviennin käytäntösääntö rajoittavat asevientä sotaakäyviin ja ihmisoikeuksia rikkoviin maihin. Aseiden tuontia puolestaan eivät kansainväliset sopimukset sääntele. Israel onkin maailman suurimpia aseviejiä. Maa on viime vuosikymmeninä noussut johtavien korkean teknologian asejärjestelmien valmistajien joukkoon.

Viime vuosina puolustusmateriaaliviennit Suomesta Israeliin ovat koskeneet lähinnä suojavarusteita, elektronisia laitteita ja komponentteja sekä ohjelmistoja.²² Nimenomaan Israelin tapauksessa kuitenkin myös tuonnilla on merkitystä, sillä israelilaiset aseyhtiöt hyötyvät suoraan Israel–Palestiina-konfliktin jatkumisesta. Tulenarka tilanne takaa niille säännölliset tilaukset ja tiiviin yhteistyön Israelin asevoimien kanssa.

Lisäksi yhtiöt käyttävät Miehitettyjä palestiinalaisalueita koe-kenttänä uusien asejärjestelmien kehittämisessä – ja jopa mainostavat tuotteitaan sillä, että ne on testattu aidoissa olosuhteissa. Konfliktin ylläpito ja vuosikymmenestä toiseen jatkuva väkivalta on niille osa menestyvää liiketoimintamallia.²³

Yhteyksistä ja yhteistyöstä on lukuisia esimerkkejä. Suomen asekauppakumppani Elbit Systems on osallistunut Israelin Länsirannalle pystyttämän muurin rakentamiseen.²⁴ Elbitin teknologiaa on myös asennettu Israelin rakentamaan aitaan sekä uuteen työn alla olevaan muurikompleksiin Gazan rajalla. Yhtiö on yksi merkittävimmistä urakoitsijoista Gazan muurilla.²⁵ Jo vuoden 2009 syyskuussa Norjan eläkerahasto veti sijoituksensa Elbitistä.²⁶ Myös Danske Bank, Deutsche Bank ja Ruotsin isoin eläkerahasto Första AP-Fonden ovat luopuneet yhtiöstä. Päätösten taustalla vaikutti myös Israelin vuosien 2008 ja 2009 vaihteessa aloittama brutaali hyökkäys Gazaan ja sen herättämä kansainvälinen paheksunta.

Entäpä Suomi? Vuoden 2009 maaliskuussa Suomen puolustusministerin johtama delegaatio vieraili Israelissa. Israel oli kolme kuukautta aiemmin hyökännyt Gazaan. YK ja ihmisoikeusjärjestöt dokumentoivat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomuksia ja sotarikoksia. Vierailun aikana kuitenkin sovittiin, että maiden välinen asekauppa jatkuu.²⁷ Saman vuoden elokuussa Suomen puolustusministeriö solmikin 17 miljoonan euron sopimuksen Elbitin tytäryhtiön Elbit Systems Land and C4I:n kanssa. Vuonna 2015 Suomi hankki Elbitiltä kenttäradioita 38 miljoonalla eurolla.

Joskus vähän hävettää olla suomalainen.

Suomi on käynyt kauppaa myös israelilaisen Rafael Advanced Defense Systems -yhtiön kanssa. Rafael on entisenä

Israelin valtion aseiden kehitys- ja tuotanto-osastona osallistunut Israelin ydinaseohjelmaan. Suomi osti vuosina 2000 ja 2002 Rafaelilta Spike-panssarintorjuntaohjuksia, joita Israel on sittemmin käyttänyt hyökkäyksissään siviilejä vastaan Gazassa ja Libanonissa.²⁸ Näiden hankintojen yhteydessä sovittiin vastakaupoista, jolloin Israel sitoutui tekemään vastavuoroisesti ostoja Suomesta. Suomalainen Insta DefSec toimittikin kaupan jälkeisinä vuosina Rafaelille Spike-ohjusten komponentteja, minkä seurauksena Amnesty raportoi Suomen olleen toiseksi suurin ohjusteknologian viejä Israeliin vuosina 2004–2007.²⁹

Israel Aerospace Industries (IAI) ja Elbit ovat Israelin armeijan aseistettujen miehittämättömien lennokkien ensisijaiset valmistajat. Yhtiöiden lennokkeja on käytetty Israelin operaatioissa Gazassa. Ihmisoikeusjärjestöt raportoivat, että vuodenvaihteen 2008–2009 hyökkäyksen aikana Gazassa tapettiin vähintään 87 siviiliä iskuissa, jotka tehtiin miehittämättömillä lennokeilla.³⁰ Suomalainen puolustuskonserni Patria on tehnyt tuotekehittelyä sekä Rafaelin että Elbitin kanssa. Puolustusyhteistyön merkityksestä kertoo vuonna 2012 solmittu puolustus- ja turvallisuusaloja koskeva tietoturvasopimus, joka mahdollistaa valtiollisten ja yksityisten toimijoiden vastavuoroisen pääsyn turvaluokiteltuun tietoon.

Kyse ei ole vain siitä, että Suomi antaa aseostoillaan hiljaisen hyväksynnän Israelin miehityspoliitikalle. Asekauppa tukee ja hyödyttää suoraan Israelin aseeteollisuutta ja asevoimia, jotka syyllistyvät sotarikoksiin ja ihmisoikeusloukkauksiin. Ostamalla asejärjestelmiä Israelista Suomi pääsee myös itse hyötymään miehityksellä alueilla tapahtuvasta aseteknologisesta kehittelystä. Samalla Suomen Israelin kanssa käymä asekauppa lähettää poliittisen viestin, ettei Israelin yli puoli

vuosisataa jatkuneella miehityksellä ja kansainvälisen oikeuden vakavilla rikkomuksilla ole seurauksia.

Viimeisimpiä Suomen hankintoja Israelista on IAI:n kehittämä Gabriel-pintatorjuntaohjusjärjestelmä Suomen merivoimille. Kaupan arvo on 162 miljoonaa euroa.³¹ Elbitin tavoin myös IAI:n teknologiaa on asennettu Israelin muuriin Länsirannalla.³² Trumpin hallinto on palkannut molemmat yhtiöt työstämään myös omaa muuriprojektiaan Yhdysvaltojen ja Meksikon rajalla.³³

Julkilausumissaan Suomi on (yhdessä EU:n kanssa) tuominut Gazan saarron ja Israelin miehityksen. Osana EU:ta Suomi tukee myös niin sanottua kahden valtion ratkaisua. Tämä kansainvälinen konsensus Israel–Palestiina-konfliktin ratkaisemiseksi on määritelty YK:n yleiskokouksen vuosittaisessa päätöslauselmassa *Peaceful Settlement of the Question of Palestine*. Päätöslauselman ehdot ovat,

- että Israel vetäytyy Miehityiltä palestiinalaisalueilta ja purkaa kaikki Länsirannalla sijaitsevat siirtokunnat,
- että pakolaiskysymykseen löydetään oikeudenmukainen ratkaisu ja
- että kaikille valtioille taataan oikeus rauhanomaiseen ja turvalliseen yhteiseloon naapureidensa kanssa.

Joka vuosi suurin osa YK:n jäsenvaltioista äänestää päätöslauselman puolesta. Israel, Yhdysvallat ja muutamat sen liittolaisista äänestävät vastaan. Israelin näkemyksen mukaan Länsiranta, Itä-Jerusalem ja Gaza ovat kiisteltäviä alueita, joiden kohtalosta voidaan päättää ainoastaan osapuolten väli-

sissä neuvotteluissa.³⁴ Vuoden 2019 marraskuussa 147 valtiota äänesti päätöslauselman puolesta ja seitsemän valtiota (Australia, Kanada, Israel, Marshallinsaaret, Mikronesia, Nauru ja Yhdysvallat) äänesti sitä vastaan.

Suomen linja suhteessa konfliktiin on siis selkeä ja perustuu YK:n päätöslauselmiin ja kansainväliseen oikeuteen. Israelin kanssa käytävä asekauppa ja sen kautta tapahtuva suoranainen taloudellinen tuki konfliktin jatkumiselle näkertävät kuitenkin näiden julistusten uskottavuutta. Käytännössä EU (ja sen mukana Suomi) ei ole juurikaan edistänyt poliittista kantaansa Israel–Palestiina-kysymyksessä, päinvastoin. EU on tukenut miehitystä asekaupan lisäksi muun muassa päästämällä siirtokuntatuotteet markkinoilleen ja rahottamalla siirtokunnissa toimivia tahoja.

Paljon enemmän voitaisiin tehdä, sillä EU on Israelin suurin kauppakumppani ja sillä on siksi merkittävää taloudellista vipuvoimaa suhteessa Israeliin.³⁵ EU:n tuonti siirtokunnista oli viisitoistakertainen verrattuna tuontiin palestiinalaisalueilta.³⁶ Siinä missä esimerkiksi Krimin miehitykseen reagoitiin nopeasti Venäjän-kaupan rajoituksilla, Israelin kohdalla ei vuosikymmenten kuluessa ole saatu aikaiseksi päätöstä edes miehitetyle alueille perustettujen siirtokuntien tuotteiden boikotoinnista. Kauppa laittomien siirtokuntien kanssa ei ainoastaan tunnusta niitä epäsuorasti osaksi Israelia, vaan myös ylläpitää niitä taloudellisesti.³⁷

Suomalaiset viihtyvät omissa oloissaan, ja ulkomaiden asiat kiinnostavat suurta yleisöä verraten harvoin. Siksi on vaikea luoda poliittista painetta edes yksiselitteisesti epäeettistä toimintaa kohtaan. Ja kun toisessa vaakakupissa on taloudellinen hyöty, ilman painetta ei synny päätöksiä. Siksi olisi tärkeää, että Israel–Palestiina-kysymys kiinnostaisi

Suomessa laajemmin kuin vain pientä asialle vihkiytyneiden joukkoa.

Helpoin tapa kasvattaa jonkin ulkomaan asian kiinnostavuutta on lisätä tarinaan suomalainen. Jos tämä sattuu olemaan valmiiksi julkisuuden henkilö, sitä parempi. Jos hän tekee jotakin odottamatonta, aina parempi.

Siksi minun kannattaa yrittää. Israel–Palestiina-tilanne on jatkunut niin pitkään, mielenosoituksia ja niissä ammuttuja on ollut niin monta, että millään tästä ei enää ole uutisarvoa. Minun läsnäoloni voi kuitenkin lisätä oleellisesti Suomelle (ja minulle) tuntemattomien paikallisten aktivistien mahdollisuutta saada asiansa kuuluviin.

Eihän se tietenkään vielä mitään ratkaise. Palestiinalaisten puolesta ovat vuosikymmenten kuluessa vedonneet paljon minua tunnetummat ja vaikutusvaltaisemmat henkilöt, eikä rauhaa sillä ole saatu. Selvää kuitenkin on, että itsestään eivät asiat muutu, eivät ainakaan parempaan. Jos sitä tekee oman osansa, ja joku toinen siihen päälle vähän lisää, tulee ihmisistä ja heidän pienistä teoistaan lopulta historiallinen muutosvoima.

Poliittisilla projekteilla on kokemukseni mukaan kaksi vaihdetta: suurimman osan aikaa ne ovat vastatuulella ja niitä pidetään epärealistisinä. Sitten, syystä tai toisesta, tuuli yhtäkkiä kääntyy ja nostaa asian valtavirtaan. Tällöin tavoite voi edetä hyvinkin nopeasti.

Olen ehtinyt nähdä sen monta kertaa. Asiat näyttävät tipahtavan agendalle kuin tyhjältä, ja aikaisemmin turhaan toistetut ajatukset muuttuvat raikkaiksi avauksiksi. Julkisuuteen ilmestyy asiantuntijoita niitä kommentoimaan, ja hämmästyttävän nopeasti syntyvät ministeriöiden työryhmäselvitykset niitä tukemaan.

Harvoin mikään kuitenkaan oikeasti tupsahtaa tyhjästä. Tavallisempaa on, että ideoita on kehitetty ja taustoitettu marginaalissa jo vuosia, vuosikymmeniä – joskus jopa vuosisatoja. On rakennettu tutkimuspohjaa, muokattu argumentit ja levitetty sanaa. Ilman tätä epäkiitollista valmistelutyötä ei synny poliittisia läpimurtoja, koska silloin ei ole mitään, minkä varassa hyödyntää myötätuulta sen viimein osuessa kohdalle.

Tämän politiikan lainalaisuuden vuoksi on aina vaikea arvioida yksittäisen teon tai henkilön tosiasiallista vaikutusta. Suurin osa politiikasta on valmistelevaa työtä salamavalon tavoittamattomissa: liekin suojelemista, opiskelua ja varastojen täydentämistä. Joskus se kantaa hedelmää nopeasti, joskus vasta seuraavassa tai sitä seuraavassa sukupolvessa.

Yritän etsiä kirjamessuilta käytettyä *Uutta testamenttia*. Jos aikoo uskottavasti matkustaa Jeesuksen jalanjäljissä, on hyvä olla mukana *Uusi testamentti*, ja sitä paitsi siinä on paljon tekstiä kompaktissa muodossa matkalukemiseksi lentokoneeseen. Minulla olisi kyllä työhuoneella hieno nimikoitu *Raamattu*, mutta en raaski ottaa sitä mukaan, kun en ehkä saa kaikkia matkatavaroitani takaisin Suomeen. Sitä paitsi oma *Raamattuni* on niin uuden ja käyttämättömän näköinen, että se ei viesti mitenkään erikoisen hartaasta uskosta.

Käytettyjä *Raamattuja* näyttää kuitenkin myyvän messuilla vain Luther-divari-niminen koju. Epäilen sen olevan jossakin yhteydessä taantumukselliseen Luther-säätiöön ja jätän varmuuden vuoksi ostamatta. Kysymällähän tuo tietysti olisi selvinnyt, mutta en nyt jaksa, kun kassi painaa ja muut näyttävät jo karanneen seuraavalle osastolle.

Kun sitten vähän myöhemmin valittelen kahvilassa huonoa metsästysonneani, pöytäämme istahtaa tuntematon

nainen kahvimukeineen. Kuinka sattuuukaan, hän aloittaa keskustelun tuskaillemalla, miten saada päivän kirjaostoksensa mahtumaan jo muutenkin täpötäyteen kotihyllyyn. Kuultuaan huoleni hän tarjoutuu ilahuneena lähettämään minulle ylimääräisen *Uuden testamentin*. Se olisi täydellistä, kiitän, ja annan enempiä kyselemättä osoitteeni.

Keskustelumme katkeaa kustantajani M:n saapumiseen. Jälleen kerran viemme puhelimet kauemmas ja jälleen kerran selitän, mistä on kyse. M on heti mukana.

Kun aloitin aktiivisen politiikan teon yli 20 vuotta sitten, en tuntenut juuri ketään. Nyt lähelläni touhuaa omaa elämänsä melkoinen joukko ihmisiä, joihin luottaa ja jotka toivoakseni luottavat minuun. Joudun niin harvoin pyytämään apua, ainakaan näin monelta samalla viikolla, että en ole tullut panneeksi merkille tätä ympärilläni kasvanutta to-veriverkostoa.

Kuinka se tekeekään kaikesta helpompaa.

Sunnuntai 27.10.

Riskiärvioita

Ollaan äidin syntymäpäivillä. Pienessä kaksiossa hälinä on melkoinen. Noin puolet vieraista joutuu istumaan lattialla, koska tuoleja ei riitä kaikille. Jos haluaa käydä luottamuksellisen keskustelun, se on tehtävä ulkona tai kylpyhuoneessa.

T ei halua tulla sisään tartuttamaan flunssaansa, joten kyydittyään lahja- ja sukulaislastin paikalle hän jää odottamaan minua autolle. Kellojen siirron vuoksi alkaa jo hämärää. T:n nenä on aika punainen ja taivaasta satava räntä märkää. Kerron asiani nopeasti.

Kuunneltuaan loppuun T toteaa lakoniseen tapaansa, että kyllähän tuollaisista projekteista yleensä ovat ulkomaa-

laiset hengissä selvinneet. Maksimaalinen näkyvyys viestille kuitenkin saadaan, jos joku kuolee. Minun kannaltani olisi tietysti toivottavaa, että näin ei kävisi, mutta silloin yritys maailman huomion kiinnittämiseksi voi lässähtää.

Se on hänen ensimmäinen epäilyksensä: vaikka kaikki menisi suunnitelmien mukaan, ei se välttämättä kiinnosta ketään. Silloin matka kaikkine vaivoineen on turha. Ja T on tietysti oikeassa (yleensä hän on). Israel–Palestiina-kysymys on tällä hetkellä maailmanpolitiikan vaihtopenkillä. Jos nyt haluaisi varman näkyvyyden, olisi järkevämpää suunnata vaikkapa Syyrian kurdialueille, esimerkiksi Al Holin leirille.

Mutta mitä minä tekisin leirillä, jossa juoksee toimittajia muutenkin vaivaksi asti? Käyntini tuskin lisäisi leirin näkyvyyttä, eivätkä minun voimani riitä pelastamaan sieltä ketään.

T:n lopullinen tuomio hankkeellemme on, että Suomen ”värittömiin poliitikkoihin” pitäisi saada vähän potkua ja yritys on jo siksi periaatteessa kannatettava, vaikka riskejä sisältääkin. Hän kehottaa kuitenkin selvittämään tarkoin etukäteen, kenen toimesta tempaus järjestetään, ketä muita ulkomaalaisia siihen osallistuu ja ketä Gazassa on tarkoitus tavata. Ei ole hyvä juttu, jos aktiota päästään käyttämään tavoitteidemme vastaiseen propagandaan.

Sepä se. Toistaiseksi en ole vielä saanut minkäänlaista vastausta henkilöltä, jonka yhteystiedon S minulle antoi. Se huolettaa jo vähän. Ja vaikka yhteys saataisiinkin pelaamaan, siitä on vielä pitkä matka ennalta käsin huolellisesti organisoituun ja viestinnällisesti hiottuun retkeen. Kiitän T:tä ja palaan sisälle perheeni hälinään.

Olen päättänyt minimoida sokerin ja maksimoida liikunnan matkaan asti, sillä jos aikoo hankkiutua vaikeuksiin,

on se parempi tehdä terveenä ja hyväkuntoisena. Tilanne on kuitenkin kriittinen, sillä puoliammattimainen kondiittorisiskoni on askarrellut suklaapalloja, jotka näyttävät ja tuoksuvat taivaallisilta.

Kestän urheasti.

Maanantai 28.10. Yhteys löytyy

Sähköposti N:ltä 28.10. klo 08.19:

Hienoa kuulla sinusta Anna ja pahoittelut vastaukseni viipymisestä. Kyllä, S on kertonut sinusta. Olen iloinen, että harkitset liittymistä meihin.

Israelilaisen median mukaan nykyisen (melko kevyen) aidan tilalle rakennettava muuri on 70 % valmis. Meillä on suunnitteilla lähipäiville patikkaretki Gazan rajalle. Haluamme tarkistaa, että aiottu ylityspaikka on edelleen kulkukelpoinen.

Olemme olleet yhteydessä myös ystäviin Gazassa, tunnettuun aktivistiin [nimi poistettu] ja muihin kansalaisjärjestötoimijoihin, jotka organisoivat siellä vierailuamme.

Tarkoitus on avata ensi kuussa kampanja Israelin rakentamaa muuria vastaan otsikolla ”etnisen puhdistuksen sementointi” ja keskittyä siinä vaikutuksiin, joita Gazan gheton ympärille nousevalla muurilla on. Pidän sinut tästä ajan tasalla.

Kysy ihmeessä mitä haluat ja kerro, kun voit varmistaa osallistumisesi.

Lämpimin terveisin

N

Sähköposti N:lle 28.10. klo 10.05:

Hienoa, että yhteys toimii.

Muiden velvollisuuksien yhteensovittaminen tähän hankkeeseen vaatii aika paljon valmisteluja, joten yritän päättää osallistumisestani niin pian kuin mahdollista. Tätä varten tarvitsen vähän lisätietoja (S ei kertonut minulle paljoakaan):

1. Milloin se tapahtuu? S arveli, että 10. päivä, onko näin? Ja jos, milloin minun pitäisi tulla ja lähteä? (Ymmärrän, että paluuta ei voi sanoa varmaksi, mutta ainakin liput pitäisi varmaankin ostaa ennakkoon.)

2. Onko mukaan tulossa muita Israelin ulkopuolelta ja jos, niin keitä? Keitä henkilöitä ja mitä organisaatioita tapaam vierailuni aikana? (En tarvitse vielä nimiä, haluan vain tietää hieman enemmän ihmisistä, joiden kanssa minun pitää työskennellä. Meille poliitikoille on tärkeää tietää, kenelle annamme tukea.)

3. Mitä tarkalleen ottaen tapahtuu sen jälkeen, kun olen päässyt Tel Avivin lentokentän läpi?

4. Mikä on hankkeen pääviesti? Onko se osa mainitsemaasi kampanjaa ja jos, onko siitä jo olemassa jotain luonnoksia?

5. Oman viestintäni pääkohde lieenee suomenkielinen yleisö ja kritiikki Suomen Israelin kanssa käymää asekauppaa kohtaan. (Koska olen kiinnostava ja tunnettu henkilö vain Suomessa.) Onko tämä ok?

6. Haluaisin kirjoittaa tästä projektista kirjan suomeksi. Se voisi auttaa pitämään yleisön kiinnostusta aiheesta pikkuisen pidempään. Sopiiko tämä?

Sinun

Anna

Sähköposti N:lta 28.10. klo 12.56:

Hei Anna!

Toivottavasti ei haittaa, että tämä kirje on aika pitkä. Haluan varmistaa, että hankkeen luonne on tehty sinulle selväksi. Suunnitelmamme on katkaista Israelin ja Gazan välinen verkkoaita ja ylittää raja Gazaan kansainvälisellä delegaatiolla. Jatkamalla pääsemme sisään, meillä on tapaamisia median ja Gazan kansalaisjärjestöjen kanssa. (Kerron myöhemmin enemmän näistä tapaamisista.)

Työskentelemme ryhmällä, joka on osallistunut moniin samankaltaisiin hankkeisiin piirityksen puhkaisemiseksi [tekstistä poistettu useita esimerkkejä]. Tällaista yritystä tunkeutua Gazaan maata pitkin ei kuitenkaan ole tehty aikaisemmin (ja koska muu on valmistumassa, mahdollisuutta siihen ei ole enää kauaa).

Tästä linkistä voit nähdä mielenosoituksen, jossa gazalaiset aktivistit tunkeutuvat Israelin puolelle. [linkki poistettu] Huomaa, että videon käynnistyessä he ovat jo melkein saaneet aukon aitaan. He käyttävät viidakkoveistä, joten se käy hitaammin kuin piikkilankasaksilla.

Oletukseni on, että onnistumme tunkeutumaan Gazaan tällä tavoin. Toivomme, että ehdimme päästä läpi ennen kuin armeija huomaa meidät. On kuitenkin myös mahdollista, että sotilaat tulevat paikalle jeepeillä kesken kaiken (kuten tuossa linkkaamassani videossa). Lisäksi armeijalla on Tel Avivista kauko-ohjattavia aseita torneissa, mutta ne on suunnattu Gazaan, eikä niitä ole käytetty kuukausiin. Me teemme turvallisuutemme eteen mitä voimme, ja teille delegaation jäsenille on tarkoitus pukea kypärät ja luotiliivit. Suunnitelmissa on myös pyytää paikalle israelilaisia aktivisteja pitämään sotilaat kiireisinä, jos he sattuvat ilmestymään. Israelilaiset aktivistit ja toi-

mittajat voivat tarvittaessa myös informoida sotilaita siitä, keitä me olemme. Oletamme, että armeija ei ammu meitä. Emme kuitenkaan voi taata tätä, joten hanke ei ole riskitön.

1. Vastauksena ensimmäiseen kysymykseesi, olemme vasta sopimassa ajankohtaa, joten siinä on vielä joustoa. Jos olet tulossa, voit osallistua päätökseen. Koska haluamme sinut tosi mieluusti mukaan, yritämme huomioida muiden velvoitteitasi asettamat aikataulurajoitteet. (Toimimme yleensäkin horisontaalisissa ryhmissä ja päätämme asiat yhdessä konsensuksella. Olet tervetullut mukaan suunnitteluun, jos vain haluat ja ehdit.)

Olemme katselleet tammikuun jälkipuoliskoa. Jos et ole tulossa, menemme todennäköisesti 15. tammikuuta. Minulle olisi tammikuun toinen viikko sopivin, mutta koska S kertoi, että voit osallistua vain 17. päivään saakka, yritän aikaistaa. Onko 17. sinulle ehdottomasti viimeinen? Jos olet tulossa, montako päivää arvelet tarvitsevasi Gazassa?

10. päivä on perjantai, ja olisi parempi mennä työpäivänä, kun ihmisiä liikkuu enemmän.³⁸ Siksi pitäisin sunnuntaita 12.1. parempana, mutta tarvittaessa voimme mennä myös torstaina 9. tammikuuta. Olisi hyvä, jos voisit saapua maahan vähintään päivää ennen.

Lähtemisen suhteen meillä on kolme vaihtoehtoa. Voimme mennä Erezin rajanylityspaikalle, missä meidät pidätetään ja kansainväliset karkotetaan. Toinen reitti kulkee Egyptin Rafahin kautta (tämä edellyttää koordinaatiota Egyptin viranomaisten kanssa). Olemme selvittelemässä myös mahdollisuutta ostaa vene ja purjehtia merelle, jolloin israelilaiset pidättävät ja karkottavat meidät. Jos joudut karkotetuksi Israelista, et tarvitse lippua, mutta jos menet Rafahin läpi, sinun pitää ostaa sellainen. Olisi hyvä pysytellä ja lähteä yhdessä, mutta on myös mahdollista lähteä eri reittejä eri aikoihin.

2. Mitä tulee muihin osallistujiin, olet ensimmäisiä. Tulonsa on vahvistanut myös Itävallan [status poistettu]. Uskoisin, että saamme muut vahvistukset pian, ja pidän sinut tästä ajan tasalla. Niin pian kuin olet vahvistanut oman osallistumisesi, voit halutessasi liittyä prosessiin, jossa hyväksymme osallistujat. Voit myös osallistua Gazaan sovittavien tapaamisten suunnitteluun.

Ystäväni täällä ovat aktivisteja, lähinnä yliopiston opettajia ja opiskelijoita, ja teemme yhteistyötä palestiinalaisten kansalaisjärjestöjen kanssa. Kuvittelisin, että Gazan hallitus haluaa tavata meidät. Meidän on keskusteltava tästä ryhmänä ja yhdessä gazalaisten yhteistyökumppaneidemme kanssa etukäteen. Pidän sinut ajan tasalla myös gazalaisten toiveista.

3. Me joko haemme sinut tai saat osoitteen, todennäköisimmin jonnekin Tel Aviv-Jaffa -alueelle. Tapaamme ja harjoittelemme yhdessä päivää ennen kuin menemme rajalle.

4. Hankkeen tarkoituksena on mobilisoida toimintaa kotimaissamme. Herättelemme keskustelua muiden maiden tuesta Israelin politiikalle ja vaadimme oikeudenmukaista ratkaisua, johon kuuluu palestiinalaispakolaisten oikeus palata. Haluamme myös viestittää Gazan asukkaille, että eivät kaikki ole unoh-taneet heitä. Yritämme liittää tähän kampanjan, joka lisäisi tietoisuutta muurista, mutta sen hahmottelu on vielä kesken.

5. ja 6. kuulostaa hyvältä!

Pysytään yhteydessä. Kerro, mitä tuumit ja mitä muuta tietoa tarvitset.

Lämpimät terveiset

N

Sähköposti N:lle 28.10. klo 14.55:

Hei, joitakin nopeita vastauksia:

Ajoituksesta:

Minun on oltava Suomessa 17. päivän iltaan mennessä. En tiedä, miten karkotus tarkalleen ottaen tapahtuu ja montako päivää minun kannattaa varata siihen, jos valitsemme Erez-vaihtoehdon. Pitävätkö ne meitä putkassa vai vain panevat ensimmäiseen koneeseen? Jos jälkimmäinen, 12. päivä vaikuttaa ihan realistiselta. Voisin lentää sinne 10. päivä, ja meille jäisi päivä harjoitteluun.

Riskeistä:

Kyllä, ymmärrän itse aktion riskit ja olen valmis ottamaan ne. Muistathan kuitenkin, että minulta puuttuu aikaisempi kokemus tällaisista tilanteista. Olen salakuljettanut paperittomia ulos Suomesta ja aikaisemmassa elämässäni sosiologina tein kenttätöitä vartioituissa bordelleissa ja rakennustyömiesten parakkialueella, mutta sotilaista ei minulla ole mitään kokemusta.

Joka tapauksessa pääasiallinen huoleni (ajoituksen ohella) on tällä hetkellä se, pääsenkö sisään Israeliin. Siksi olen aika tiukka tietoturvan kanssa. Suomen parlamentissa monet uskovat, että ainakin yhdysvaltalaiset seuraavat kommunikaatioteknologiaamme, ehkä venäläiset myös. Kun pitää puhua oikeasti salaisista asioista, poliitikot tapaavat ilman puhelimia. En tiedä tilannetta muissa maissa, mutta jos muitakin poliitikoja on tulossa, voisit ainakin varoittaa heitä.

Yhteistyöstä:

Minulle olisi hyvin hankalaa osallistua tapaamiseen Hamasin edustajien kanssa. Tämä hanke jo itsessään menee korkealta yli sen, mihin suomalaiset ovat tottuneet (poliittinen

kulttuurimme on melko muodollinen ja konservatiivinen), ja toimintani tulee aiheuttamaan paheksuntaa. Olen valmistautunut käymään jälkikäteen keskustelua paitsi Gazasta, myös hyväksyttävistä aktivismin keinoista. Siksi minun pitää olla tarkkana, että matkaani ei voida tulkita tuen osoitukseksi tahoille, joilla tiedetään olevan ongelmia korruption ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen kanssa.

Muilta osin olen varsin joustava, ja jos nämä kaksi ehtoa sopivat muille, olen mukana.

Sinun

Anna

Tiistai 29.10.

Kävisikö viikko lentokenttäputkassa?

Sähköposti N:ltä 29.10. klo 12.32:

Parahin Anna, voidaan varmaan kaikki olla samaa mieltä tuosta hallituksen tapaamisesta. Olemme olleet yhteydessä gaza-laiseen yhteistyötahoomme, joka tekee tämän hallitukselle selväksi etukäteen. He arvelevat, että asia on ok, mutta palaavat vielä tarkemmin saatuaan vastauksen.

Sitten päivämääristä. Jos lähdet ennen muita Erezin tai Rafahin kautta ja menemme Gazaan 12. päivä, 15. päivä voisi toimia. Mutta uskoisin, että useimmat meistä haluavat viipyä pidempään, onko tämä ok sinulle? Jos haluamme pysytellä yhdessä, pitää löytää jokin muu vaihtoehto.

Terveisin

N

PS. Vielä karkotuksesta: Todennäköisesti sinut pistetään ensinsellisiin ja viedään sieltä sitten lentokentälle. He yleensä hoitavat nämä niin nopeasti kuin mahdollista.

Ja maahantulon eväämisestä: Toivon todella, että he päästävät sinut sisään, mutta jos eivät, voisit harkita valittamista. Jos haluat ottaa tämän varasuunnitelmaksi, meidän pitää valmistautua etukäteen. Se tarkoittaisi noin viikon vankeutta lentokentällä, aika hankalissa olosuhteissa, mutta herättäisi kiinnostusta ja toivottavasti kiukkuakin Suomessa. Palataan tähän myöhemmin?

Sähköposti N:lle 29.10. klo 13.01:

Hei, minulle sopii kyllä lähteä itsekseni – tosin tarvitsen kunnon preppauksen etukäteen, koska minua ei ole ikinä aikaisemmin karkotettu mistään.

Ilmoittelethan, kun ajoitus on lyöty lukkoon, niin voin alkaa valmistella matkaani.

Hieman lisää käytännön järjestelyistä: peitetarinan uskotavuuden vuoksi minun täytyy varmaan ostaa meno-paluulentoiliput Tel Aviviin. Pitäisikö minun tehdä myös hotellivarauksia, ja jos, niin mihin? 10.–12.1. Tel Aviviin (todellista oleskelua varten) ja tämän jälkeen Jerusalemiin (peitetarinan vuoksi). Entä Gaza, missä me siellä majoitumme? Pitäisikö minun tehdä sinne varaus?

Toinen kysymys, näistä viesteistä – voinko lainata niitä kirjassani? Yritämme saada julkaistuksi sen mahdollisimman pian matkani jälkeen. Kuten tiedät, ihmisten huomion kiinnittäminen riippuu siitä, kuinka hyvin tarina kerrotaan.

Anna

PS. Ehdottamasi varasuunnitelma kuulostaa hyvältä, vaikka jos joudun viettämään viikon lentokenttävankeudessa, en enää ehdi katsella nähtävyyksiä... Mutta ei viikon putkareissu ole mitenkään mahdoton. Pidetään tämä toistaiseksi listalla.

Illalla vastaukseni alkaa kaduttaa. Pärjään kyllä varmasti viikon lentokenttävankeudessa, mutta eri asia on valehdella kokonainen viikko omista motiiveista ja matkan tarkoitukselta. Se ei ehkä onnistu. En vastusta valehtelua dogmaattisesti, mutta olen aika huono siinä ja mukavuussyistä harrastan sitä harvoin. Joskus juttua kertoessa sitä tulee tehostelleeksi, mutta silloinkin yritän korjata puolitotuudet heti.

Toisinaan valehtelen suojatakseni jonkun kansalaisen anonymiteettiä, ja olen varautunut valehtelemaan Israelin turvatarkastuksessa matkani tarkoituksesta. Helppoa tai miellyttävää se ei kuitenkaan ole. Jo siksi näen vaivaa peitetarinan eteen, että minun ei tarvitsisi selitellä. Jos onnistun näyttämään oikein vaarattomalta, minulta ei ehkä kysytä lentokentällä mitään.

Valheellisen peitetarinan toistelu kokonaisen viikon ajan pelkästään mediahuomion takia ei siksi toimi. Lisäksi en ole aivan varma, olisiko se oikeinkaan: vaikka pidän Israelin hallintoa perustaltaan onttona ja kannatan avoimia rajoja, nykymaailmassa valtiolla on oikeus estää kaltaisiani rettelöitsijöitä tulemasta alueelleen. Tämän oikeuden kieltäminen edellyttäisi koko kansallisvaltioihin perustuvan maailmanjärjestyksen kieltämistä – jolle tietysti löytyy perusteita, mutta jos lähtee kiistämään systeemin legitimitettä, ei enää ole johdonmukaista valittaa rajavalvonnan perusteista systeemin oikeuslaitokselle.

Suunnitelma toimisi paremmin, jos voisin kertoa valituskirjelmässä matkani todellisen tarkoituksen ja vaatia pääsyä

maahan poliittisena toimijana. Sitten vain häviäisin tai voitaisin jutun. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, sillä samalla kirjelmäni käräyttäisi suunnitellun aktion niiden osalta, jotka maahan onnistuvat pääsemään. Voisin siis laatia valituksen vain jeesusturistin roolissa ja pitää sitten kiinni tarinastani samaan aikaan, kun muut leikkelevät Gazassa aita.

Ja mitä sitten? Palaisin Suomeen ja kävisin hengellisessä radio-ohjelmassa valittamassa jeesusturistien kohtelua?

Keskiviikko 30.10.

Kaikkea ei voi kirjoittaa

On yhtä ja toista, jota en tähän päiväkirjaan kirjoita: Vähäpätöisiä käytännön ongelmia, joiden en usko kiinnostavan lukijoita. Arkaluontoisia asioita, jotka varmaan kiinnostaisivat, mutta joita en halua kertoa.

Niinpä jätän toistamatta sen pitkän keskustelun, jonka kävimme puolisoni kanssa sen jälkeen, kun tulin maininneeksi sanan ”luotiliivit”. Ja muiden läheisteni kommentit, kun he yrittivät kukin päätellä, miten tähänkin projektiin nyt pitäisi suhtautua.

N antaa vastausviestissään luvan käyttää sähköpostejaan, miten parhaaksi katson. Kaikkien aktioon osallistuvien nimet ovat joka tapauksessa julkisia kirjan ilmestymisen aikaan. Päätän kuitenkin noudattaa edelleen melko varovaista linjaa. Yksityiskohtia voi lisätä viimeistelyvaiheessa, jos se tuntuu turvalliselta.

N myös arvelee, että delegaatiossa todennäköisesti joku muukin haluaa lähteä, joten en joudu Ereziin yksin, ja lupaa huolehtia, että saamme hyvän briiffin. Hänestä hotellivaraus on hyvä tehdä, mutta hän tarjoaa vaihtoehdoksi jonkun tavallisen israelilaisen (ei-aktivistin) kotimajoitusta. Yöpyisin

toki mieluummin paikallisen luona, mutta uskottavuussyistä kallistun ainakin näin aluksi hotelliin. Ja vähän siksikin, että siellä en ainakaan aiheuta vaikeuksia jollekulle, joka ei voi tahtuman jälkeen lähteä maasta ja olla koskaan palaamatta.

Torstai 31.10.

To do -lista

Laadin listan asioista, jotka pitää tehdä vielä tämän vuoden puolella. Siitä tuli tällainen:

Marraskuu

- selvitä rokotukset
- opettele uuden puhelimen käyttö: valokuvat, videot, teksti, tiedonsiirto
- kerää uskottava tietopaketti Israelin nähtävyyksistä kristitylle
- sovi kirjan kirjoitusprosessi
- kerää J:n kanssa aineistot Israelin tilanteesta
- peru sovitut menot matkan ajalta
- osta kumipääkynä
- osta ensiapulaukku

Joulukuu

- hommaa puhdas kone tekstinkäsittelyyn välipäiviksi
- suunnittele tiedotus matkan ajalle (lehdistötiedote! videoita?)
- sovi back upit Suomeen matkan ajaksi
- varaa lentoliput ja hotellit
- hommaa viattoman näköinen lentolaukku, jonka voit jättää Tel Aviviin

Lista näyttää aika pitkältä, ottaen huomioon, että se tulee kansanedustajan normaalin 60 tunnin työviikon päälle. Jos-tain täytyy vähentää, joten ainakin muut kirjaprojektini me-nevät nyt jäihin. Harkitsen myös tänään alkavan avoimen yliopiston hallinto-oikeuden kurssin perumista, mutta sitä en vielä henno tehdä – täytyy meillä kansainvälisillä aktivis-teilläkin joitakin huvituksia olla.

Muuten hommat saa kyllä ängettyä arkitouhun lomaan. Voin vaihtaa siivotessa ja lenkillä kuuntelemani äänikirjat eng-lanninkielisiin ja harjoitella puhelimen käyttöä milloin sattuu. Tiedonhankintaan ja sen kokoamiseen saan varmasti apua.

Kyllä tämä tästä.

Perjantai 1.11.

Helppohan se on länkkärinä seikkailla

Vuodesta 2008 alkaen on Israel–Palestiina-konfliktissa tapet-tu 5 519 palestiinalaista ja 233 israelilaista – tai siis hetkinen, nyt luku onkin 5 521. Sen jälkeen, kun J viikko sitten laittoi minulle tämän tilastolinkin, kaksi palestiinalaista on kuollut.

Kun joku aikanaan lukee tätä kirjaa, kuolleiden pylväs on todennäköisesti kasvanut kymmenillä tai sadoilla. Ehkä tuhansilla.

Parin viime vuoden aikana on Gazan ja Israelin rajalle (tai pääosin sitä reunustavan turva-alueen laidoille) järjes-tetty säännöllisiä mielenosoituksia. Gazan puolella niihin on osallistunut jopa kymmeniä tuhansia ihmisiä. Vaikka mielenosoitukset ovat pääosin väkivallattomia, on Israel niiden yhteydessä tappanut satoja ja kymmeniä tuhansia on loukkaantunut.³⁹ On myös tehty useita yrityksiä tun-keutua aidan läpi ulos Gazasta. Ajoittain siinä on melkein onnistuttukin.

N on lähettänyt minulle kännykkäkameralla kuvatun videon, jossa nuoret t-paitaan ja farkkuihin pukeutuneet miehet yrittävät aidan läpi. Kellään ei näy aseita – tosin kuva on niin epätarkka, että en voi olla varma. Selvästi kuitenkin näkyy, että aidan toisella puolella tunkeutujia odottavat rasakaasti aseistetut sotilaat. Video loppuu ennen kuin nämä kaksi ryhmää kohtaavat.

Oman aktiomme turvallisuussuunnitelma perustuu siihen, että vaikka alue on vaarallinen, on se vaarallisempi yksille kuin toisille. On esimerkiksi huomattavasti turvallisempaa leikata aitaan israelilaisten kanssa Gazaan kuin gazalaisien kanssa Israeliin. Israelin armeija kohtelee sen politiikkaa vastustavia israelinjuutalaisia aktivisteja huomattavasti lempeämmin kuin miehitettyjen alueiden asukkaita. Vaikka heihinkin voidaan kohdistaa toimia, jotka Suomessa ylittäisivät rankasti toleranssin, ei heitä kuitenkaan ammuta mielivaltaisesti.

Me ulkomaalaisina olemme tietysti vielä suojatummassa asemassa, sillä Israel on herkkä kansainvälisestä maineestaan. Vaikutusta on silläkin, että meidän pieni delegaatiomme ei koostu mistä tahansa ulkomaalaisista, vaan olemme kaikki kotimaissamme ainakin jollakin tavoin tunnettuja ja hyvin verkostoituneita.

Jotta status suojaisi, pitää sen kuitenkin olla sotilaiden tiedossa. Tästä syystä N haluaa rekrytoida paikalle aktivisteja tiedottamaan asiasta. Hän luottaa siihen, että Israelin armeija ei kyselemättä ammu ulkomaalaisia, vaikka löytäisikin nämä keskeltä erämaata leikkelemässä heidän aitaansa kypärät päässä.

Tämä kaikki on varmasti helpotus läheisilleni, mutta tuntuu silti tosi kurjalta. Taas kerran olen se etuoikeutettu, jolle

tällainen hanke on vain yksi poliittinen projekti muiden joukossa, ei kysymys elämästä ja kuolemasta.

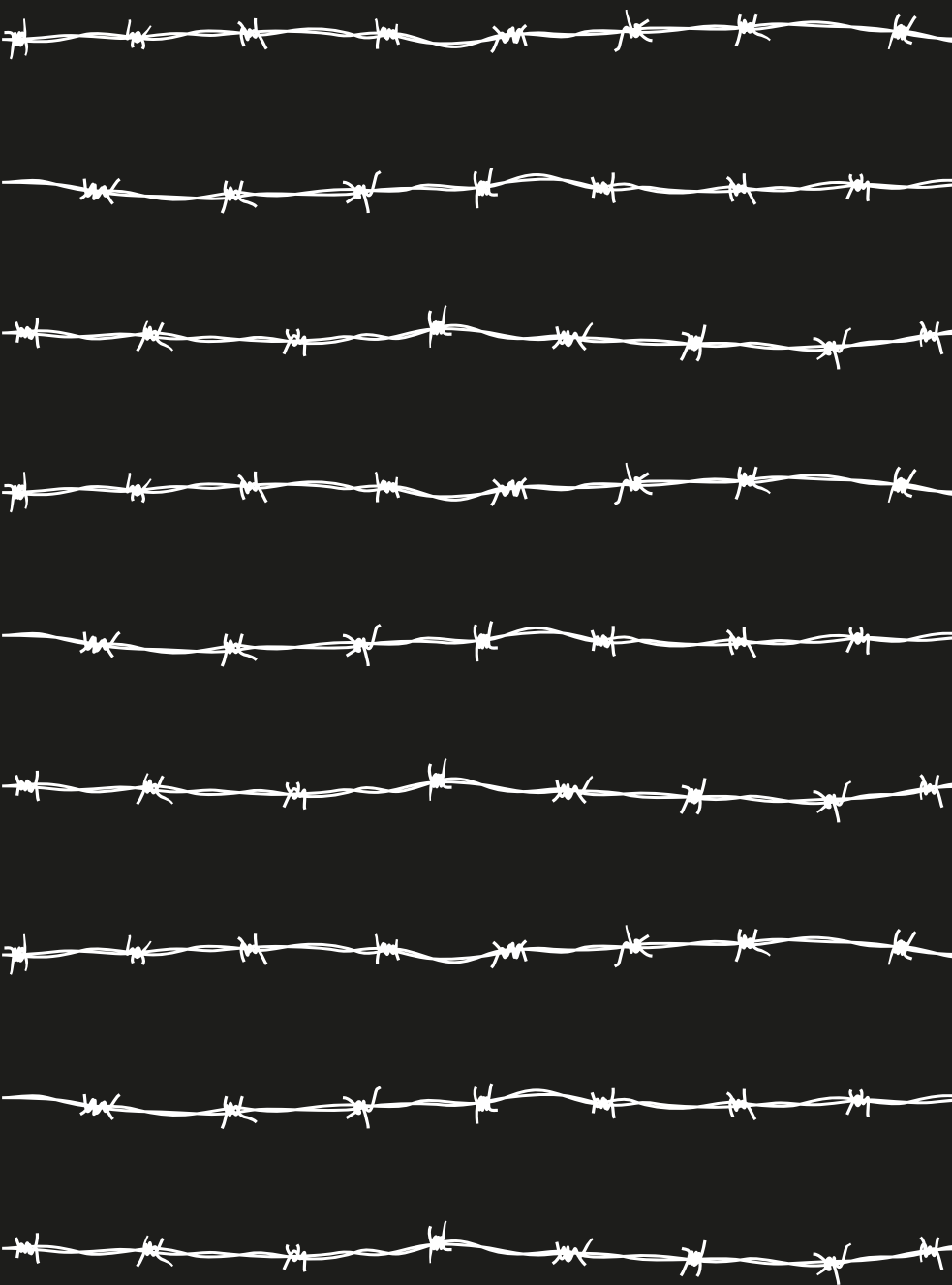
Sähköposti N:lle 1.11. klo 12.34:

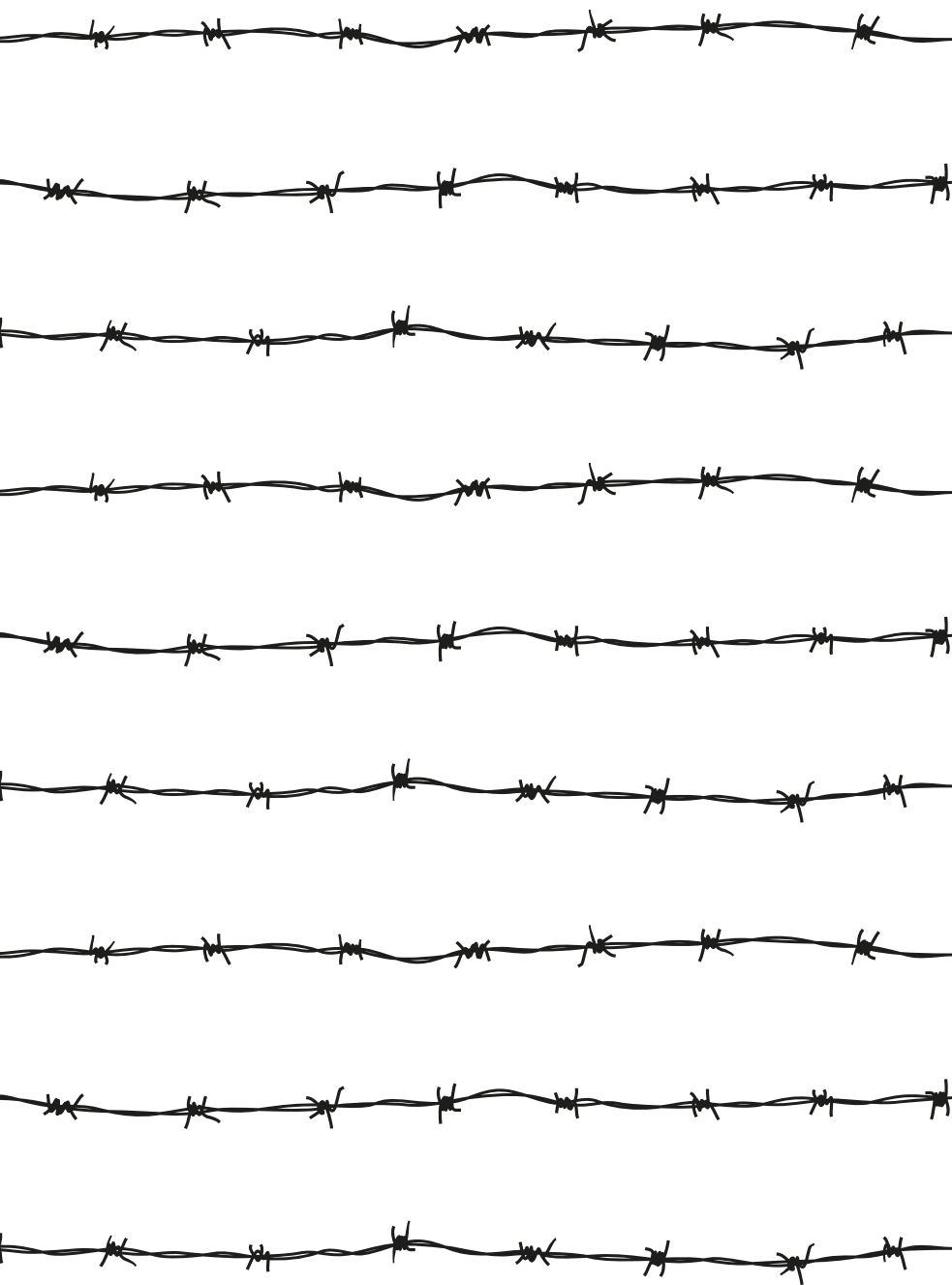
Hei,

minulla olisi kysymys: mitä sinulle tapahtuu aktiomme jälkeen?

Luin netistä, että sinulla on perhe siellä, myös lapsia. Et siis taida voida lähteä noin vain mukaanamme pois maasta?

Anna

TOVEREITA

Lauantai 2.11. ISM

Sähköposti N:lta 2.11. klo 21.20:

Parahin Anna, toivottavasti voit hyvin.

Päivitystä: olemme käyneet aidalla patikoimassa, ja tilanne vaikuttaa rohkaisevalta. Kävelimme edestakaisin ainakin viisitoista minuuttia ennen kuin sotilaat saapuivat. Samoin kävi edelliskerralla (sillä erotuksella, että edellisen tiedusteluretkemme aikana sotilaita ei näkynyt lainkaan, mutta tuolloin viivyimme paikalla vain noin kymmenen minuuttia). Jos näin käy myös ylityspäivänä, meillä on runsaasti aikaa.

Kysymykseesi. Toisin kuin kansainväliset, jotka vain karkotetaan Israelista, minua todennäköisesti syytetään ja minut todetaan syylliseksi ja tuomitaan, jos osallisuuteni tulee tietoon. Olen valmistautunut siihen, että joudun ehkä vankilaan joksikin aikaa. Mutta tästä syystä en ole itse suoraan kanssakäymisessä median kanssa enkä osallistu varsinaiseen aidan leikkaamiseen.

Odotan kovasti tapaavani sinut

N

Kansainvälisellä aktivismilla on ollut pitkään keskeinen rooli Israel–Palestiina-kysymyksessä. Usein kansainvälisten toimijoiden tehtävänä on ollut suojata paikallisia Israelin (joskus myös palestiinalaisalueiden) hallinnolta. Vahvoista oikeusvaltioista tulevat aktivistit kantavat mukanaan oikeuksia ja mediahuomiota, joka hillitsee väki- ja mielivaltaa.

2000-luvulla keskeinen kansainvälisen aktivismin organisoija on ollut International Solidarity Movement -niminen järjestö. Sen toimintatavat ovat hyvä esimerkki oman aikamme Palestiina-solidaarisuustyöstä. Liike käynnistyi huomiosta, että kansainvälinen toiminta on palestiinalaisten oikeustaistelun merkittävimpiä voimavaroja. Harvalla (ehkä ei millään) kamppailulla on yhtä laajaa verkostoa ympäri maailman.

Sen merkityksestä ja laajuudesta alan itsekin vasta pikkuhiljaa saada käsitystä.

Israel–Palestiina-konflikti on tunnettu siitä, että siihen eivät työnnä nenäänsä vain valtiot eri puolilta maailmaa, vaan myös monet tavalliset ihmiset ja ruohonjuuritason järjestöt. Kiinnostuksen laajuutta selittävät israelinjuutalaisten taustat ympäri maailmaa ja palestiinalaispakolaisten diaspora. Kutakuinkin kaikilla Israel–Palestiinassa on sukulaisia ja yhteyksiä muihin maihin.

ISM toimii palestiinalaisjohtoisesti ja osallistuu hankkeisiin palestiinalaisten toiveiden mukaan. Sen tavallisimpia toimintamuotoja on läsnäolo mielenosoituksissa ja palestiinalaisten talojen tuhoamisoperaatioissa. Osallistumisen tavoitteena on vähentää israelilaisten sotilaiden käyttämää väkivaltaa ja dokumentoida ihmisoikeusloukkauksia. Liike on itse sitoutunut väkivallattomuuteen.

Lueskelen ISM:n sivuja. Niiden mukaan liike käyttää seuraavia toimintamalleja:⁴⁰

Suora toiminta – väkivallattomiin mielenosoituksiin osallistuminen, Israelin miehitysjoukkojen toiminnan luova häiritseminen, maanviljelijöiden saattaminen pelloille ja asuminen sellaisten perheiden luona tai lähellä, joita uhkaa häätö, kodin tuhoaminen tai siirtokuntalaisten häirintä.

Dokumentaatio – Israelin armeijan lukemattomien ihmisoikeusloukkausten ja kansainvälisen oikeuden rikkomusten sekä apartheidin varjossa tapahtuvan päivittäisen elämän dokumentointi ja niistä raportointi paikallisille ja kansainvälisille tiedotusvälineille. Dokumentaatio ei ole yksinomaan tapa näyttää, että alueella tapahtuu laittomia ja epäoikeudenmukaisia asioita, vaan se tarjoaa myös tapauskohtaista todistusaineistoa poliisille ja tuomioistuimille.

Kansainvälisten läsnäolo alueella perustellaan sivuilla seuraavasti:

Viesti maailman valtavirtamedialle – yritysten hallitsemissa valtavirtatiedotusvälineissä Palestiinan kamppailusta uutisoidaan kaikkea muuta kuin täsmällisesti. Israelilaiset ja palestiinalaiset esitetään kahtena tasavertaisena osapuolena, jotka eivät pysty elämään yhdessä ja taistelevat siksi maa-alueista. Todellisuudessa Israelin apartheid-hallinto haastaa Palestiinan oikeuden olla olemassa ja kohtaa näin tehdessään palestiinalaisten kamppailun vapautensa, itsemääräämisoikeutensa ja ihmisoikeuksiensa puolesta. On kansainvälisen yhteisön velvollisuus vaatia täsmällistä uutisointia.

Henkilökohtainen todistaminen ja tiedon välittäminen – kansainvälinen läsnäolo voi itsessään tarjota helpotusta päi-

vittäiseen häirintään ja väkivaltaan, etenkin kun dokumentointi tapahtuu kameralla. Kansainväliset siviilit voivat liittoutuessaan palestiinalaisten kanssa toimia todistajina ja palata kotiin kertomaan yhteisöilleen siitä, mitä alueella tapahtuu. Nähtyään todellisuuden paikan päällä Palestiinassa jokainen vapaaehtoinen voi raportoida tästä kotimaassaan, oikoen väärää mielikuvaa ja käsityksiä ”konfliktista” – ja lisätä tietoisuutta ensimmäisenä askeleena kohti oikeudenmukaisuutta.

Murtaa eristyneisyys ja tarjota toivoa – apartheid eristää palestiinalaiset muusta maailmasta ja toisistaan. Kansainvälisten läsnäolo lähettää viestin palestiinalaisyhteisölle – ”me näemme, me kuulemme ja me olemme tukenanne”. Filosofiamme ja viestimme kulmakivi on usko siihen, että väkivallaton suora toiminta pystyy haastamaan apartheid-järjestelmän.

En ole aivan selvillä, missä määrin meidän hankkeemme toteutetaan ISM:n tai jonkun sen sisärjestön kautta. N on pitänyt tärkeänä mainita viesteissään, että järjestäjät toimivat yksityishenkilöinä, mutta se ei tarkoita, etteikö taustalla voisi olla joitakin järjestörakenteita. Taktinen yhteys on joka tapauksessa ilmeinen: myös aitaprojektissamme tarkoituksena on vähentää väkivallan riskiä ja lisätä kansainvälistä näkyvyyttä sillä, että merkittävä osa aktivisteista on ulkomaalaisia.

Sunnuntai 3.11. Selfiekeppi

Ostan lasten avustuksella selfiekepin. Tuntuu hölmöltä käyttää itsensä kuvaamiseen suunniteltua laitetta välittääkseen viestiä jostakin muusta kuin itsestään, mutta en keksi muu-

takaan ratkaisua videoblogin toteutukseen paikan päältä. Ilman keppiä näkyy ruudussa vain oma naamani ja ehkä vähän hiekkaa.

Lapset ilmeilevät toisilleen, kun luulevat, etten huomaa. Mikäli oikein tulkitsem, on selfiekeppi yleensäkin junttia ja nyt muodista mentyyään vielä enemmän. Myydäänkö niitä oikeasti vielä jossain?

Mutta kyllä he silti neuvovat kärsivällisesti, ja hyvä niin, kun pitäisi nopeasti oppia valokuvaamaan, videokuvaamaan, paketoimaan ja lähettämään materiaalit Suomeen turvaan. Nämä ovat tietysti monelle jo nykyään ihan tavallisia arkitaitoja, mutta oma kokemukseni on toistaiseksi jäänyt muuttamaan heikottasoiseen valokuvaan.

Matkan aikana on kolme kohtaa, joissa puhelin voidaan takavarikoida: Tel Avivin lentokenttä, Gazan raja-aita (jos jäämme kiinni) ja Erezin rajanylityspiste. Kaikissa näissä puhelimen pitää mieluusti olla tyhjä ja ainakin materiaalin siitä siirrettynä jonnekin talteen. Gazan nettiyhteydet kuulemma toimivat miten sattuu, joten datasiirto ei välttämättä käy niin helposti kuin Suomessa.

Koska sähköä on saatavilla vain joitakin tunteja vuorokaudessa (vaikka tilanne on viime aikoina parantunut, keskimäärin vain joka toinen tunti ollaan sähköttä), en edes suunnittele ottavani mukaan muita laitteita kuin puhelimen.

Paitsi tietysti selfiekepin.

Tiistai 5.11.

Palestiina-solidarisuus on vanha vasemmistoteema

Ulkoministeriön matkustustiedote kehottaa painokkaasti välttämään Miehitettyjä palestiinalaisalueita. Jos semmoisel-

le nyt kuitenkin pitää mennä, niin ei ainakaan Gazaan. Ja jos Gazaan, niin ei ainakaan rajan tuntumaan:

Kaikkea matkustamista Gazaan on vältettävä. Israel kontrolloi Gazan rajanylityspaikkoja. Gazan puolella on pitkin koko Israelin vastaista rajaa Israelin armeijan valvoma niin kutsuttu turvavyöhyke, joka on erityisen riskialtista aluetta.

Gazan infrastruktuuri on Israelin sotilasoperaation jäljiltä edelleen paikoin vaurioitunut. Erityisen riskin aiheuttavat myös mahdolliset räjähtämättömät amukset. Ulkomaalaisten kidnappausriski on olemassa. Sähkön ja veden jakelussa on merkittäviä katkoja.

Suomella ei ole Gazassa edustustoa. Hätätilanteissa tulee olla yhteydessä Suomen suurlähetystöön Tel Avivissa. Suurlähetystön mahdollisuudet avustamiseen Gazassa ovat kuitenkin vähäiset, etenkin jos rajanylityspisteet suljetaan kokonaan.⁴¹

Yritän vakuutella nettiä tutkineelle äidilleni, että ulkoministeriö liioittelee. Jos sieltä kysyy, suomalaisten olisi parempi käydä korkeintaan Tukholmassa ja Kanarian saarilla. Monet matkustustiedotteiden mukaan vaaralliset paikat ovat kuitenkin tavallisten ihmisten arkiympäristöjä.

”Mutta miksi sinun pitää sinne änkeä”, tenttaa äiti.

”Koska kasvatit minusta tällaisen”, heitän takaisin.

”Olisit miettinyt sitä silloin neljäkymmentä vuotta sitten.”

Siihen ei äitini sano mitään, sillä hän kyllä tietää, että olen oikeassa. Tavallaan.

Perheessämme ei kenenkään edellytetä toimivan politiikassa, mutta maailman hahmottamista poliittisesti on mah-

dotonta välttää. Se on meidän perhekulttuuriamme, tavanomaisia kahvipöytäkeskusteluja ja lomasuunnitelmia – politiikka ei ole meillä vain valtuuston kokouksen tai vaalitentin seuraamista, vaan tapa ajatella ja tehdä valintoja yhteiskunnallisessa kontekstissa.

Monet ihmiset päätyvät aktivismiin poliittisen oman tunnon heräämisen myötä, jännityksen kaipuussa tai ystäväpiirin kautta. Meillä se ei ole koskaan ollut niin. Meillä poliittiseen toimijuuteen synnyttään, ja joskus siitä sitten seuraa aktivismia. Poliitiikan tekemiseen on olemassa lukuisia välineitä eduskuntatyöstä kansalaistottelemattomuuteen ja kirjoittamisesta kuorolauluun. Ihmisen omista taipumuksista ja yhteiskunnallisesta tilanteesta riippuu, mitä välinettä kulloinkin on käytettävä.

Niinpä suvun historiasta löytyy kunnanvaltuutettuja ja luottamusmiehiä, aseistakieltäytyjiä, poliittisia vankeja, kulttuuriaktivisteja, lakkokenraaleja, kriitikkoja, julistajia ja niin edelleen.

Äiti tietää, että lähden, koska olen hänen lapsensa. Hän itse on aina kannustanut valitsemaan epätavallisen tien, jos valinta on eettisesti ja käytännössä perusteltu. Jos ei kukaan koskaan menisi, olisi historia montaa käännettä köyhempi.

Siksi hän ei protestoi tämän enempää. Ja jos tarkkoja ollaan, ei hänellä kyllä kauheasti ole varaakaan. Komerossani roikkuu edelleen äidiltä peritty mustavalkoinen palestiinalaishuivi, ostettu kauan ennen kuin ne laimenivat yleishumaaniin sodanvastaisuuteen viittaavaksi muotiasusteeksi. Kun olin pieni, äitini käytti huivia solidaarisuuden osoituksena Palestiinan kansaa kohtaan. (Ehkä tosin myös siksi, että se kuului tuolloin tiedostavan radikaalivasemmiston normiasusteisiin.)

Tuki palestiinalaisten itsemääräämisoikeudelle ja Israelin miehityksen vastustus ovat Suomessa vakiintunut osa vasemmistolaista toimintaa. Näin ei kuitenkaan aina ole ollut. Toisen maailmansodan jälkeisinä vuosikymmeninä vasemmisto suhtautui myötämielisemmin Israeliin. Taustalla vaikutti tuore juutalaisten kansanmurha, minkä lisäksi tuolloin sionismissa eli juutalaisessa kansallisuusaatteessa oli vahvoja sosialistisia tendenssejä. Esimerkiksi vasemmistolainen kielitieteilijä Noam Chomsky oli nuorena aktiivinen sionistisessa liikkeessä.⁴²

Israelin perustamisen jälkeen Palestiina tavallaan putosi kansainväliseltä agendalta. Vuosien 1948 ja 1967 välisenä aikana YK käsitteli Palestiinan kysymystä ensisijaisesti pakolaisongelmana. Palestiinalaisten itsemääräämisoikeus nousi kansainväliselle areenalle uudelleen vasta 1970-luvulla, kun se dekolonisaatioaallon myötä alkoi saada uutta kaikupohjaa. Vasemmiston suhtautuminen Israeliin muuttui asteittain.

Israelin omat toimet vaikuttivat ratkaisevasti kehitykseen. Vuoden 1967 sota, palestiinalaisalueiden miehitys ja siirtokuntien rakentaminen vaikuttivat kielteisesti Israelin maineeseen, jota vuoden 1982 hyökkäys Libanoniin ja sen yhteydessä tapahtunut joukkomurha heikensivät edelleen. 1970-luvulta lähtien myös Israelin poliittinen kenttä on siirtynyt koko ajan oikeammalle.

En ole itse ollut koskaan aktiivinen Israel–Palestiina-kysymyksessä, mutta olen elänyt ympäristössä, jossa monet ovat. Oma puoluepoliittinen urani alkoi vasemmistonuorisessa, jonka toiminnassa teema on ollut vuosikymmeniä vahvasti esillä. Exäni on toimittanut aiheesta lukuisia artikkeleita kotitietokoneeltamme käsin. Eduskunnassa johdin itsekin yhden kauden Palestiina-ystävyyssryhmää. (Tehtävä siirtyi

sittemmin Li Anderssonille.) Vuosien mittaan olen osallistunut moniin solidaarisuuskeräyksiin ja joihinkin mielenosoituksiin. Olen myös kummina palestiinalaislapselle paikolaisleirissä, jossa vanhempani ovat ehkä tukeneet hänen vanhempiaan ja isovanhempani hänen isovanhempiaan.

Palestiina-solidarisuustyö on siis itsestään selvästi ja syvällä oman perheeni ja liikkeen genetiikassa. Siksi en joudu juuri selittelemään, että pitää mennä – vain läheisimmille vähäsen sitä, miksi juuri minun pitää mennä.

Keskiviikko 6.11.

Talojen tuhoaminen

Istumme Johanneksen kanssa Apéro-baarissa Kalevankadulla pitämässä omaa palaveria ennen kustantajan tapaamista. Baarin sisustus on taiteellisen boheemi, mutta epäilen sen olevan feikkiä – ainakin päätellen kuitista, jonka mukaan puolikas lasillinen viiniä maksaa kahdeksan euroa. Ei kellään oikealla boheemitäiteilijällä ole tänne varaa. Näissä paikoissa käy mielikuvatasolla rappioromantiikasta viehtynyttä mutta omasta taloudestaan visusti huolen pitävää keskiluokkaa.

Siihen minäkin kuulun, mutta Johannes ei ihan vielä. Hän on ehkä kolmissakymmenissä, tehnyt ensin rauhalliseen mutta varmaan tahtiin tutkinnon historiassa ja sitten ainakin toimittajan töitä. Nyt hän on vastikään aloittanut vasemmistoliiton eduskuntaryhmässä.

Olen joskus aiemmin tavannut Johanneksen jossain Palestiina-kuvioissa ICAHD-järjestön yhteydessä. Israeli Committee Against House Demolitions on vuonna 1997 perustettu israelilainen ihmisoikeusjärjestö, jonka tavoitteena on palestiinalaisalueiden miehityksen lopettaminen. Se on sitoutunut väkivallattomuuteen, ja sen suoran toiminnan kes-

kiössä on ollut Israelin talojentuhoamispolitiikka. ICAHD järjestää Länsirannalla jälleenrakennusleirejä, joissa kansainväliset vapaaehtoiset yhdessä israelilaisten ja palestiinalaisten kanssa rakentavat Israelin armeijan tuhoamia koteja. Järjestö on jälleenrakentanut 189 taloa, jotkut niistä useampaan kertaan.

Talojentuhoaminen on miehityspolitiikan kovinta ydintä ja keskeinen miehityksen alaisuudessa elävien palestiinalaisten arkea määrittävä tekijä. ICAHD:n mukaan Israel on vuonna 1967 alkaneen miehityksen jälkeen tuhonnut lähes 50 000 palestiinalaisten rakennusta miehittämillään alueilla.⁴³ Israelissa tuhotut palestiinalaisten rakennukset eivät vielä ole mukana tuossa luvussa, ja nykyisin rakennuksia tuhotaankin enemmän Israelissa kuin miehitettyillä alueilla. Tunnetuimpia lieenee beduiinien kylä al-Araqib, jonka sen asukkaat ovat jälleenrakentaneet yli sata kertaa.

Koko kuvio on Suomesta käsin katsottuna todella omituinen, ja minulta kesti kauan sisäistää, miksi talojen tuhoamisella ja uudelleenrakennuksella on konfliktissa niin keskeinen rooli. Kyse ei ole aktiivisen sotatilanteen aikaisesta tuhoamisesta, vaan Israelin itsenäistymisestä saakka (osin huomattavasti pidempään) jatkuneesta käytännöstä. Israelin siirtokuntapolitiikka ja talojentuhoamispolitiikka ovat osa tavoitetta, johon usein viitataan myös Länsirannan *juutalaistamisena*.⁴⁴ Päämääränä on palestiinalaisten syrjäyttäminen ja israelinjuutalaisten läsnäolon lisääminen Länsirannalla. Tuhoamisoperaatioita perustellaan yleensä turvallisuussyillä tai sillä, että rakennuksilta puuttuu asiaankuuluvat rakennusluvut. Lupien puuttuminen taas on tavallista, sillä Israel myöntää palestiinalaisille niitä ani harvoin, mikä pakottaa palestiinalaiset rakentamaan luvatta.⁴⁵

On vaikea kuvitella, miten se kaikki vaikuttaa ihmisten elämään. Eräänä päivänä posti tuo lapun, jonka perusteella talosi saatetaan tulla purkamaan samana iltana, seuraavalla viikolla tai ei ehkä koskaan. Talojentuhoamisoperaatiot toteutetaan puskutraktoreilla, usein ilman varoitusta ja yöaikaan. Asukkaille ei aina jää aikaa poistua rauhassa tai ottaa mukaan omaisuuttaan. Silloin talot tuhotaan irtaimistoihin.⁴⁶ Tuhoamisesta saatetaan vielä lähettää talon omistajille lasku.

Israelin talojentuhoamispolitiikka on tietenkin kansainvälisen oikeuden vastaista.⁴⁷ Amnesty Internationalin Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan osaston varapäälikkö Saleh Higazi kommentoi vuoden 2019 kesällä tuoretta talojen tuhoamisaaltoa Länsirannalla:

Israel on yrittänyt oikeuttaa näitä [talojen] tuhoamisia turvallisuusverukkeella väittämällä, että kodit ovat liian lähellä muuria/aitaa. Tämä ei kestä lähempää tarkastelua. Totuus on, että Israelin viranomaiset ovat vuosikymmeniä turvautuneet suhteettomiin toimiin turvallisuuden nimissä laajentaakseen Palestiinan maa-alueiden hallintaansa ja ajaakseen palestiinalaiset pois strategisina pitämiltään alueilta syrjäyttäen kokonaisia yhteisöjä ja tuhoten laittomasti kymmeniä tuhansia koteja.⁴⁸

Trumpin tuki siirtokunnille on innostanut Israelin vuonna 2019 uuteen ennätykseen talojen tuhoamisessa Itä-Jerusalemossa. EU on tuominnut Israelin kiihtyvän talojentuhoamispolitiikan ja viittasi siihen esteenä kahden valtion ratkaisulle ja rauhanpyrkimyksille. Yhdysvallat esti kuitenkin veto-oikeudellaan YK:n turvallisuusneuvostoa ottamasta saman-suuntaista kantaa.⁴⁹

Noiden ensimmäisten kansanedustajavuosieni ICAHD-yhteyksien jälkeen meni vuosia, etten kuullut Johanneksesta mitään, kunnes hän eräänä torstaina istui ryhmäkokouksessamme. Pitkä tukka oli tallella, mutta muuten hän näytti paljon vähemmän boheemilta kuin edelliskerralla. Niin käy meille kaikille.

Suunnitelmamme on seuraava: Johannes vastaa Israel-Palestiina-kysymykseen liittyvästä tiedonkeruusta ja tekstin luonnostelusta. Minä kirjoitan tätä päiväkirjaa ja leivon Johanneksen tuottamat osiot sen sisään. Kun saadaan edes alkua valmiiksi, mietitään, toimiiko tämä.

Olen toistaiseksi kirjoittanut tätä päiväkirjaa kuulakärkikynällä ruutuvihkoon. Ajattelen paremmin kynä kädessä, eikä minulla sitä paitsi ole vielä käytössäni konetta, jota eduskunnan verkko ei olisi ”saastuttanut”. Lisäksi joudun tekemään aikapulan vuoksi näitä muistiinpanoja vähän kerrallaan, muiden töiden lomassa, myös eduskunnassa, enkä oikein voi kanniskella erillistä kirjoituslapparia koko ajan mukana.

Perinteiseen kynä & vihko -menetelmään liittyy pari pulmaa: teksti on vain yhdessä paikassa kerrallaan, ja lopulta jonkun on kuitenkin naputeltava se sähköiseen muotoon. Kerron Johannekselle, että sihteerin koulutuksen saanut P on luvannut tehdä tämän työn. Sitä odotellessa meidän täytynee ottaa Johannekselle vihosta valokopiot, jotta hän pysyy edes jotenkuten kärryllä.

Lähdemme siitä, että aktio toteutuu ja minä pääsen Tel Avivin lentokentän läpi. Ennen matkaa meillä on loppunostoa vaille valmis teksti. Viimeiset merkinnät kirjoitan puhelimellani ja lähetän Johannekselle tien päältä.

Kun nämä speksit on puhuttu selviksi, marssimme kadun toiselle puolelle tapaamaan kustantajaa.

Saamme lämpimän vastaanoton, ja tunnen olevani vähän enemmän kotonani. Etsimme M:n ja vetäydymme nurkkaan neuvottelemaan (jälleen ilman puhelimia, tietenkin).

Suunnitelmamme sopivat M:lle hyvin. Päätetään, että kustannustoimittaja varautuu ottamaan käsikirjoituksen työstöön 18.1. eli pari päivää paluuni jälkeen, jos kaikki menee suunnitellusti. Näin kirja voitaisiin saada painosta jo helmikuun puolenvälin tienoilla.

Johannes lähtee. Minä jään vaihtamaan tuttujen toimittajien kanssa muutaman kömpelön kommentin, joiden toivon kuulostavan small talkilta. Torvisoiton alkaessa ryhdyn itsekin etsimään takkiani.

Torstai 7.11.

Miten suojaudutaan kyynelkaasulta?

Konsultoin D:tä suojautumisesta kyynelkaasulta.

”Uimalasit”, sanoo D heti.

”Kun saa pidettyä silmät auki, ei paniikki iske niin helposti”, hän lisää huomattuaan epävarman ilmeeni. ”Kyynelkaasu itsessään ei ole vaarallista, mutta siinä menee helposti paniikkiin.”

Uimalasit kuulostavat varusteelta, joka on helppo hankkia myös Tel Avivista. Mainiota.

”Sitten olisi hyvä olla sitruunaa”, D lisää. ”Kitkerä maku estää sekin panikoitumista.”

Sitruuna? Hyvä, sitäkin saan Israelista. En tosin tiedä, minkä verran arvokkuudestani on jäljellä siinä vaiheessa, kun olen pukeutunut luotiliivin, kypärän ja uimalasit – ja taskussa sitruuna.

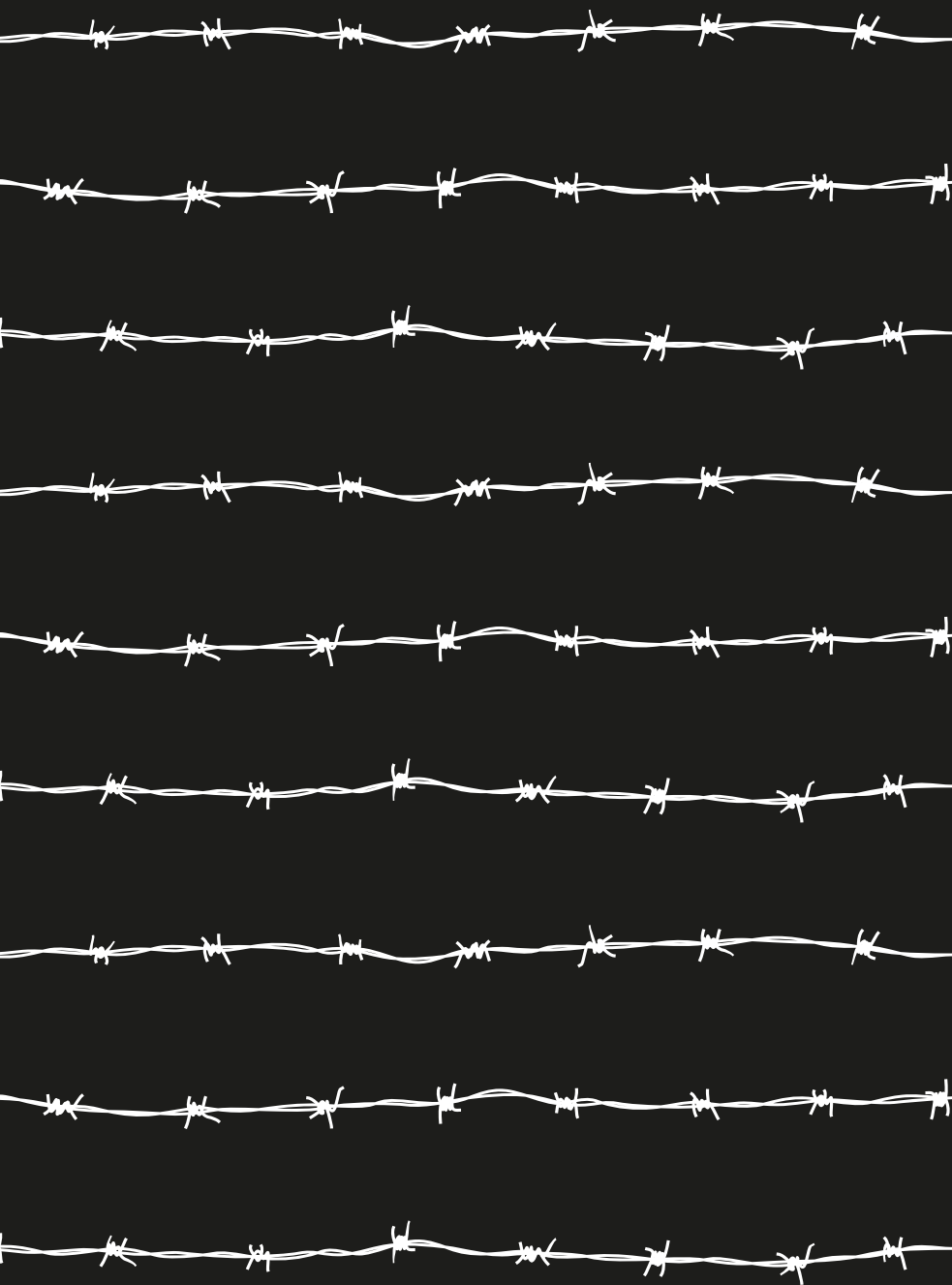
”Niin, ja lämpöä sietävät hanskat myös, niillä voi siirrellä savuavia esineitä pois tieltä”, D jatkaa.

En ymmärrä. Mitä savuavia esineitä? Käsittääkseni siellä on vain rautalanka-aita ja hiekkaa, sekä mahdollisesti pari jeepillistä Israelin armeijan sotilaita.

”Siis niitä kyynelkaasupommeja”, D selittää. ”Ne on sellaisia isohkoja savuavia jötiköitä. Varo, että et saa sellaista päähäsi.”

Minulla on selvästi tässä kohtaa sivistyksessä aukko. Vaikka tunnen monia kyynelkaasua kasvoilleen saaneita ja olen lukenut kuvauksia aineen vaikutuksista, en ole koskaan miettinyt, mistä kaasu tulee. Olen kaikesti ajatellut, että sitä jotenkin suihkutetaan – samaan tapaan kuin hiuslakkaa.

D on ilmeisen huvittunut ilmeestäni, vaikka yrittääkin salata sen. Koska hänen kyynelkaasuriskin sisältäneestä aktivismistaan on jo aikaa, hän lupaa tarkistaa, onko sittemmin keksitty jotain uusia suojautumiskeinoja.

MUUREJA

Perjantai 8.11.

Gazan muurille kuollaan edelleen

Aamusta lähtien on mediavirta ollut täynnä juttuja Berliinin muurin murtumisen 30-vuotisjuhlallisuuksista. Se on tavallaan mukavaa. Yleisesti ottaen on parempi muistaa historia kuin unohtaa se, ja Berliinin muuri on yksi niistä asioista, joiden muistaminen olisi erityisen hyödyllistä.

Koko päivän odotan kuitenkin turhaan sitä twiittiä tai Facebook-päivitystä, jossa huomautettaisiin, että onhan meillä muureja edelleen – eivätkä ne suinkaan ole murtumassa, vaan lujittumassa. Haluaisin kirjoittaa sellaisen päivityksen itse, kun kukaan muu ei näytä niin tekevän. En kuitenkaan uskalla, kun matkaa varten on pidettävä pää alhaalla.

Berliinin muuria pidetään ihmisoikeusrikoksena, koska se jakoi yhtenäiseksi mielletyn alueen ja esti sen asukkaita, usein jopa lähisukulaisia, tapaamasta toisiaan. Se oli ihmisoikeusrikos, koska muuria vartioivat sotilaat ampuivat sen ihmeempiä kyselemättä ne, jotka yrittivät luvaton ylitystä.

Näillä kriteereillä se ei juuri eroa tilanteesta Gazan muurin tuntumassa, jossa ihmisiä ammutaan tuon tuosta.⁵⁰

Israelin rajavartiolaiton palestiinalaisalueilla on tiukkaa, eivätkä palestiinalaiset saa matkustaa vapaasti Gazan, Länsirannan ja Israelin välillä. Israelin ja Gazan välillä on siviileille ainoastaan yksi rajanylityspaikka, juuri se Erez, jonka portteja minunkin on tarkoitus mennä kolkuttelemaan sitten, kun on aika lähteä Gazasta.⁵¹

Vuodesta 2002 lähtien Israel on rakentanut Länsirannalle täysmittaista muuria estämään luvattomia rajanylityksiä. Muurin tarkoituksena (Israelin mukaan) on ehkäistä itsemurhapommituksia, terroristitekoja ja palestiinalaisten luvaton liikumista miehityiltä alueilta Israelin puolelle. Hanketta on kuitenkin arvosteltu pyrkimyksestä liittää miehityille alueille rakennetut siirtokunnat Israeliin, sillä lähes koko muurin reitti kulkee palestiinalaisalueiden sisäpuolella, ei rajalla. Kun muuri on valmis, se siirtää noin kymmenen prosenttia Länsirannasta ja suuren osan siirtokuntalaisista Israelin puolelle.⁵² Palestiinalaisten hallussa oleva alue pienee entisestään. Israelilaiset poliitikot ovat myös vihjanneet, että muuri saattaa määrittää tulevia valtioiden välisiä rajoja, jos kahden valtion ratkaisuun lopulta joskus päästään.⁵³

Vuonna 2004 YK:n kansainvälinen tuomioistuin julisti muurin rikkovan Israelin kansainvälisoikeudellisia velvoitteita; Israelin olisi purettava muuri siltä osin, kun se on rakennettu Miehityille palestiinalaisalueille, ja maksettava vahingonkorvauksia niille palestiinalaisille, joihin muurin rakentaminen on vaikuttanut.⁵⁴ Suosituksella ei ole ollut vaikutusta. Sen sijaan Israel aloitti vuonna 2016 uuden, entistä jyrkevemmän muurin rakentamisen Gazan ja Israelin väliselle rajalle.

Ja tämä on nyt juuri se muuri, jota oma aktiomme ensisijaisesti haluaa kyseenalaistaa.

Israelin rakennusprojekti Gazassa on kolmiosainen. Se aloitettiin rakentamalla maanalainen muuri Gazan raja-alueelle.⁵⁵ Muurin toinen osa on mereen rakennettu valli, joka ulottuu 200 metriä rantaviivasta merelle. Vuonna 2019 Israel aloitti viimeisen, maan päälle asennettavan osion rakentamisen. Kuuden metrin korkuinen piikkilangalla ja sen-

soreilla varustettu muuri kulkee rajaa pitkin jo olemassa olevan kevyemmän aitarakennelman reittiä. Se on 65 kilometriä pitkä ja ympäröi valmistuttuaan koko Gazan kaistan.⁵⁶

Berliinin muuri muistuttaa Gazan muuria siinäkin, että vaikka nyt jälkikäteen sen päivittelijöitä löytyy pilvin pimein, paljon vähemmän se kiinnosti ketään ja herätti keskustelua silloin, kun ihmisiä todella kuoli. Epäilenkin, että suurin osa tämänpäiväisistä twiittaaajista ei ole Gazan muurista kuullutkaan. Silti minua kiukuttaa, kun ihmiset toistelevat Berliinin muurin murtumisen kunniaksi, että ei koskaan enää. Miten niin ei muka koskaan? Muuri nousee parasta aikaa, ja sen sisäpuolelle jää kaksi miljoonaa ihmistä ilman perustarpeita ja ihmisoikeuksia.

Toki on ymmärrettävää, tavallaan, että ihmiset eivät jaksa järkyttyä uutisista Israel–Palestiina-alueelta. Ketäpä nyt kiinnostaisi vuosikymmeniä samanlaisena toistuva uutinen. Gaza nousee aika ajoin otsikoihin, kun poikkeuksellisen paljon ihmisiä kuolee, mutta ei juuri koskaan ykkösuutiseksi. Lisäksi viime vuosina Syyria jännittävine käänteineen on vienyt kaiken huomion, jonka läntinen media on ylipäättään valmis suomaan Lähi-idälle.

On ehkä toinenkin seikka, joka painaa Israel–Palestiina-kysymystä piiloon. Lähes kaikissa länsimaissa politiikan agendalle on noussut oikeistopopulistisia puolueita, jotka määrittävät osaltaan yhteiskunnallista keskustelua. Vaikka antisemitismiiä ei Suomessa ole koskaan oikein sisäistetty, eikä sillä meillä ole keskeistä roolia edes radikaalin äärioikeiston ohjelmassa, muualla Euroopassa se edelleen elää ja voi hyvin.

Antisemitismin rinnalle radikaalioikeiston ajatteluun on noussut toinen vahva viholliskuva, islamilaisuus. Israel–Pa-

lestiina-kysymys näyttäytyy tällöin kahden dehumanisoidun ryhmän konfliktina, johon ei voi rakentaa selkeää mustavalkoasetelemaa. Siksi se ei ole poliittisesti vetoava tai hyödyllinen.

Tämä on oma teoriani siitä, miksi sairaalloisuuteen saakka juutalaisista ja muslimeista kiinnostunut radikaalioikeisto ei näe Israel–Palestiina-kysymystä kiinnostavana. Ja koska radikaalioikeisto määrittelee tällä hetkellä yhteiskunnallisen keskustelun agendaan oikeistopopulististen liikkeiden kautta, ei Gazaan nouseva muuri innosta edes niitä valtavirtamedian toimittajia, joista esimerkiksi Berliinin muuri on tavattoman mielenkiintoinen.

Sunnuntai 10.11.

Gazan tilanne

Googlailen Gazan tilastoja, vähän huonolla omallatunnolla, vaikka selailutietojen tallentumisen estävä ohjelma on päällä. En tunne näitä tietoturva-asioita riittävän hyvin osatakseni arvioida, missä riskit ovat. On kuitenkin vaikea pidättäytyä etsimästä tietoa, kun on tottunut aloittamaan kaikki projektit juuri siitä.

Gaza on pieni maapläntti Israelin ja Egyptin välissä Välimeren rannikolla. Kaista on 41 kilometriä pitkä ja kapeimmillaan seitsemän kilometriä leveä, siis kutakuinkin Nurmijärven kokoinen. Siellä kuitenkin asuu enemmän väkeä kuin koko Suomen pääkaupunkiseudulla.

Siinä missä Israel pyrkii Länsirannalla laajentamaan siirtokuntiaan ja hallinnoi siksi suoraan suurinta osaa palestiinalaisalueista, Gazasta se veti joukkonsa ja siirtokuntansa pois vuonna 2005. Tähän vedoten se kiistää enää miehittävänsä Gazaa. Todellisuudessa Israel kontrolloi kuitenkin edelleen kaistan rajoja, ilmatilaa ja rannikkoa. Yksityiskohtiin puuttuvan miehityshallinnon tilalle on tullut rajavalvonta, jonka

sisällä gazalaisilla on kyllä itsehallinto, mutta jonka vienti, tuonti, luonnonresurssit, väestöluettelot ja ihmisten liikkuvuus ovat täysin Israelin hallinnassa. YK:n ja kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen tulkinnan mukaan Israel miehittää siksi edelleen Gazaa kansainvälisen oikeuden vastaisesti.⁵⁷ Britannian entinen pääministeri David Cameron onkin kuvaillut Gazaa ”vankileiriksi”.⁵⁸

Saarto on aiheuttanut vakavan humanitaarisen ja sosioekonomisen kriisin. YK:n ihmisoikeusneuvoston erityisraportoin mukaan alue on jo muuttunut elinkelvottomaksi.⁵⁹ Myös talous on vapaassa pudotuksessa,⁶⁰ ja Gazan yli 53 prosentin työttömyysaste on yksi maailman korkeimmista.⁶¹ Lähes puolella väestöstä ei ole riittävästi ruokaa.

Saarto on ajanut myös Gazan terveydenhuoltojärjestelmän romahduksen partaalle. Lääkeaineista ja -tarvikkeista on erittäin vakava pula: Gazan terveysministeriön mukaan 46 prosenttia välttämättömistä lääkeaineista ja 26 prosenttia kertakäyttötarvikkeista on kokonaan loppu.⁶² Erityisesti tulehduslääkkeistä, antibiooteista ja syöpälääkkeistä on puutetta, ja esimerkiksi sädehoitoa ei ole Gazassa lainkaan saatavilla. Suuren paluumarssin aikana loukkaantuneiden määrä on kiristänyt terveydenhuoltojärjestelmän tilaa entisestään. YK:n tutkimusryhmän mukaan:

Protesteissa loukkaantuneiden valtava taakka on vaikuttanut kaikkien gazalaisten terveydenhuoltoon. Mielenosoitusten jälkeen sairaaloiden oli pakko siirtää resursseja pois tavallisista terveydenhuollon tarpeista, kuten syöpähoidoista, synnytysopista ja rutiinioperaatioista. Tällä on ollut kauaskantoisia seurauksia. Noin 8000 aiemmin suunniteltua leikkausta peruttiin tai lykättiin, ja ruuhkan purkaminen tulee viemään vuosia.⁶³

Maanantai 11.11.

J'accuse

Lapsuudenkodissani asui kissa nimeltä Jaiju. Isäni antama nimi viittaa Émile Zolan kirjeeseen *J'accuse*, jossa syytetään seitsemää korkea-arvoista upseeria ja käsialantutkijoita todisteiden väärentämisestä Dreyfusin oikeudenkäynnin yhteydessä.

Tapaus kuohutti Ranskaa 1890-luvulla. Armeijan yleisesikunnassa palvellutta kapteeni Alfred Dreyfusia syytettiin sotasalaisuuksien välittämisestä saksalaisille. Hän sai ensin elinkautisen tuomion, mutta julistettiin sittemmin syyttömäksi ja armahdettiin, kun vakoojaksi paljastui toinen henkilö.

Miksi meidän kissamme oli nimetty Dreyfus-skandaalin mukaan, se ei minulle koskaan selvinnyt. *J'accuse* on kuitenkin jäänyt historiaan yleisempänä viittauksena vallanpitäjien väärinkäytöksiin. Meidän ajallemme jutussa oli kyse ennen kaikkea oikeusvaltion toiminnasta ja yksilön oikeudesta puolueettomaan tuomioistuinkäsittelyyn.

Aikalaisille kysymys Dreyfusin syyllisyydestä oli kuitenkin kysymys juutalaisuudesta. Tapauksen nostamisessa julkisuuteen keskeinen rooli oli antisemitistisillä toimijoilla, eritoten *La libre Parole* -nimisellä julkaisulla, jolle Dreyfus symboloi koko Ranskan juutalaisväestön väitettyä epäisänmaallisuutta. Suuren yleisön oli helppo uskoa Dreyfusia vastaan esitetyt hatarat syytteet juuri siksi, että hän oli juutalainen. Antisemitistinen propaganda upposi maahan, jota oli huolella vaalittu ja lannoitettu vuosisatojen ajan esittämällä juutalaiset muusta väestöstä erillisenä ja kaikin puolin epäilyttävänä ryhmänä.

Suomesta käsin on vaikea hahmottaa, kuinka keskeinen rooli antisemitismillä on ollut läpi Euroopan historian.

Natsi-Saksan toteuttama kansanmurha ei syntynyt tyhjästä, vaan oli ikään kuin huipennus jatkumolle, jossa juutalaisten kohtelu vaihteli syrjinnästä ja erillislaeista joukkomurhiin. Saksan johdolla toteutetun kansanmurhan mahdollisti se, että muut maat viivyttelivät pakolaisten vastaanottamisessa tai kieltäytyivät siitä kokonaan.

Tämä antisemitismin pitkä historia tekee enemmän kuin ymmärrettäväksi 1800-luvulla Euroopan juutalaisten keskuudessa heränneet haaveet omasta valtiosta. Vaikka juutalaisten omat auktoriteetit vastustivat sionismia laaja-alaisesti ja se olikin alkuvuosina Itä-Euroopassa pikemminkin uskonnosta irtautuva kuin sen kannatteleva suuntaus, sai uusi virtaus tukea traditiosta, jossa myytti paluusta luvattuun maahan oli säilynyt läpi vuosisatojen. Muutto Palestiinaan alkoi jo 1800-luvun lopulla, ja kun voittajat toisen maailmansodan jälkeen sitten sopivat juutalaisten oman valtion perustamisesta, olivat keskeiset instituutiot siellä jo odottamassa.

Kaikki valtiot rakentavat identiteettiään kansallisen tarinan kautta, mutta Israelin kohdalla tarinallisuus on ollut erityisen tärkeässä roolissa. Vallitseva versio kertoo, miten kaikkialle maailmaan hajonnut kansa kykeni pitämään elossa oman uskontonsa ja kulttuurinsa vuosisatojen ajan sulautumatta kulloiseenkin valtaväestöön (tosin antisemitismi varmasti edisti tätä). Miten se jatkuvan sorron sekä usein köyhyyden ja kodittomuuden oloissa säilytti identiteettinsä. Miten se ”palattuaan kotiin” loi hiekasta kukoistavan uuden Israelin, oman kielen, elinvoimaisen kulttuurin, pelottavat asevoimat ja taloudellisen vaurauden!

Onko tarinan loppu onnellinen vai onneton, riippuu tietenkin siitä, kenen näkökulmasta se kerrotaan. Palestiinalaisille tämä uuden Israelin rakentaminen on ollut pitkä

surun, syrjinnän, kodittomuuden ja pakolaisuuden tarina. Kun selaan kuvia Gazaa ympäröivästä aidasta, luen raportteja alueen humanitaarisesta tilanteesta ja gazalaisten liikkumisrajoituksista – en voi olla ajatteleminen toisia paikkoja ja rajoituksia, joiden kuvittelimme jo jääneen historiaan.

Näytän erästä Gazan havainnepiirrosta puolisololleni. ”Toihan on ghetto”, hän kommentoi spontaanisti.

Tiistai 12.11.

Toverit kaljalla

P odottaa erään toisen toverin kanssa ravintola Leonardon veitoisimmassa pöydässä olutlasi edessään. Nyt on tosiaan paikallaan käyttää vanhaa sanaa ”toveri”, sillä sitä P on, kiireestä kantapähän, ja niin on yleensä hänen kaljaseuransakin.

Olemme tunteneet kohta 20 vuotta, enkä kertaakaan ole joutunut tarkistamaan käsitystäni. Ihmisrakas, ihanteellinen ja taipumaton – siis juuri sitä, mitä toverilla vanhoissa lauluissa tarkoitetaan. P ei tee itsestään numeroa, mutta ei suostu tekemään sitä muistakaan. Hän on ainoita tuntemiani ihmisiä, joihin ei voi vaikuttaa prestiisillä. Hänelle tasa-arvo tarkoittaa kaikkien katsomista silmien tasolta, pikkuvauvoista ministereihin, yritysjohtajista rutiköyhiin siirtolaisiin.

Tänään sana on ajankohtainen myös siksi, että toverukset ovat tulleet Helsinkiin maanalaisesta kommunistista kertonan kirjahankkeen vuoksi. He ovat nousseet junaan varhain aamulla, kolistelleet tänne ja viettäneet koko päivän arkistossa. He ovat löydöistään innoissaan, vaikka työpäivä onkin ollut melko raskas, sillä heidät oli häiritsevän rupattelun takia ajettu lukusalista vähemmän mukavalle työpisteelle.

Heidän kotikylänsä on ollut aikanaan kommunistien maanlaisen verkoston solmukohta. Sinne lankesivat monet

sisällissodan jälkiselvittelyjen kovimmista tuomioista, ja toverusten selvitysten mukaan sieltä istui vielä 1930-luvulla enimmillään 12 henkeä samaan aikaan poliittisina vankeina. Eikä radikalismien perinne ole täysin hävinnyt vieläkään: aina välillä hämmästyin, kuinka laajat verkostot näillä pikkuisen tehdaspaikkakunnan aktiiveilla on ja miten monesta sopasta heidän lusikkansa ilmestyy.

P ottaa ensimmäisen päiväkirjani ja lupaa lähettää mahdollisimman pian arvion siitä, milloin saan tekstin sähköisenä. Hänkään ei kysy, miksi. Ehkä hänen mielestään jokaisen tulee tietää Israel–Palestiina-kysymyksestä sen verran, että ei ole tarpeen kysellä tyhmiä.

Torstai 14.11.

Huolestunut kansalainen

N:stä ei ole kohta pariin viikkoon kuulunut mitään. Alan huolestua – sekä hankkeestamme että vähän myös hänestä. Uutisten mukaan Gazassa on taas levotonta.

Viimeisin väkivallan kierre alkoi tiistaina, pari päivää sitten, kun Israel salamurhasi Islamic Jihad Movement in Palestine -järjestön komentajan Baha Abu al-Atan. Toistaiseksi kuolleita on 34, kaikki palestiinalaisia. Loukkaantuneita on molemmin puolin. Israelin ja Islamic Jihad -järjestön välille on astunut tänään voimaan Egyptin välittämä tulitauko, mutta väkivalta näyttää jatkuvan siitä huolimatta.

Ilmeisesti näiden uutisten innoittamana saan kansalaiselta sähköpostin. Kirjoittaja murehtii sitä, että Suomi on kääntymässä liian Palestiina-myönteiseksi. Perusteluksi hän listaa Israelin saavutuksia nobeleista lähtien. Argumentti menee jotenkin niin, että näin hieno ja menestynyt valtio ei mitenkään voi olla tarinan pahis.

Kirjoittajan käsityksen mukaan Suomi on Israel–Palestiina-kysymyksessä eri linjoilla kuin muu maailma. Se ei kyllä pidä paikkaansa, valitettavasti. Suomi on kansainvälisessä politiikassaan yleisemminkin pikemminkin varovainen peesailija kuin aktiivinen oman tien kulkija. Israeliin tämä pätee erityisen vahvasti, eikä Suomi todellakaan tee oma-aloitteisesti mitään, mikä suututtaisi herkästi kirjelmöivän Israelin suurlähetystön.

Tälläkin kertaa EU ja USA ovat jo ennättäneet tuomita rakettitulen Gazasta, mutta eivät Israelin ilmaiskuja. Suomi ei ole inahtanutkaan.

Yleensä vastaan kaikkiin kansalaisten henkilökohtaisiin yhteydenottoihin. Nyt painan kuitenkin deleteä, varmuuden vuoksi, sillä suunnitelmammehan on välttää kaikkea näkyvyyttä Israeliin liittyvissä kuvioissa. Toisinaan ihmiset julkaisevat vastaukseni jossakin keskusteluryhmässä, mikä normaalisti on tietysti ok, mutta ei nyt sovi suurempaan kuvioon.

Sen verran tilanne kuitenkin kuohuttaa, että pyydän kollegaani Veronikaa laatimaan tiedotteen, jossa kannustetaan Suomea vaatimaan ihmisoikeusloukkausten lopettamista. Veronika nyökkää ja alkaa naputella tekstiä. Eihän yksittäisten kansanedustajien tiedotteita tällaisessa asiassa juuri ikinä julkaista (testattu on), mutta saa sen nyt ainakin sosiaaliseen mediaan.

Perjantai 15.11.

Kaksi näkökulmaa

Luen rinnakkain kahta kirjaa samasta aiheesta, Daniel Gordisin Israel-myönteistä populaarihistoriikkia *Israel – A Concise History of a Nation Reborn* ja Syksy Räsäsen Palestiina-

myönteistä kuvausta *Israelin apartheid*.

Kumpikin kirjoittajista edustaa verraten maltillista ajattelua Israel–Palestiina-kysymyksessä. Molemmat teokset lähtevät liikkeelle 1800-luvun lopulta ja kuvaavat pitkälle samoja tapahtumia. Niissä mainitaan samat vuosiluvut ja usein samoja nimiäkin. Kumpikaan ei vääristele lähteitä (no, mielestäni Gordis painottaa joitakin hieman kyseenalaisesti), eikä kumpikaan kirjoista ole manifesti, pikemminkin populaaria tietokirjallisuutta.

Silti tuntuu kuin nämä kaksi teosta eivät kertoisi lainkaan samoista asioista. Ja ehkä näin todella onkin. Ehkä osapuolilla on niin vähän yhteismaata, että miten kertomuksen rakentaakin, on se väistämättä aina vain toisen.

Pidän siitä, miten Gordis tuo poliittisen historian rinnalle aikalaiskuvauksia, kirjeitä, runoja ja kirjasitaatteja. Hän myös kuvaa tapahtumien myöhempää symbolista merkitystä Israelin virallisessa historiaymmärryksessä. Yhdistelmä antaa uskottavan kuvan siitä, miten Israelin nykypoliittikkaa kannattavat (tai sen hiljaisesti hyväksyvät) israelinjuutalaiset mieltävät oman tarinansa.

Toisaalta jopa vähän kammottavaa on se tapa, jolla kirjoittaja onnistuu sivuuttamaan palestiinalaisten näkökulman tapahtumiin. Sen mukaan juutalaisten siirtolaisten Palestiinassa kohtaama väestö koostuu historiattomista, kasvottomista, äänettömistä ja sivistymättömistä ihmisistä, jotka ilman järjellistä syytä ja kontekstia suorittavat iskuja viattomia mutta urheita uudisasukkaita kohtaan.

Kun sitten lukee Räsäsen kuvauksen samasta tapahtumasta, syitä löytyykin, ainakin sen verran, että toiminta länsimaisessa valtavirta-ajattelussa voitaisiin nähdä pääosin oikeutetuksi.

Palestiinalaisten keskuudessa oli sionismia vastustettu jo 1900-luvun alkuvuosista ja Britannian siirtomaaimperiumia vastaan kapinoitiin eritoten 1930-luvulla. Nykyasetelman katsotaan kuitenkin vakiintuneen 1940-luvun loppupuolella, kun länsivaltojen dominoima YK:n yleiskokous suositteli Palestiinan jakamista siten, että juutalaiset saisivat maasta yli puolet. Jerusalemin siirtyisi kansainväliseen valvontaan.

Monet juutalaiset ympäri maailmaa juhlivat itsenäisen juutalaisvaltion perustamista ensimmäistä kertaa kahteen tuhatvuotiseen vuoteen. Vihdoinkin syntyisi paikka, jossa ketään ei vainota vain siksi, että hän on juutalainen.

Palestiinalaiset sen sijaan eivät olleet lainkaan innostuneita ajatuksesta, että ulkopuoliset päättäisivät noin vain lahjoittaa yli puolet heidän kotimaastaan ryhmälle, joka vasta muutaman viime vuosikymmenen aikana oli saapunut alueelle kolonialistisen Ison-Britannian tuella ja kolonialismin henkeä täynnä, minkä lisäksi maan pääkaupunki jäisi ulkovaltojen hallintaan. Asiaa ei ainakaan helpottanut se, että juutalaisille päätöksessä jyvitettyillä alueilla noin puolet asukkaista oli palestiinalaisia ja että varsin pian tuli julki sionistihallinnon näkyvien toimijoiden suunnitelma heidän pakkosiirtämisekseen.

Tämä kaikki tapahtui siis vain muutama vuosi sen jälkeen, kun Euroopassa oli tehty aluevaatimuksia ja noustu aseellisesti niitä vastustamaan. Näin oli käynyt myös Suomessa, jossa Neuvostoliiton ehdotus koettiin niin kohtuuttomaksi, että talvisodassa Suomen armeijalla oli laajalti kansalaisten tuki takanaan. (Se alkoi rakoilla vasta, kun jatkosota muuttui valloitus sodaksi.) Miksi eivät palestiinalaiset olisi suhtautuneet samoin?

Ajallisesti ja maantieteellisesti näin kaukaa on vaikea sa-

noa, mitä itse olisin tuolloin tehnyt. Vuoden 1947 juutalaisena olisin ehkä mennyt jonkun radion omistavan ystäväni kotiin kuuntelemaan uutisia YK:n yleiskokouksesta. Olisin joko riemuinnut tai suhtautunut välinpitämättömästi, riippuen siitä, kuuluisinko sionismin kannattajiin vai vastustajiin. Palestiinalaisena olisin varmaan ollut raivoissani.

Tai ehkä olisin kuulunut niihin harvoihin, jotka kykenivät ennakoimaan tulevaisuutta. Silloin luullakseni olisin ollut viiteryhmästä riippumatta hyvin surullinen.

N:stä ei ole kuulunut tänäänkään.

Lisäys myöhemmin illalla:

En enää kestänyt, vaan kävin N:n Facebook-seinällä, vaikka jälkiä yhteyksistä ei saisi jättää – niin, tiedän sen jo, minusta tulisi surkea agentti.

Mutta hyviä uutisia, ei hänellä näytä olevan mitään henkilökohtaista hätää. Hän jakaa mielenosoituskutsuja ja valokuvia Gazasta niin kuin ennenkin.

Hän on jakanut myös jonkun aktivistin päivityksen, jossa kysellään verenluovuttajia, joilla on ”oikeus matkustaa miehitettyyn Jerusalemiin”. Itäjerusalemilaisessa sairaalassa on veripula.

Minä ihmettelen. Israel–Palestiina ei ole mikään uusi konfliktialue. Luulisi, että puoli vuosisataa jatkuneen miehityksen aikana olisi saatu aikaiseksi liikkumisrajoituksiin jokin poikkeusjärjestely, jolla luovuttaja tai edes veri voisi ylittää rajan hätätapauksessa esteettä. Eikö näin siis ole?

Muistiinpano itselleni: koeta olla joutumatta sairaalaan Gazassa.

Myös eräs toinen päivitys kiinnittää huomioni. Se on tuore kuva Israelin ilmaiskusta Gazaan. Pimeää taivasta vasten

näky, miten räjähdys nousee kirkkaana tulipatsaana korkealle kattojen yläpuolelle. Tiedän, että Gaza on maailman tiheimmin asuttuja alueita. Väkeä on neliökilometriä kohden niin paljon, että jos siellä heittää omenan karan olkansa yli, se todennäköisesti osuu jotakuta päähän. Ja koska väestöstä puolet on lapsia, on käytännössä mahdotonta heitellä asioita väkijoukkoon osumatta myös heihin.

Lauantai 16.11.

Politiikan keinot

Päivitys verenluovuttajista jäi vaivaamaan, ja olen pyytänyt Johannesta penkomaan alueen terveydenhoitojärjestelmiä. Tänään hän palasi asiaan ja kertoi, että kansainvälisissä vertailuissa Israelin terveydenhuolto on laadultaan ja saatavuudeltaan maailman kärkeä.⁶⁴ Terveydenhuoltokustannukset katetaan suurelta osin kansallisella terveysverolla, joka on noin kolme prosenttia työntekijän palkasta.

Länsirannalla ja Gazassa asuvilla palestiinalaisilla ei ole oikeutta terveydenhuoltoon tai terveysvakuutukseen Israelissa. (Poikkeuksen muodostavat vain Itä-Jerusalemassa asuvat palestiinalaiset.) Vastuu heidän terveydenhuoltonsa järjestämisestä on Palestiinan terveysministeriöllä ja YK:n terveydenhuollolla, joten heidän palvelujensa taso riippuu pitkälti ulkomaisesta tuesta. Noin 78 prosentilla Länsirannan (pois lukien Itä-Jerusalem) ja Gazan palestiinalaisista on terveysvakuutus. Huonoimmassa asemassa ovat työttömät.

Henkilöstön, laitteistojen ja lääkevarastojen ylikuormituksen takia Gazan viranomaiset lähettävät potilaita hoitoon Israeliin ja Länsirannalle. Kiristyvän miehityspolitiikan oloissa ei matkustaminen ole kuitenkaan itsestäänselvyys. Vuonna 2018 Israel hyväksyi vain 61 prosenttia hakemuk-

sista, kun vielä vuonna 2012 hakemuksista hyväksyttiin 90 prosenttia. Mielenosoituksissa loukkaantuneista vain viidesosan hoitolupahakemus hyväksyttiin.⁶⁵

P laittoi viestiä, että yrittää saada minulle ensimmäiset päiväkirjamerkinnät sähköisenä viikon kuluttua. Jos suunnitelma pitää, pääsen siis jo ensi viikonloppuna kokoamaan kirjan tekstiä näistä merkinnöistäni ja Johanneksen työstimistä osioista.

Se on oikein hyvä. Odotin toki kirjan kirjoittamisen palasista olevan hankalaa, mutta toistaiseksi se on osoittautunut vielä hankalammaksi. Koska tosielämä on sirpaleinen ja kaoottinen, siitä tehdyt muistiinpanot eivät itsestään muodosta sellaista johdonmukaista kokonaisuutta, johon lukijat ovat tottuneet.

Päivän ykköshaaste on uuden läppärin asentaminen käyttökuntoon. Olen ostanut tätä kirjoitustyötä varten uuden koneen, joka ei ole ”saastunut” eduskunnan järjestelmissä ja jonka otan käyttöön tyttäreni nimissä. Jahka kirja on valmis, päättyy kone hänelle opiskelukäyttöön – on jo aika, sillä hän on kitkutellut koko syksyn lainakoneella.

Ohimennen tytär iloitsee koneen olevan hyvä siksikin, että hän on alkanut käydä kirjeenvaihtoa yksinäisten ihmisten kanssa. Pienen lapsen kanssa hän ei oikein ehdi ja jaksa osallistua järjestöjen maailmanparannustoimintaan, mutta kirjeet vanhuuden tai vamman vuoksi kotiinsa sidotuille ovat aktivismia, jota voi hyvin tehdä lapsen päiväunien tai *Ryhmä Haun* aikaan keittiön pöydän ääressä. Tyypillisintä Ronjaa, hänen järkevää ja maanläheistä idealismiaan.

Sain itse ensimmäisen lapseni 18-vuotiaana, ja seuraava syntyi pari vuotta myöhemmin. Tukiverkkojen ansiosta pys-

tyin tekemään enemmän kuin monet äidit, ja lapset osallistuivat hekin jos jonkin sortin mielenosoituksiin ja talkoisiin.

Silti oli myös paljon asioita, joita äitinä en tehnyt. En lähtenyt muiden ikäisteni aktivistinuorten kanssa suuriin kansainvälisiin tapahtumiin enkä edes Suomessa harrastanut kansalaistottelemattomuutta, jollei muutamaa laittomasti sähkökaappeihin liisteröityä julistetta ja paperittomien majoitustoimintaa sellaiseksi lasketa. Äitiys ja siitä seuraava hoivavelvoite suuntasivat omaa poliittista aktivismiani muotoihin, joita saattoi tehdä lasten kanssa tai kotoa käsin: lukemiseen, kirjoittamiseen, opintopiireihin ja aika pian kunnallispolitiikkaan. Ylipäätään toimintaan, jossa henkilökohdaiset riskit ovat pienet ja vaikuttaminen tapahtuu enemmän systeemin ehtoja myötäillen kuin niitä vastaan.

Monet aktivististäväistäni ovat sittemmin ottaneet saman suunnan, mutta vasta keski-ikäistyttyään. Poliittisen toiminnan luonnollinen kaari menee niin: nuoret ottavat riskejä ja kyseenalaistavat, kunnes (usein perheellistymisen myötä) siirtyvät konservatiivisempiin vaikuttamisen muotoihin ja ajamaan vähittäisiä uudistuksia. Eläkeiän lähestyessä mielipiteet saattavat taas radikalisoitua, mutta enää se ei johda niinkään omakohtaiseen kansalaistottelemattomuuteen, vaan vanhemman polven radikaalit tyytyvät usein toimimaan ulkoparlamentaarisen aktivismin tukirakenteina.

Kaava vähän selittää, miksi suostuin tähän projektiin oikeastaan sen pitempään miettimättä, vaikka tietävästi kukaan suomalainen kansanedustaja ei ole tehnyt vuosikymmeniin vastaavaa. Jollakin tasolla koen, että siirtyessäni lasten vuoksi suoraan ”aikuisten politiikkaan”, jäin velkaa. En ole samalla tavoin kantanut osaani poliittisen toiminnan riskeistä kuin muut.

Politiikka on aina menetelmiensä summa. Sen keinot eivät ole toisilleen vastakkaisia, vaan toisiaan täydentäviä – samaan tapaan kuin puuta työstettäessä tarvitaan eri työvälineitä. Valtavirran hyväksymät ja palkitsemat tekemisen tavat mielipidekirjoituksesta kansanedustajan tehtävien hoitamiseen ovat tässä mielessä osa samaa kokonaisuutta kuin yksilölliset kulutusvalinnat, mielenosoitukset, lakot ja kansalaistottelemattomuus. On arvioitava tilannekohtaisesti, mikä menetelmä kulloinkin vie tavoitteita parhaiten eteenpäin. Suuriin poliittisiin muutoksiin tarvitaan kuitenkin usein elementtejä kaikista, ja siksi niiden toteuttaminen edellyttää, että kaikille työvälineille löytyy käyttäjä.

Henkilökohtaisen hyödyn tai mukavuuden näkökulmasta menetelmät eivät kuitenkaan ole yhteismitallisia. Esimerkiksi kansanedustajan työssä vaivasta maksetaan erinomainen korvaus ja työskentely-ympäristö on tehty niin miellyttäväksi kuin mahdollista – on marmoria, mahonkia ja herkuista notkuvia tarjoilupöytiä. Kansalaistottelemattomuuteen taas sisältyy lähinnä rahanmenoa, naurunalaiseksi joutumista ja usein myös henkilökohtaisen terveyden ja vapauden vaarantamista.

Jos siis poliittinen projekti edellyttää erilaisia ja eri tavoin vaativia menetelmiä, on kohtuullista, että taakkaa jaetaan. Tavallisesti tämä tapahtuukin enemmän tai vähemmän tiedostamatta edellä kuvaamani sukupolvikierron kautta. Minun kohdallani näin ei käynyt. Olen kyllä varmasti tehnyt osani, mitä tulee vaivannäköön, mutta riskiä en ole kantanut.

Sunnuntai 17.11. **Alkuperämerkinnät**

Ah, kuluttajaoikeus kantaa kansainvälisen oikeuden lippua eteenpäin silloin, kun meiltä poliitikoilta ei löydy kanttia sitä tehdä.

Yle tietää kertoa EU-tuomioistuimen päätöksestä, jonka mukaan tuotteisiin on jatkossa merkittävä, jos ne tulevat miehityille alueille rakennetuista siirtokunnista. Päätös nojaa komission ohjeistukseen, jonka mukaan Israelin hallitsemilla alueilla on kolme erilaista alkuperää: Israelissa valmistetut tuotteet, palestiinalaiset tuotteet sekä sellaiset miehityiltä alueilta peräisin olevat tuotteet, jotka on tehty Israelin rakennuttamissa siirtokunnissa. Kuluttajalla on oikeus tietää tuotteen alkuperä.

EU ”ei tunnusta Israelin suvereniteettia Israelin kesäkuusta 1967 miehittämillä alueilla eli Golanin kukkuloilla, Gazan alueella ja Länsirannalla, mukaan lukien Itä-Jerusalem, eikä katso niiden olevan osa Israelin aluetta”.⁶⁶ Tuotemerkinnässä ei siis voi lukea ”Israel”, koska miehitettyjen alueiden ei katsota olevan Israelia. Jos taas niissä lukisi pelkkä alueen nimi, ei kuluttaja voisi tietää, tukeeko hän ostoksellaan Palestiinaa vai kansainvälisen oikeuden vastaista miehitystä.

Kyse ei ole aivan pienestä päätöksestä, sillä EU kattaa puolet Israelin viennistä (ml. siirtokuntien vienti). Vaikka siirtokuntien osuus Israelin kokonaisviennistä on vain noin prosentti, niiden yhteyteen on perustettu paljon maataloutta, ja siksi merkittävä osa esimerkiksi viineistä tulee miehityiltä alueilta. Päätöksellä on myös symbolista merkitystä.

Maa on kaikkialla ikuinen rajariitojen aihe, mutta ei ehkä missään niin katkeralla ja moniulotteisella tavalla kuin Israel–Palestiina-konfliktissa. Maassa on siellä kyse paitsi ko-

tiseudusta ja toimeentulosta, myös uskonnosta, elossa pysymisestä, tappamisesta, oikeudesta ja kymmenien valtioiden keskenään ristiriitaisista intresseistä.

Myös Israelissa monet uskovat, että alueen konflikti on aikanaan päättyvä kahden valtion ratkaisuun. Tätä silmällä pitäen Israel yrittää kaikin tavoin työntää Palestiinan rajoja kauemmaksi ja merkata sen alueita itselleen. Miehitettyjen palestiinalaisalueiden Israelin puoleisten rajaseutujen asukkaat on häädetty mailtaan ja tilalle on rakennettu koteja ja infrastruktuuria sadoille tuhansille israelilaisille. Maataloustuotannolla on tässä prosessissa tärkeä rooli, sillä se mahdollistaa suurtenkin maa-alueiden aktiivisen haltuunoton.

Jos tulkitsem tuomion oikein, se velvoittaa jatkossa myös meidän Alkoamme merkitsemään siirtokunnista tuodut viinit siirtokunnista tuoduiksi viineiksi, enää ei voi käyttää merkintää ”muu alkuperämaa”, kuten Alko tähän saakka on hienotunteisesti tehnyt. Jotain edistystä sekin, vaikka parempi tietysti olisi, että kansainvälistä oikeutta rikkovan miehitäjän tuotteita siirtokunnista ei otettaisi myyntiin lainkaan.

Maanantai 18.11.

Kenen demokratia kelpaa

Kaksi tunnettua Israelin ystävää, perussuomalainen ja kristillisdemokraattinen kansanedustaja, ovat laatineet mielipideblogin suomalaismedian ja yleisemminkin länsimedian puolueellisesta uutisoinnista Israel–Palestiina-kysymyksessä. Heidän mielestään Israelin toimista välittyy Suomessa perusteettoman kielteinen kuva, koska asioita ei taustoiteta riittävästi.

Olen samaa mieltä siitä, että normaalia uutisjournalismia perusteellisemmalle taustoitukselle on huutava tarve.

Israel–Palestiina-konflikti on jatkunut niin pitkään, että sen jokainen terrori-isku ja ohjus ovat raskaina historiasta. Siihen perehtymättömän lukijan on todella vaikea hypätä kyytiin vauhdissa. Itse olen käyttänyt opiskeluun viimeiset pari kuukautta, ja edelleen on silti paljon, mitä en ymmärrä.

E erityisen Palestiina-myönteisenä ei journalismiamme kuitenkaan mielestäni voi pitää. Suomessa toimittajat yrittävät vastata läpipolitisoitumiseen, molemminpuoliseen disinformaatioon ja koko tilanteen monimutkaisuuteen jonkinlaisella neutraalin tolkun ihmisen näkökulmalla, jossa varotaan ottamasta kantaa ja kuvataan osapuolet tasavahvoina kiistakumppaneina. Journalismin ihanne puolueettomasta tiedonvälityksestä on sinällään hieno ja kannatettava, mutta näin monimutkaisessa asiassa ja usein perehtymättömien toimittajien työstämänä se tuottaa suorastaan harhaanjohtavaa uutisointia.

Enkä itse ole sitä mieltä, että toimittajan olisi aina pyrittävä neutraaliuteen. Kenen tahansa tämän maailman asukkaan pitäisi pystyä ottamaan kantaa ainakin kansainvälisen oikeuden silmissä kiistattomiin ihmisoikeusloukkauksiin. Historian tunteminen voi auttaa ymmärtämään niitä, mutta mikään ei oikeuta lasten tappamista tai pitämistä vangittuna ilman oikeudenkäyntiä. Toimittajuus ei vapauta vastuusta, joka kuuluu jokaiselle meistä: ihmisoikeusjärjestelmä on syntynyt hirveiden virheiden kokemuksesta ja säilyy vain, jos sitä uskalletaan puolustaa.

Neutraaliuden tavoitteen ei myöskään pitäisi estää toimittajaa tuomasta esiin, että Israel–Palestiina-konfliktissa ei puhuta kahdesta tasavertaisesta osapuolesta. Jos toisella on monikymmenkertainen aseellinen ylivoima ja toisella taas kuolleiden määrä, pitäisi epätasapainon olla selvää kenelle

tahansa. Kyse on asetelmasta, jossa vahvempi osapuoli on miehittänyt heikomman alueet ja toteuttaa niillä sotilaallisen ylivoimansa turvin tarpeelliseksi katsomiaan toimenpiteitä. Heikompi osapuoli taas tekee vastarintaa sen, minkä pystyy. Molemmat käyttävät laittomia ja epäeettisiä keinoja, mutta koska valta ja voima eivät jakaudu tasan, eivät niin tee myöskään vastuu ja kärsimys. Raskaimman hinnan tästä kaikesta maksaa miehitettyjen alueiden köyhä väestö, jolla itsellään on hyvin vähän mahdollisuutta vaikuttaa tapahtumien kulkuun.

Toisinaan tätä valta-asetelmaa kyseenalaistetaan sillä, että kun aluetta katsoo laajemmin, on Israel vain pieni saareke islamilaisen maailman keskellä, siis tavallaan altavastaaaja. Onkin totta, että Israel–Palestiina-konfliktissa molemmat osapuolet saavat mittavaa tukea kolmansilta tahoilta. Israel on perinteisesti saanut huomattavaa apua kristillisistä maista, nykyisin ennen muuta Yhdysvalloista. Toisaalta eräät islamilaiset valtiot tukevat edelleen palestiinalaisten vastarintaa taloudellisesti ja aseellisesti.

Kuva urheasta Israelista taistelemassa olemassaolostaan vihamielisten valtioiden keskellä ei kuitenkaan ole ollut totta enää vuoden 1949 jälkeen. Israel on vähitellen normalisoinut suhteita naapureihinsa, ja nämä puolestaan näyttävät arvostavan kauppasuhteita Israeliin yhä enemmän ja solidarisuutta palestiinalaisiin yhä vähemmän. Samaan aikaan Yhdysvaltojen tuki Israelin kovan linjan edustajille vain vahvistuu. Palestiinalaiset taas tukeutuvat yhä enemmän kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään.

Toinen Israelin ystävien argumentti lähtee väitteestä, että kyseessä on alueen ainoa demokraattinen valtio ja ihmisoikeuksista huolestuneiden pitäisi mieluummin kohdistaa

huomionsa sen naapurimaihin. Tämäkin on siinä mielessä totta, että useissa Lähi-idän maissa ihmisoikeustilanne on huono tai suorastaan karmea. Yhden asian aktivistit erikseen, mutta ainakin kaltaiseltani yleispoliitikolta olisi ilman muuta ongelmallista kritisoida Israelia ja sulkea silmät näiden muiden maiden ongelmilta.

Syytös osuu kuitenkin sikäli harhaan, että tyypillisesti näiden muiden maiden ihmisoikeusloukkauksia nostavat agendalle samat tahot, jotka ovat huolissaan Israelin kehityksestä. Vikaan johtaa myös jonkun ihmisoikeusrikoksen vähättely sillä, että jossain muualla tapahtuu vielä pahempaa. Ihmisoikeusongelmissa on toki aste-eroja (suomalaisten tuomioistuinten pitkät käsittelyajat ovat pienehkö murhe verrattuna miehitettyyn Palestiinaan, jossa ihmiset odottelevat tuomioistuin­käsittelyä vuosikaudet vangittuina), mutta yhden loukkauksen sivuuttaminen toisen vuoksi korottaa puuttumiskynnystä niistä jokaiseen. Aina löytyy suurempia loukkauksia ja pahempia kohtaloita.

Israelin määrittely alueen ainoaksi demokratiaksi on senkin altis kritiikille. Se lähtee ajatuksesta, että demokratia joko on tai ei ole ja että valtiot on jaettavissa hyviin ja pahoihin tällä perusteella. Nykyään alan tutkijat hahmottavat valtioiden demokratian tason kuitenkin mieluummin janalla, jossa useimmissa maissa on ainakin joitakin demokraattisia rakenteita, mutta missään se ei toteudu täydellisenä. Ei myöskään Israelissa, jossa miehitettyjen alueiden asukkailla ja Israelin alueilta paenneilla palestiinalaisilla ei ole äänioikeutta. Vähän niin kuin Lapin ja Ahvenanmaan asukkaat eivät saisi lainkaan äänestää eduskuntavaaleissa.

Jana vai on/off, sillä on ymmärrykselle iso merkitys. Jälkimmäiseen nojattessa jää nimittäin usein mainitsematta, et-

tä myös Miehitetyillä palestiinalaisalueilla pidetään vaalit, ja Hamas hallitsee Gazaa demokraattisella mandaatilla siinä kuin Netanjahun porukka Israelia.

Vuonna 2006 islamistinen liike Hamas voitti monen yllätykseksi Palestiinan parlamenttivaalit ja syrjäytti vallasta palestiinalaista politiikkaa vuosikymmeniä johtaneen Fatahin.⁶⁷ Vaalien todettiin olevan ”rehelliset ja turvalliset”.⁶⁸ Israel, Yhdysvallat ja EU kieltäytyivät kuitenkin tunnustamasta vaalitulosta ja boikotoivat uutta palestiinalaishallintoa vedoten siihen, ettei Hamas täytä niin kutsutun Lähi-idän kvartetin (Yhdysvallat, Venäjä, YK ja EU) asettamia periaatteita palestiinalaishallituksen tunnustamiselle. Nämä periaatteet ovat: 1) Israelin tunnustaminen, 2) väkivallattomuus ja 3) sitoutuminen konfliktin osapuolten aiempiin sopimuksiin.

Israelilta ei jostain syystä vaadita näiden kolmen ehdon täyttämistä. Se voi vapaasti rikkoa aiempia sopimuksia, harjoittaa väkivaltaa ja estää palestiinalaisten itsemääräämisoikeuden toteutumista ilman, että kenelläkään juolahtaisi mieleen ehdottaa, ettei Israelia pitäisi tunnustaa tai ottaa mukaan osapuoleksi rauhanneuvotteluihin.

Uuden palestiinalaisen hallituksen muodostaminen näissä olosuhteissa osoittautui hyvin hankalaksi. Vuoden 2007 kesäkuussa Palestiinalaisalueet jakautui sisäpoliittisesti ja hallinnollisesti kahteen eri alueeseen, joista Gazaa johti Hamas ja Länsirantaa Fatah. Vuoden 2007 jälkeen Israel eristi Gazan lähes täysin muista palestiinalaisalueista, eikä hajaannusta ole ollut mahdollista kuroa umpeen.⁶⁹

Niin Israelista kuin Palestiinastakin löytyy myös nykymenolle kriittisiä ääniä ja rauhanomaisempien toimintatapojen kannattajia. Jos olisin israelilainen tai palestiinalainen, äänessäisin ehkä itse jonkin tällaisen toimijan puolesta. Mutta

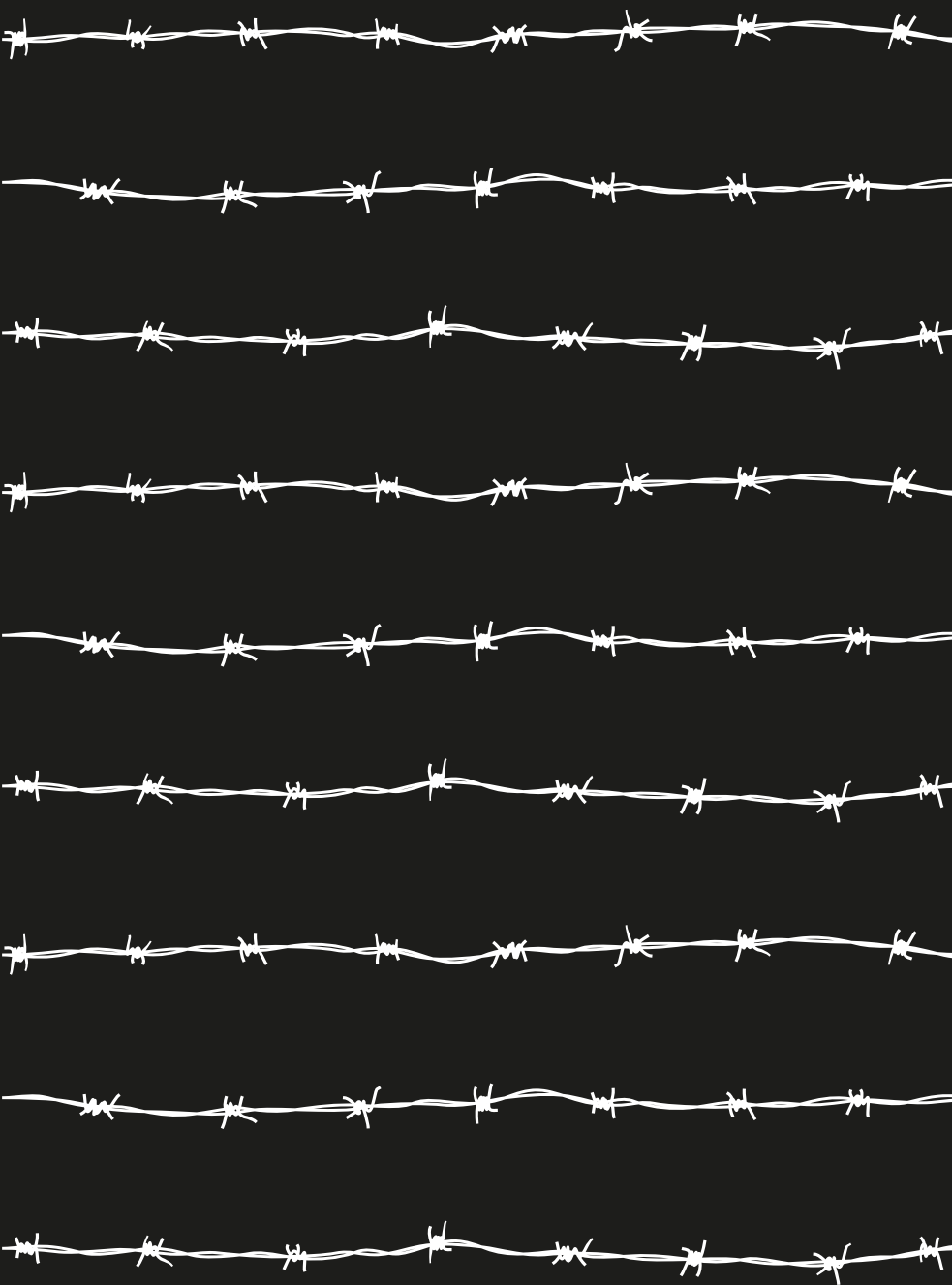
jos heidän politiikkansa ei kykene saamaan taakseen enemmistön luottamusta, jos ihmiset äänestävät oikeusvaltioperiaatteista piittaamattomia ja väkivaltaan uskovia johtajia, riittääkö se, että valinta on demokraattinen?

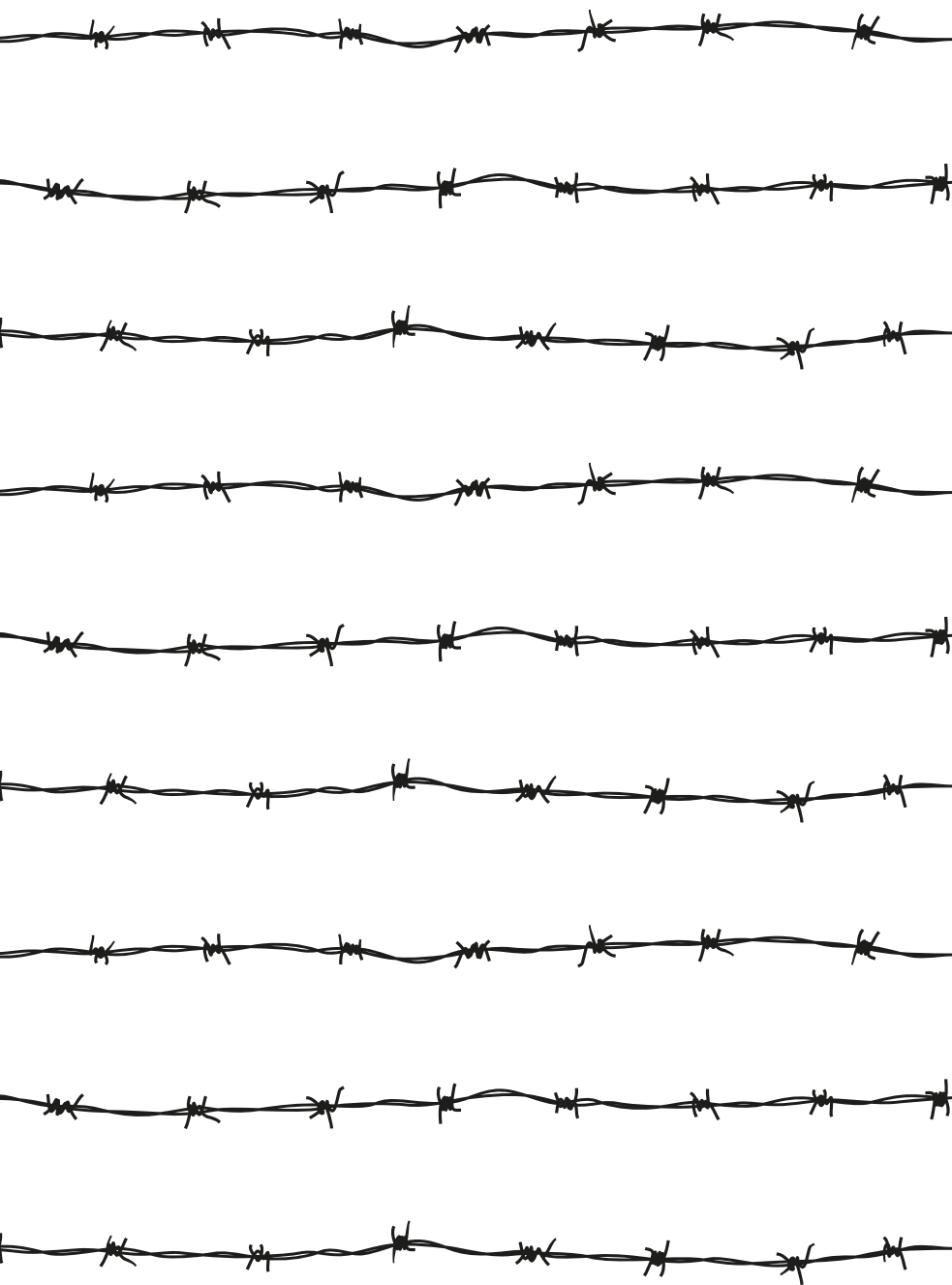
Ei tietenkään. Demokraattinen mandaatti ei anna vapautusta kansainvälisestä oikeudesta, jonka ihmisoikeusveloitteet on luotu nimenomaan suojaamaan tilanteilta, joissa poliitikkojen (millä tahansa tavalla valittujen) moraalinen kompassi pettää.

Kysymys demokratiasta ei kuitenkaan tyhjene ihmisoikeusjärjestelmän ja hyvän hallinnon asettamiin reunaehdoin. Kansainvälinen oikeus on ikään kuin kannanotto demokratian rajoihin, siihen kohtaan, jossa enemmistön valta loppuu. Näiden rajojen sisällä demokraattisen vallan legitimit käyttäjät päätetään vaaleissa.

Demokratia perustuu ajatukseen itseään autonomisesti hallitsevasta ihmisten joukosta. Jos tosissaan uskoo demokratiaan, ihmisten kykyyn ja oikeuteen päättää kohtalostaan, on hyväksyttävä tiettyyn pisteeseen saakka myös ihmisten ajattelemattomia ja jopa tuhoisia valintoja. Ilman vapautta valita väärin ei vapautta ole lainkaan.

Jos taas ei usko eikä hyväksy, miksi ylipäätään teeskennellä kannattavansa demokratiaa?

IHMISOIKEUS ON TULKINNASTA KIINNI

**Tiistai 19.11.
Joukkomurha**

Sähköposti N:ltä 19.11. klo 9.54:

Parahin Anna,

anna anteeksi katoamiseni, olen ollut kiinni täkäläisissä tapahtumissa. Jatkossa yritän katsoa postin säännöllisemmin, ja voit aina toki pyytää S:ää ottamaan minuun yhteyttä.

Suunnitelma on edelleen voimassa, ja tähtäämme 12. päivään.

Odotimme juuri vahvistusta, kun tämä Gazan joukkomurhan viimeisin jakso käynnistyi. Iskun jälkeen meidän on pitänyt antaa itsellemme ja ihmisille siellä aikaa tasata hengitystä ennen kuin kysymme uudestaan. Nyt se varmaan jo onnistuu.

Meitä on edelleen vain kolme menossa rajan yli, joten juuri nyt on keskityttävä etsimään lisää delegaatteja.

Sinun ja minun lisäksi mukaan on tulossa siis Lisa [sukunimi poistettu], Itävallan taloudellisen parlamentin jäsen. Hän on ollut mukana aktioissamme aikaisemminkin, joten hänellä on melko hyvä käsitys siitä, mitä olemme tekemässä. Pyysin häntä avaamaan Tutanota-tilin, jotta voimme kommunikoida hänen ja muiden täällä olevien ystävien kanssa.

Olen yhteydessä pian!

Parhain terveisin

N

Viestissä hämmentää, miten arkisesti ja ohimennen hän käyttää sanaa joukkomurha, *massacre*. Minimalistisuutta arvostavassa Suomessa kasvaneena ensimmäinen reaktioni on, että kylläpä sitä ollaan dramaattisia.

Sitten jään kuitenkin miettimään, voisiko mittakaavavirhe olla minun päässäni.

N kirjoittaa alueelta, jossa viime viikolla kuoli Israelin iskuissa kymmeniä ihmisiä, jopa kokonainen perhe. Kuolleita surraan tietysti siellä kuten missä tahansa, ja tapaus on heille todennäköisesti aivan yhtä traaginen kuin olisi kahdeksanhenkisen perheen kuolema Suomessa. Kaikki ne pienet arkut. Mikään tiedossani oleva ei anna syytä olettaa, etteikö palestiinalainen järkyttyisi lapsen väkivaltaisesta kuolemasta siinä kuin suomalainenkin.

Viestin arkinen sävy johtunee kuitenkin näiden tapausten toistuvuudesta. Miehistysväkivaltaan suhtaudutaan siellä ehkä vähän samoin kuin meillä juhannuksen hukkumiskuolemiin – paitsi että meillä jokainen tragedia tutkitaan, Israelissa ei, ei ainakaan paikallisen hallinnon toimesta.

Vuoden 2018 keväällä gazalaiset organisoivat niin sanotun Suuren paluumarssin (*engl. Great March of Return*), jossa vaadittiin palestiinalaispakolaisten paluuoikeuden toteuttamista ja Gazan laittoman saarron purkamista. Kymmenet tuhannet ihmiset kokoontuivat viikosta toiseen Gazan rajalle (käytännössä pääosin Israelin armeijan määräämän turvavyöhykkeen rajalle) osoittamaan mieltään. Osa jopa leiriytyi rajan tuntumaan.

Israel vastasi väkivallalla. Amnesty International totesi Israelin mielensoittajiin kohdistaman voimankäytön olleen ”kammottava kansainvälisen oikeuden rikkomus” ja vaati Israelin asettamista asevientikieltoon.⁷⁰ Aloite tutkinnasta

kaatui kuitenkin YK:n turvallisuusneuvostossa Yhdysvaltojen vastustukseen.⁷¹ Kerta ei ollut ensimmäinen.

Vuodenvaihteessa 2008–2009 Israel tappoi kolme viikkoa kestäneessä hyökkäyksessään 1 400 palestiinalaista, joista 900 oli siviilejä. YK:n ihmisoikeusneuvoston tuolloisen tutkimusryhmän raportin mukaan sotilasoperaatio ”rankaisi, nöyryytti ja terrorisoi” Gazan siviiliväestöä.⁷² Sotatoimet kohdistettiin tarkoituksellisesti siviileihin ja infrastruktuuriin, eikä ihmisillä ollut mahdollisuutta paeta niitä, koska Israelin ja Egyptin ylläpitämä saarto esti poistumisen kaisalta eikä sen sisällä päässyt suojaan pommituksilta.

Myös tässä niin sanotussa Goldstonen raportissa suositeltiin, että Israelin ja Hamasin toimia tarkasteltaisiin YK:n turvallisuusneuvostossa ja kansainvälisessä rikostuomioistuimessa. Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watch alleviihasi, että raportin vieminen arvovaltaiseen turvallisuusneuvostoon on ainoa tapa saattaa osapuolet vastuuseen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomuksista.⁷³ Yhdysvallat kuitenkin esti raportin etenemisen.⁷⁴

Kun raportin viemistä turvallisuusneuvostoon vaativasta lauselmasta päätettiin YK:n yleiskokouksessa, Suomi äänesti tyhjää. WikiLeaksin vuotamasta Yhdysvaltojen Helsinginsuurlähetystön diplomaattisähkeestä käy ilmi, että Suomi ei ollut aikeissa hyväksyä ”mitään päätöslauselmaa, joka vaatii turvallisuusneuvostolta toimia suhteessa Goldstonen raporttiin”.⁷⁵ Sähkeen mukaan Suomen hallitus oli myös yksimielinen Yhdysvaltojen kanssa siitä, että pääasiallinen vastuu tutkinnasta tulee olla konfliktin osapuolilla ja että Israelilla on ”demokraattiset instituutiot, jotka takaavat tehokkaan ja vastuullisen tutkimuksen”.

Vaikea nähdä, mihin tämä Suomen arvio Israelin tutkin-

nan luotettavuudesta perustui. Ihmisoikeusjärjestöjen selvitykset nimittäin osoittavat, että Israel on toistuvasti epäonnistunut omien turvallisuusjoukkojensa tutkimuksissa.⁷⁶ Kansainvälisesti arvostettu israelilainen ihmisoikeusjärjestö B'Tselem lopetti vuonna 2016 kokonaan rikostutkintapyyntöjen välittämisen Israelin armeijalle, sillä neljännesvuosittain mittainen yhteistyö ei sen käsityksen mukaan ollut edistänyt oikeuden toteutumista.⁷⁷

Kuvaava esimerkki on Rouhiyah al-Najjarin tapaus: Israelin armeija oli edeltävänä yönä pommittanut kylää valkoisella fosforilla ja komentanut alueen miehet ulos taloistaan. Al-Najjar käveli kohti kylän keskustaa etsien turvaa. Hänellä oli mukanaan tyttärensä ja hän kantoi valkoista lippua. Israelilainen tarkka-ampuja osui Najjaria ohimoon ja armeija esti lääkintähenkilökunnan pääsyn tämän luokse kahdentoista tunnin ajan.⁷⁸ Israelin virallisen selvityksen mukaan kyseessä oli kuitenkin vain varoituslaukaus, joka oli kimmonnut ja osunut al-Najjariin.⁷⁹ Kaiken kaikkiaan Israelin tutkinta vuodenvaihteen 2008–2009 kuolemantapauksista johti ainoastaan yhteen rikostuomioon, sekin luottokortin varastamisesta.⁸⁰

YK:n ihmisoikeusneuvoston asettama tutkimusryhmä kirjoitti löytäneensä uskottavaa näyttöä siitä, että israelilaiset tarkka-ampujat ampuivat lapsia, toimittajia, vammaisia ja lääkintähenkilökuntaa ”tarkoituksellisesti” tietäen, keitä nämä olivat. Tutkimusryhmä suositteli raportin löydösten käsittelyä kansallisissa ja kansainvälisissä oikeusmekanismeissa, mukaan lukien kansainvälinen rikostuomioistuin.⁸¹

Vuonna 2015 Palestiina liittyi kansainvälisen rikostuomioistuimen osapuoleksi. Tämä ulotti tuomioistuimen toimivallan Miehitetyille palestiinalaisalueille myös ilman turvallisuusneuvoston erillistä valtuutusta.⁸² Yli viisi vuotta

kestäneen esitutkinnan jälkeen tuomioistuimen pääsyyttäjä Fatou Bensouda ilmoitti vastikään haluavansa aloittaa virallisen tutkinnan Israelin toimista Länsirannalla, Itä-Jerusalemissa ja Gazassa. Lausunnossaan Bensouda totesi olevansa vakuuttunut, että sotarikoksia on tapahtunut ja tapahtuu Miehitetyillä palestiinalaisalueilla.

Ennen virallisen tutkinnan aloittamista Bensouda aikoo kuitenkin varmistaa tuomaristolta, että tuomioistuimen alueellinen toimivalta ulottuu Miehitetyille palestiinalaisalueille. Epäselvyyttä aiheuttaa se, että vaikka Palestiina on tuomioistuimen osapuoli, se ei ole suvereeni valtio. Israelin kanta on, että koska se itse ei ole tuomioistuimen osapuoli, ei tuomioistuimella ole toimivaltaa tutkia sen hallinnoimien alueiden tapahtumia.

Torstai 21.11.

Israel on taas hot

Vain muutama viikko sitten T epäili aktiomme ajoitusta, kun Israel tuntui olevan täysin kansainvälisen uutisvirran katveessa. Nyt tilanne on taas muuttunut – Israel on yltänyt viimeisen viikon aikana Ylen puoli yhdeksän uutisiin jopa kahdesti.

Ensin tulivat tiedot konfliktin kärjistyisestä Gazassa. Sitten hallitustunnustelija Benny Gantz ilmoitti epäonnistuneensa hallituksen muodostamisessa, mikä voi tarkoittaa kolmansiä parlamenttivaaleja vuoden sisällä. Nyt Israelin oikeuskansleri on nostamassa virkaa toimittavaa pääministeriä Benjamin Netanjahua vastaan syytteet korruptiosta. Pääministeri puolestaan syyttää syyttäjiään vallankaappausyrityksestä.

Näyttää siltä, että täydessä mediakuolemassa alkanut hankkeemme osuu keskelle julkisuuden valokeilaa.

Ellei sitten tilanne ehdi taas muuttua ennen tammikuuta.

Perjantai 22.11.

Tiedotus on tasapainoilua

Googlaan Lisan, eli sen toisen aidanleikkuuseen lupautuneen ulkomaalaisen. Hän vaikuttaa olevan jonkinlainen superyksilö: 28-vuotias koodari, sairaanhoitaja, yrittäjä ja oikeustieteen opiskelija, maailmanparannushommien lisäksi. Ja on sitä paitsi oikein sievä, sellainen kuin hyvinvoivan lännen nuori koulutettu eliitti nykyään on.

Ruutuaikaa on taas tänään kertynyt muutenkin, kun olemme A:n kanssa siivonneet verkkonäkyvyydestäni viimeisiä Palestiina-mainintoja. Huomaan tehneeni aiheesta vuosien mittaan lukuisia kysymyksiä, mielipidekirjoituksia ja kommentteja. Usein aiheena on ollut Suomen asekauppa Israelin kanssa.

Enkä ole ollut ainoa. Suomessa on käyty itse asiassa aika paljon keskustelua Israel–Suomi-asekaupan eettisyydestä. Vuonna 2012 ulkoministeriölle ja puolustusministeriölle jätetyssä vetoomuksessa yli 250 taiteen, tieteen ja politiikan merkkihenkilöä vaati Suomen ja Israelin välisen asekaupan lakkauttamista. Allekirjoittajien joukossa ovat muun muassa entinen ulkoministeri Erkki Tuomioja, kansainvälisen oikeuden professori Martti Koskeniemi ja oikeushammaslääkäri Helena Ranta.

Vuonna 2014 Israelin Gazan-sotatoimien jälkeen myös SDP:n puheenjohtaja Antti Rinne ja vihreiden entinen puheenjohtaja Ville Niinistö ehdottivat asekauppojen jäädyttämistä. Nykyisistä hallituspuolueista SDP ja vasemmistoliitto ovat vaaliohjelmissaan vaatineet, ettei Suomi käy asekauppaa ihmisoikeuksia rikkovien valtioiden kanssa.

Tulokset kaikesta tästä keskustelusta ovat kuitenkin jääneet laihoiksi. Suomen aseshoppailu Israelista jatkuu kuten

ennenkin. Hävittäjähankintojen imussa se saattaa lähitulevaisuudessa jopa kasvaa.

Tämä on yksi syy sille, miksi päätin lähteä näin hulluun ja kansanedustajan arvolle sopimattomaan hankkeeseen, miksi en vain kirjoita tiedotetta. Ei ole uutta tiedotettavaa. Mikään ei ole oleellisesti muuttunut.

Tarvitaan julkisuutta, rutkasti lisää julkisuutta, jotta asiasta kiinnostuisivat ne ihmiset, joiden mielipiteellä on Suomen linjanmuodostuksessa väliä. Eikä mitä tahansa julkisuutta, vaan näkökulman vaihtamista yksittäisistä konflikteista ihmisoikeuskehityksen ja miehityspolitiikan laajempaan tarkasteluun. Juuri sellaista julkisuutta on vain hyvin vaikea saada, koska palestiinalaisten vähitellen heikkeneväsä asemassa ei enää vuosikymmeniin ole ollut mitään uutta ja yllättävää, niin sanotusti uutisoitavaa.

Konfliktin osapuolet pyrkivät tietysti mahdollisuuksiensa mukaan vaikuttamaan uutisoinnin argumentteihin ja kehystyksiin. On kuitenkin ilmeistä, että Israel on tässä huomattavasti edellä. Brittimedia BBC:tä koskevan tutkimuksen mukaan Israel–Palestiina-konfliktin uutisoinnissa on epäonnistuttu muun muassa historiallisen kontekstin avaamisessa sekä osapuolten välisen epäsuhdan välittämisessä katsojille. Uutisoinnissa ei käynyt tarpeeksi selvästi ilmi, että yksi on miehittäjä ja toinen elää miehityksen alla.⁸³

Toinen kiinnostava, myös brittimediaa koskeva löydös on, että palestiinalaisia kuvaillaan useammin väkivallan aloittajina.⁸⁴ Kenties tavallisin uutinen Gazasta kertookin, miten Israel *vastaa* palestiinalaisten ampumiin raketteihin. Hyvin harvoin saamme nähdä uutista, jossa palestiinalaiset *vastaavat* Israelin saartoon tai väkivaltaan. Osapuolten väkivallasta tiedotetaan myös määrällisesti yksipuolisesti. Sii-

nä missä Israeliin kohdistuvasta rakettitulesta uutisoidaan rutiininomaisesti, Israelin harjoittama väkivalta Gazan raja-alueella ylittää harvoin uutiskynnyksen Yhdysvalloissa ja Euroopassa.

Johannes väkersi minulle esimerkin: Tarkastellaan vuoden 2018 ensimmäistä kolmea kuukautta (eli ajanjaksoa juuri ennen Suuren paluumarssin alkamista). YK:n tilastojen mukaan Israelin armeija tulitti tuolloin kalastajia ja maanviljelijöitä Gazassa yli 180 kertaa, siis noin kaksi kertaa päivässä. Israelin armeijan tulituksissa ja ilmaiskuuissa kuoli kuusi ja loukkaantui 343 palestiinalaista, suurin osa siviilejä.⁸⁵ Samalla aikavälillä neljä israelilaista sotilasta loukkaantui Gazassa palestiinalaisten aseellisten ryhmien räjähddeansan lauetessa. Gazalaisten ja israelilaisten kuolonuhrien suhde oli siis 6:0 ja loukkaantuneiden 86:1. *Helsingin Sanomien* ainoa uutinen tuona aikana oli kuitenkin: ”Israelilaisia sotilaita loukkaantui räjähdyksessä Gazan rajalla”.⁸⁶

Suuri ja valikoitu osuus Gazassa tapahtuvasta väkivallasta jää siis lähinnä YK:n ja ihmisoikeusjärjestöjen raportteja seuraavien asiantuntijoiden tietoon. Tiedotusvälineillä on tapana käyttää lähteinä kansainvälisiä uutistoimistoja ja konfliktin osapuolia. Toimitusten kiireessä tästä helposti seuraa politiikkojen ja asevoimien edustajien väitteiden raportointia ja tasapainoa yritetään rakentaa tuomalla esiin erilaisia näkökulmia. Kun sitten Israel väittää yhtä ja palestiinalaiset toista, ei lukija saa lopulta tietää, mitä todella tapahtui ja miksi.

Monipuolisempi lähteytys ja riippumattomien tahojen hyödyntäminen (YK, kansainväliset ja paikalliset ihmisoikeusjärjestöt) helpottaisi ongelmaa. Virallisten lähteiden käyttö on kuitenkin vakiintunut toimintatapa ja tuottaa varmasti enemmän uutisarvoa kuin kuivien tilastojen ja raporttien

kaivaminen. Ne ovat myös toimittajille turvallisin ratkaisu. Mediasota on kestänyt niin pitkään, että toimittajat kokevat hankalaksi ylipäätään kirjoittaa konfliktista ja pelkäävät, että eivät erota luotettavaa tietoa epäluotettavasta.

Aikanaan kysymys Berliinin muurista sumentui samankaltaiseen puolustelujen, oikeutusten, syytösten ja osatotuuksien suohon. Sanottiin, että ”asiat eivät ole niin yksinkertaisia” tai että ”asiassa on monta puolta”. Nyt jälkikäteen se tuntuu raukkamaiselta. Tietysti asiat ja etenkin yhteiskunnalliset asiat ovat monimutkaisia. On kuitenkin erotettavissa selkeitä kysymyksiä, joihin on mahdollista vastata kyllä tai ei, ilman varauksia.

Kysymyksiä kuten: ”Onko ok rakentaa muuri keskelle miehitetyn alueen asutusta ja ampua ihmisiä, jos he yrittävät sen yli tai edes lähestyvät sitä?” ja ”Onko ok estää ihmisiä hankkimasta perheelleen elantoa tai evätä heiltä poliittiset oikeudet ja tehostaa kieltoja osin täysin mielivaltaisesti väestöön, myös lapsiin, kohdistuvalla väkivallalla?”

Berliinin muurin kohdalla meidän on nykyisin hyvin helppo vastata näihin kysymyksiin. Mitä tulee Gazan muuriin, paljon useammin vastaus on, että asiassa on monta puolta.

Sunnuntai 24.11.

Gazassa sataa ohjuksia

Luen netistä (salatulla haulla) juttuja aikaisemmista kansainvälisten aktivistiporukoiden yrityksistä murtaa Gazan saarto. Ne ovat yleensä olleet hankkeita, joissa yritetään viedä Gazaan avustustarvikkeita meriteitse.

Ruotsalainen Ship to Gaza -järjestö on varustanut jo useamman purjehduksen. Yksi niistä, vuonna 2012 läpi yrit-

tänyt Estelle, purjehti Suomen lipun alla ja suomalaisen kapteenin komennossa. Mukana oli myös useita parlamentaarisia EU-maista.

Minuakin pyydettiin mukaan Estellelle. Vastasin kieltävästi. Olin tuolloin ollut vasta vuoden kansanedustajana, ja lapseni kipuivat edelleen pitkien poissaolojeni kanssa. Lisäksi retki olisi tarkoittanut kuukausien taukoa töistä. Enkä oikein ollut varma siitäkään, miten vatsani kestäisi pitkän purjehduksen, kun voin joskus pahoin jo soutuveneessä. Maarajanylitykset sopivat elimistölleni paremmin.

Israelin armeija pysäytti Estellen jo kansainvälisillä vesillä, takavarikoi laivan lasteineen (joskin se ilmoitti myöhemmin toimittaneensa avustustarvikkeet Israelissa toimiville järjestöille) ja karkotti miehistön. Ship to Gazan onnistui saada laivansa takaisin vasta vuonna 2016 pitkän oikeusprosessin jälkeen.

Paria vuotta aikaisemmin samanlainen hanke päättyi katastrofiin, kun Israelin merivoimat oli pysäyttänyt Gaza Freedom Flotilla -projektin kuusi alusta. Tapauksessa kuoli kymmenen ja loukkaantui monta. Sadat laivoilla olleet aktivistit kieltäytyivät allekirjoittamasta karkotusprosessin asiakirjoja ja istuivat viikkoja vankilassa. Tältä ajalta he myöhemmin raportoivat pahoinpitelyjä.

Tapahtumasta nousi melkoinen kohu, ja siitä laadittiin useita (johtopäätöksiltään osin ristiriitaisia) selvityksiä. Satuneesta syystä luen niitä tällä hetkellä kuitenkin lähinnä tietystä, melko kapeasta näkökulmasta: millaisiin riskeihin on hyvä varautua, jos suunnittelee tunkeutumista Gazaan luvatta?

Päädyin seuraavaan listaan:

1. Ei ole kovin todennäköistä joutua ammutuksi, jos ei ala räjähtää tai heilua aseeseen kanssa. Paitsi jos joku lähelläsi tekee niin. Tai sinua luullaan paikalliseksi.
2. On todennäköistä, että menetät viimeistään karkotuksen yhteydessä tiedostot ja muistikortit, mutta saat pitää muun – tosin myös läppäreitä, kameroita ja luottokortteja on kadonnut karkotusprosessien aikana.
3. Karkotuksen yhteydessä pitää ilmeisesti allekirjoittaa joitakin sisällöllisesti ongelmallisia papereita, tai voi joutua lentokoneen sijasta vankilaan. Siis mitä papereita? (Tietäisiköhän N tästä enemmän?)

Maarajaa ylittäessä on tietysti mahdollista joutua tilanteeseen, jossa ei tulekaan kohdelluksi lännelläaktivistina, vaan yhtenä miehitetyn Gazan asukkaista. Silloin riskejä on niin paljon, että listaa ei kannata alkaa kirjoittaa.

Israel ei estä palestiinalaisten liikkumista ainoastaan Gazaan ja Gazasta, vaan myös kaistan rajojen sisäpuolella. Rajoitukset ovat usein mielivaltaisia ja ohjeet epäselviä. Virallisesti Israel rajoittaa pääsyä 300 metrin etäisyydelle raja-aidasta. Todellisuudessa palestiinalaisia on estetty täysin tai osittain pääsemästä maille, jotka sijaitsevat jopa 1,5 kilometrin etäisyydellä siitä. Lisäksi Israel on rajannut kalastusalueen kuuteen mailiin rantaviivasta, vaikka Oslon sopimuksessa taataan pääsy 20 mailin etäisyydelle.⁸⁷

Israel valvoo tiukasti puskurialueita ja tulittaa palestiinalaisia, jotka liikkuvat niillä. Nämä Gazan raja-alueella ta-

pahtuvat hyökkäykset ovat ylivoimaisesti yleisin väkivallan muoto Gazassa.

Sitten ovat tietenkin varsinaiset sotilasoperaatiot.

Suuri osa viime vuosien kuolonuhreista on aiheutunut Israelin sotilasoperaatioista. Vuosien 2008 ja 2014 välisenä aikana Israel toteutti kolme sotilaallista hyökkäystä Gazaan vedoten palestiinalaisten aseellisten ryhmien rakettihyökkäyksiin: vuodenvaihteessa 2008–2009, vuonna 2012 ja vuonna 2014.

Vuoden 2014 hyökkäyksen aikana Israel muun muassa pommitti YK:n väestönsuojia, jotka olivat pullollaan siviilejä ja joiden sijainnista Israelin armeijalle oli toimitettu tarkat koordinaatit. Gazassa YK:n työntekijänä toiminut Marilyn Garson kertoo kirjassaan tällaisesta tilanteesta:

Sinä yönä kävimme sotaa minuuteissa. Yksi ryhmästäni soitti minulle, tuskin kuulin mitään. Hänen akkunsa oli melkein tyhjä neljäntenä päivänä ilman sähköä. Hän sanoi pitelevänsä lapsiaan pimeässä, selviten hengissä minuutti kerrallaan.

Ilman strategiaa, minne hänen minuuttinsa johtivat?

Tunsin palestiinalaisia, jotka olivat hajauttaneet perheensä useaan kuvernoraattiin varmistaakseen, että ne selviäisivät yksittäisestä iskusta. Nyt he alkoivat kokoontua koteihin. Yksi heistä selitti, että maailma oli valmis antamaan heidän kuolla. He kuolisivat mieluummin yhdessä.

Jabalian tyttöjen peruskoulussa oli 3 000 ihmistä. He olivat hylänneet kotinsa käskettäessä ja menneet minne heidän oli käsketty mennä. IDF [Israelin armeija] pommitti heidän nukkuessaan. Se ampui neljä tykistökranaattia ilman varoitus- ta suojapaikkaan auringon noustessa 30. heinäkuuta, tappaen 17 ja haavoittaen 99:ää.

Vertailin robottimaisesti suojapaikkaa koskevia tiedonanto- ja karttakirjoihin. Uudestaan, ja uudestaan, ja uudestaan. Sinä aamuna halusin löytää virheen: jos olisin tehnyt virheen, niin suojeluvastuun periaate olisi edelleen olemassa. Mutta ei ollut mitään virhettä. Israelin armeija tiesi, että rakennus oli kattopii-ruja myöten täynnä pakolaisia. He tulittivat siitä huolimatta.⁸⁸

Maanantai 25.11. Etniset puhdistukset

Etninen puhdistus tarkoittaa prosessia, jossa jokin ryhmä (yleensä se hallitseva) pyrkii tyhjentämään jonkin maantieteellisen alueen toisesta etnisestä ryhmästä. Tavanomaisia etnisen puhdistuksen välineitä ovat pelottelu, asuinrakennusten ja elinkeinojen tuhoaminen tai ryöstäminen, pakkokuljetukset sekä kaikenlainen väkivalta.

Israel–Palestiinan historia on etnisten puhdistusten historiaa. Merkittävä osa Israelin perustajista oli maahan tullessaan väkivallan, syrjinnän ja pelon traumatisoimia. Tämä vaikutti väistämättä muodostumassa olevan valtion kulttuuriin ja valintoihin. Ilman juutalaisten joukkokarkotuksia ja viimein holokaustia Euroopassa olisi kehitys jo alkujaan ottanut todennäköisesti toisen suunnan. Nykyinen Israelin alue olisi silloinkin saanut juutalaisia siirtolaisia Euroopasta, mutta pienempiä määriä ja paremmin varustautuneina.

Etniset puhdistukset eivät jääneet Eurooppaan. Vuoden 1948 itsenäisyysjulistuksen jälkeen Israel ajautui katkeriin sotiin ja selkkauksiin arabienemmistöisten naapuriensa kanssa. Näissä maissa asuvien juutalaisten asema muuttui tukalaksi, sillä Israelin tapa laittaa yhtäläisyysmerkit juutalaisuuden, sionismin ja Israelin välille sopi hyvin antisemitistiseen ajatteluun ja osaltaan vahvisti sitä, jolloin usein jo val-

miiksi syrjityt juutalaisvähemmistöt näyttäytyivät nyt myös maanpettureina. Sadat tuhannet arabitaustaiset juutalaiset pakenivat Israeliin. (Nykyisin heitä ja heidän lapsiaan on Israelin väestöstä suurempi osuus kuin Euroopasta tulleita.)

Traumoilla on taipumus tuottaa valintoja, joista syntyy uusia traumoja. Näin kävi myös Luvatussa maassa, kun entiset puhdistusten uhrin ryhtyivät siivoamaan. Juutalaisten valtio kasvoi muslimiväestön laajamittaisista karkotuksista ja kotien hävittämistä. Nämä puhdistukset ovat jatkuneet vaihtelevalla intensiteetillä jo puoli vuosisataa – todennäköisesti tänäkin aamuna joku Länsirannan C-alueen muslimiperhe kaivelee yöllä tuhotun kotinsa raunioita.

Israelin tarve rakentaa alkujaan muslimienemmistöiseen maahan juutalaisenemmistöinen valtio on synnyttänyt valtavan pakolaiskysymyksen. Vuoden 1948 sodan aikana 750 000 palestiinalaista pakeni tai karkotettiin kodeistaan, ja sodan jälkeen Israel esti heitä palaamasta. Vuoden 1967 sodassa Israel karkotti noin 200 000 – 300 000 palestiinalaista. Palestiinalaispakolaisten (karkotetut ja heidän jälkeläisensä) määrä on nykyisin noin kahdeksan miljoonaa. Heistä noin kolme miljoonaa asuu Miehitetyillä palestiinalaisalueilla.

Noin 1,5 miljoonaa palestiinalaispakolaista asuu United Nations Relief and Work Agency for Palestinian Refugees in the Near East -järjestön (UNRWA) ylläpitämissä pakolaisleireissä Jordaniassa, Syyriassa, Libanonissa ja Miehitetyillä palestiinalaisalueilla.⁸⁹ Olosuhteet ylikansoitetuilla leireillä ovat yleisesti ottaen kehnnot. Sähkönjakelun kaltaiset peruspalvelut saattavat katketa kuukausiksi, ja monelta leiriltä puuttuu viemärointi kokonaan.⁹⁰

Pakolaisten asemaan vaikuttavat myös alue- ja maakohdittaiset erot. Esimerkiksi Libanonissa heiltä puuttuu monia

perusoikeuksia – he eivät saa toimia tietyissä ammateissa eivätkä omistaa omaisuutta. Gazassa taas Israelin saarto määrittää pakolaisten elinehtoja. Erityisiä ongelmia ovat muun muassa saarron aiheuttama terveydenhuollon heikko tila ja aliravitseminen.

YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 194:n (vuodelta 1948) mukaan palestiinalaispakolaisten tulisi saada palata koteihinsa mahdollisimman pian ja saada korvauksia vahingoittuneesta tai tuhoutuneesta omaisuudesta. Pakolaisväestön sisällä on kuitenkin eroja siinä, miten tätä oikeutta haluttaisiin toteuttaa. Yhden mielipidemittauksen mukaan Jordaniassa suosituinta olisi jäädä nykysijoille asumaan ja saada kompensatiota menetetystä omaisuudesta, kun taas Länsirannan pakolaisten keskuudessa haluttaisiin muuttaa itsenäiseen palestiinalaisvaltioon.⁹¹ Tuoreen mielipidemittauksen mukaan kolme neljästä gazalaisesta olisi niin ikään valmis hyväksymään paluumuuton palestiinalaisvaltioon.⁹²

Toistaiseksi kaikki nämä vaihtoehdot ovat kuitenkin kaukana politiikan realiteeteista ja pakolaisten asema onkin koko konfliktin vaikeimpia solmuja. Tämäkään ei ole mikään itsestäänselvyys. Kun todennäköisesti enemmistö nykyisellä Israel–Palestiina-alueella on pakolaisia tai (israelinjuutalaisten keskuudessa) pakolaisten lapsia, voisi jaettu kokemus myös yhdistää ja kannustaa etsimään oikeudenmukaisia ja kestäviä ratkaisuja.

Pitkään jatkunut väkivalta jyrkentää vastakkainasetteluja, mikä puolestaan lisää väkivaltaisten toimintatapojen suosiota. Väkivallan kannattajat pyrkivät myös tietoisesti vahvistamaan uskontoon perustuvaa jaottelua. Se on surullista, sillä uskonto ei ole mikään luontaisesti ihmisiä jakava tekijä eikä varsinkaan alueella, jossa siirtolaisten ja siirtolaistaustaisten

ihmisten osuus on suuri. Israelinjuutalaiset ovat kotoisin eri puolilta maailmaa. Monet heistä ovat eri puolilta Lähi-itää muuttaneiden juutalaisten jälkeläisiä ja siten taustaltaan kulttuurisesti lähempänä palestiinalaisia kuin niitä euroopanjuutalaisia, joiden perinteen varaan Israel yrittää kansallista identiteettiään rakentaa. Myöskään kielen suhteen ei eri puolilta tulleilla ihmisillä ole yhteistä elävää perinnettä.

Jopa uskonto on alueella enemmän kansallista identiteettipolitiikkaa kuin ihmisten tosiasiallisiin taustoihin ja perinteisiin perustuva jakaja. Niin juutalaisuudessa kuin islamisakin on tietysti useita keskenään kilpailevia suuntauksia (edelleen kiistellään esimerkiksi siitä, ovatko 1980-luvulla Israeliin muuttaneet 80 000 etiopialaista juutalaisia lainkaan), minkä lisäksi alueella asuu jonkin verran muiden uskontojen edustajia, uskonnottomia ja etenkin sellaisia, joille uskonto ei näyttele arjessa mitenkään keskeistä roolia. Alueen väestö voisi siis perustellusti jakautua monella muullakin tavalla kuin uskonnon perusteella.

Uskonnon ja politiikan liitto on kuitenkin niin luja ja rakennettu niin raskaalle ja pitkään jatkuneelle väkivallalle, että sen purkaminen tulee parhaassakin tapauksessa viemään sukupolvia. Sen yhteys edustukselliseen demokratiaan mutkistaa asioista entisestään. Israel ei halua päästää palestiinalaispakolaisia takaisin kotiseuduilleen, koska muutto johtaisi palestiinalaisten parlamentaarisen voiman merkittävään kasvuun. Samasta syystä se ei voi liittää miehittämiään palestiinalaisalueita osaksi Israelia – ainakaan ennen kuin niiden palestiinalaisväestöä saadaan karkotettua merkittävästi lisää. Muutoin juutalaisvaltiosta tulisi juutalaispalestiinalainen valtio.

Niinpä Israel jatkaa etnistä puhdistustaan pikkuhiljaa, tuhoten talon sieltä ja kylän täältä siirtokuntiensa tieltä ja

säättämällä lakeja, jotka estävät palestiinalaisia kotiutumasta liian hyvin.

Ja siksi myös Gazan rajalle nyt nousee muuri.

Tiistai 26.11.

Mediahallintaa

Tapaan toimittajan isosta lehdestä. On mahdollista, että aktion jälkeen en pysty haastatteluja antamaan, koska olen putkassa, loukkaantunut tai Gazan kommunikaatio- ja sähköverkkojen armoilla. Siksi haluan varmistaa etukäteen, että edes jollakulla suomalaismediassa on yrityksestäni ensi käden tietoa.

Toimittaja suhtautuu aiheeseen varovaisen myönteisesti, mutta koska kaikki on auki, on vaikea suunnitella mitään loppuun saakka. Sovimme alustavasti, että teemme joulun alla haastattelun ikään kuin varastoon, ja mikäli tästä tulee uutinen, hän kirjoittaa siitä sitten jutun.

Myöhemmin päivällä uutisvirtani kertoo, että Israel on päättänyt karkottaa Human Rights Watchin aluejohtajan Omar Shakirin. Asiaa on puitu kuukausia, mutta nyt Israelin korkein oikeus on vahvistanut päätöksen. Linjaus perustuu vuoden 2017 lakiin, jonka mukaan miehitettyjen alueiden siirtokuntien boikotin kannattaminen syyksi evätä maahanpääsy.⁹³ Lain perusteella on jo aikaisemmin käännetty rajalta ihmisoikeusjärjestöjen edustajia, mutta tämä on ensimmäinen karkotuspäätös jo maassa oleskelevalle ihmis-oikeustoimijalle.

Toivon, että Israelin kiristytvä linja kertoo kansainvälisen oikeuden ja sääntöperusteisen järjestelmän painoarvon kasvusta. Ihmisoikeusjärjestöjen kriittisillä lausunnoilla on kansainvälisissä suhteissa niin suuri merkitys, että ne arvioidaan

riskiksi myös Israelissa. Tähän asti niihin on pyritty reagoimaan vastainformaatiolla, mutta monikanavaista mediaa on vaikea hallita.

Maailmassa on monia muitakin maita, joissa tapahtuu vakavia ihmisoikeusloukkauksia. Israelin kuitenkin erottaa muista konfliktin pitkäikäisyys. Tavallisesti pitävä dokumentaatio ihmisoikeusloukkauksista saadaan kasaan ja julkaistuksi vasta, kun tilanne on jo muuttunut. Israel–Palestiina-konfliktissa asiat ovat jämähtäneet paikalleen niin pitkäksi aikaa, että järjestöillä on ollut aikaa dokumentoida tapahtumia ja jopa luoda vakituisia tarkkailukäytäntöjä.

Keskustelua Israelin tilanteesta käydään niin paljon, koska kyse ei ole rakenteiltaan hajonneen maan sekavasta konfliktista, vaan pitkälle järjestäytyneestä yhteiskunnasta, jossa konflikti ja siitä huokuvat ihmisoikeusloukkaukset ovat osa vakiintunutta järjestystä, eivät sen puuttumisen merkki. Tässä institutionalisoitumisesta kertovat myös vuoden 2017 lain kaltaiset vastainformaation välineet, jollaisia satunnaisista konfliktikeskuksista ja hauraiden hallintojen järjestelmistä ei löydy.

Keskiviikko 27.11.

Tervetuloa Gazaan

N kirjoittaa, että hankkeemme on vihdoinkin saanut vihreää valoa Gazasta. Tämä on tietysti ratkaisevaa. Vaikka en halua tehdä Hamasille PR-työtä virallisen tapaamisen muodossa, on selvää, että emme voi tunkeutua aidan läpi sen hallitsemalle alueelle pitämään lehdistötilaisuuksia ilman, että meillä on siihen lupa.

En ole ihan varma, miten neuvottelu on käytännössä hoidettu. Ilmeisesti N on ollut yhteydessä aktivisteihin, jot-

ka Gazan puolella valmistelevat tuloamme, ja he ovat sitten asioineet paikallisten viranomaisten kanssa.

Sovimme myös jälleen uuden yhteydenpitoapplikaation käyttöönotosta. Projektin teknologiset haasteet alkavat koetella osaamiseni rajoja, kun viestintä tapahtuu nyt osallistujista ja käsiteltävästä asiasta riippuen viidellä eri kanavalla, joita yritän käyttää kolmen työpäätteen ja kahden ”puhtaan” päätteen kautta sotkematta näitä toisiinsa.

Entisajan agenteille riitti ontto sormus itsetuhopilleriä varten ja salalokero kengän korossa mikrofilmeille. Toki sittemmin tulivat Bond-elokuvat räjähtelevine kuulakärkikynineen, mutta nekään eivät kuulkaas tienneet teknologiastresistä vielä mitään.

Perjantai 29.11.

Kolonialismin museo

Ehkä Israelia on niin vaikea ymmärtää vain siksi, että asiat tapahtuvat väärällä vuosikymmenellä. Koko valtion synty on kolonialistinen projekti aikana, jolloin kolonialismin piti olla jo ohi.

Siirtomaahallinto oli 1800-luvun ratkaisu liikaväestön ja etenkin liian pääoman ongelmiin. Näiden proosallisempien intressien tueksi luotiin teesi valkoisen miehen velvollisuudesta hallita ja sivistää alkukantaisempia rotuja. Kolonialismin myötä läntisen Euroopan levottomat lähtivät muille mantereille kokeilemaan onneaan ja aloittamaan uutta elämää. Osa siirtolaisista oli seikkailijoita, osa siirtomaihin määrättyjä vankeja tai viranomaisia. Joukkoon mahtui kuitenkin myös paljon niitä, jotka kokivat elämän ahtaaksi kotimaasaan esimerkiksi uskonnosta johtuvan syrjinnän vuoksi.

Samoin oli muutamaa vuosikymmentä myöhemmin Is-

raeliin matkustavien juutalaisten kohdalla. Yhteistä on myös tapa, jolla nämä Euroopasta tulleet suhtautuivat alkuperäisväestöön itseään alempiarvoisina. Heihin ei ollut tarpeen soveltaa niitä moraalisääntöjä, joita toisten eurooppalaisten suhteen pidettiin itsestäänselvyytenä. Heidän kulttuuriaan ei arvostettu (osin edes tunnustettu) ja sen korvaamista eurooppalaisilla tavoilla pidettiin hyveenä. Alkuperäisväestön oikeutta maihinsa ei tunnustettu eikä heihin kohdistuvaa väkivaltaa ajateltu samalla tavoin vakavana kuin eurooppalaistaustaisten keskinäisissä suhteissa.

Kolonialismin rotuajattelu tuomitaan nykyisin lähes kaikkialla. Tämä ei valitettavasti tarkoita, että siitä olisi luovuttu. Israelissa sen jäljet näkyvät kaikin tavoin umpikujaan ajautuneessa Israel–Palestiina-konfliktissa, mutta myös juutalaisen yhteiskunnan etnisissä hierarkioissa: Edelleen ovat eurooppalaistaustaisten juutalaisten jälkeläiset yliedustettuina maan johtopaikoilla, mikä herättää arabialueilta tulleiden parissa katkeruutta. Afrikkalaistaustaiset ovat jääneet alaluokaksi matalan koulutuksen töihin.

Kolonialismin perintöä on tietenkin myös koko se historia, josta Israel nousi. Tärkeät ennakoivat askelet kohti itsestä valtiota tehtiin sotien välisenä aikana brittien siirtomaaherruuden alla ja suojeluksessa. Israelin perustamisesta päättivät sodan jälkeen muut muualla, eivät alueen juutalaiset (joista sionistit kannattivat ja lobbasivat päätöstä ahkerasti, kun taas enemmistö Palestiinan juutalaisväestöstä ei sitä kannattanut) eivätkä varsinkaan palestiinalaiset. Päätös muistutti erehdyttävästi niitä kokouspöytiä, joissa Euroopan johtavat valtiot jakoivat Afrikan.

Muualla kolonialismi päättyi vähitellen siirtomaiden itsenäistymiseen. Eurooppalaistaustaiset siirtomaavallan jäl-

keläiset palasivat lähtömaihinsa tai jäivät viettämään vastaisenäistyneen valtion keski- ja yläluokassa melko mukavaa elämää. Israelin kohdalla tällainen kehitys ei ollut mahdollinen, sillä juutalaisilla ei ollut toisen maailmansodan jälkeisessä Euroopassa paikkaa, jonne palata, ja toisaalta ihanne demokraattisesta juutalaisvaltiosta esti palestiinalaisten ja juutalaisten yhteisen valtion muodostumisen.

Tämä poikkeuksellinen tilanne säilöi Israelin kolonialismin museoksi aikaan, jolloin perinteistä kolonialismia ei enää ole.

Eikä kukaan oikein tiedä, miten päästä pois.

Lauantai 30.11.

Juomavesi

Johannes toistaa kaikessa tiedotusmateriaalissamme, että Gazan vesivarannoista vain muutama prosentti on juomakelpoista. Minä en ymmärrä, miksi. Todella monessa maassa ihmiset juovat pullovettä, etenkin tiheästi asutetuilla alueilla, mikäs ihme se nyt sitten on? Suomalainen tapa juoda vesi-johtovettä on suurempi poikkeus kuin pullovesi. Vastikään uutisoitiin, miten Suomi brändäsi EU-puheenjohtajuuttaan tarjoamalla kokouksissa hanavettä. Mediajutussa toisensa jälkeen kansainväliset vieraat ihastelivat kohteliaasti Suomen vesikannuja.

Johannes selittää, että Israel–Palestiina-kysymyksessä vedellä on kuitenkin erityinen merkitys. Ensinnäkin pitää tietysti muistaa, että vesi on siellä aivan eri tavalla kallisarvoinen luonnonvara kuin millaisena me suomalaiset sen hahmotamme. Koko konfliktin asetelma tavallaan myös tiivistyy vedessä: siinä missä Israelin juutalainen käyttää 287 litraa vettä vuorokaudessa, Länsirannan palestiinalaisella on

käytössään 79 litraa. Gazassa kraanavettä on tarjolla vuorokaudessa 78 litraa per henkilö, mutta sitä ei voi juoda.

Vielä 15 vuotta sitten suurin osa Gazan vesijohtovedestä oli puhdasta. Ylikulutuksen ja jätehuollon ongelmien vuoksi tilanne on heikentynyt radikaalisti ja nykyään lähes kaikki vesi on saastunutta. Pohjavesivarasto on pääasiallinen vedenlähde Gazassa, eikä se riitä kaistan asukkaiden tarpeisiin. Sähkön niukan saatavuuden takia myöskään jätehuoltojärjestelmä ei toimi kunnolla. Keskimäärin 120 miljoonaa litraa jätevettä päivässä virtaa käsittelemättömänä mereen. Saastunut merivesi sekoittuu sitten pohjaveden kanssa ja tekee siitä entistä huonolaatuisempaa.

Suurin osa perheistä ostaa juomiseen ja ruuanlaittoon tarvittavan veden säiliöissä vedenpuhdistuslaitoksilta moninkertaisella hinnalla verrattuna vesijohtoveteen.⁹⁴ Tämä kuormittaa entisestään köyhyydestä kärsivää väestöä. Merkittävä osa tästä vesibisneksestä on sääntelemätöntä, ja kaksi kolmasosaa puhdistetustakin vedestä on asiakkaalle saapueen saastunutta.⁹⁵ YK on varoittanut epidemioiden mahdollisuudesta Gazassa.⁹⁶

Ja sitten: Israel on siirtänyt miehitettyjen alueiden vesivarrannot kansallisen vesiyhtiönsä hallintaan. Siirtoa on tehostettu rajoittamalla palestiinalaisten oikeutta rakentaa kaivoja ja sijoittamalla Israelin siirtokuntia keskeisten vesivarantojen päälle. Tästä syystä miehitettyjen alueiden palestiinalaiset eivät osta pulloissa mitä tahansa vettä, vaan omaa vettä.

Alueella, jossa vesi on niukka resurssi, valtaa käyttää se, joka hallitsee vesivaroja – ja päinvastoin. Länsirannalla on vierekkäin juomaveden riittävyyden kanssa kamppailevia palestiinalaiskylä ja juutalaisille rakennettuja siirtokuntia uima-altaineen. Asetelma herättää ymmärrettävästi katkeruutta.

Israelin vedenkeräys, -käsittely ja -jakeluteknologia on maailman huippua. Tällä osaamisella olisi aivan mahdollista jakaa vesivaroja siten, että kaikkien perustarpeet saataisiin tyydytettyä. Lähemmäs kansainvälisen oikeuden edellyttämää tilaa tietysti päästäisiin, jos miehitetty alueet saisivat itse omistaa ja hallinnoida vesivarojaan.

Sunnuntai 1.12.

Vallankumoukset lähtevät yliopistoilta

Kymmenisen vuotta sitten vierailin Myanmarin entisellä pääyliopistolla Yangonissa. 1980-luvun lopulla valtaan noussut sotilasjunta oli ensitöikseen sulkenut kampuksen ja hajottanut korkeakoulutuksen pieniin yksiköihin ympäri maata. Se oli ovelasti tehty. Kun yliopisto hajautettiin, maasta katosi samalla todennäköisin vastarinnan keskus.

Vuonna 1988 nimittäin juuri opiskelijat olivat nostattaneet kaduille satatuhatta myanmarilaista vaatimaan muutosta. Mielenosoitukset tukahdutettiin kovakouraisesti. Kolmetuhatta mielenosoittajaa kuoli ja kymmenentuhatta opiskelijaa pakeni rangaistustoimenpiteitä maaseudulle.

Viidakko otti nopeasti omansa takaisin. Kun parikymmentä vuotta myöhemmin vierailin yliopistolla, olivat pihat, seinät ja ikkunanpielet jo kasvillisuuden peitossa. Paikan teki aavemaiseksi se, että hylätyt rakennukset eivät varsinaisesti olleet raunioituneet. Vain tuhansien opiskelijoiden hylkäämiä.

Viimeistään 1960-luvulta lähtien ovat opiskelijat olleet eri puolilla maailmaa merkittävä vallan haastaja. Harvoin opiskelijat ovat vaatimuksineen yksin, mutta lähes aina heidät tavoittaa etulinjasta. Uutisessa Hongkongin demokratiaa vaativista mielenosoittajista haastatellaan paikallista opis-

kelijaa. Irakissa koulutettujen nuorten kerrotaan osoittavan mieltään hallinnon korruptiota vastaan. Chilessä opiskelijoiden käynnistämät aktiot tuloeroja ja koulutusjärjestelmää kohtaan ovat johtaneet laajimpiin levottomuuksiin vuosikymmeniin.

Taustalla on tietenkin yleinen koulutustason nousu. Se nuori lahjakas tehdastyöläinen tai talonpoika, joka vielä sata vuotta sitten kantoi banderollia, on nyt koulussa opiskele-massa itselleen tutkintoa. Eri puolilla maailmaa on koulutuksen yleistyminen synnyttänyt opiskelijamassan, jolla on aikaa ja resursseja kyseenalaistaa vanhaa valtaa.

Jos minulla olisi sotilasjunta, tekisin juuri kuten tehtiin Myanmarissa: lakkauttaisin yliopiston ja samalla yhteiskunnalliset aineet kokonaan ja ripottelisin teknisen opetuksen pieniin yksiköihin ympäri maata. Kulttuuri- ja taideopetusta voisi ehkä säästää hieman, lähinnä eliitin työille, joiden ei oleteta elättävän itseään. Toki tällöin sen oppisisällöt olisi siivottava arvopohjaltaan kyseenalaisista aineistoista.

Minä ja Myanmarin sotilasjunta emme tietenkään ole ainoita, jotka ovat hoksanneet tämän. Opetussisällöistä käydään jatkuvasti vääntöä eri puolilla maailmaa ja erityisesti poliittisen vallan vaihtuessa. Vain muutama vuosi sitten uutisoitiin Japanin hallituksen painostavan yliopistoja lakkautamaan humanistista ja yhteiskunnallista opetusta.⁹⁷

Miehitettyjen palestiinalaisalueiden korkeakoulujärjestelmä on verraten nuori: se alkoi kehittyä vasta 1970-luvulla, osittain vastauksena miehitykseen, joka rajoitti palestiinalaisten mahdollisuuksia opiskella ulkomailla. Tänä päivänä miehitetyillä alueilla on yhteensä 49 korkeakoulua, joissa on yli 220 000 opiskelijaa.⁹⁸ Korkeakoulutusta järjestää neljä tahoa: Palestiina-laishallinto, YK sekä yksityiset ja julkiset orga-

nisaatiot. Palestiinan opetusministeriö vastaa korkeakoulujen toiminnan laillisesta kehyksestä.

Nykyisin palestiinalaisten koulutustaso on korkea. Perheet arvostavat koulutusta ja suuntaavat siihen köyhyydestä huolimatta resursseja.⁹⁹ Luku- ja kirjoitustaitoisten osuus palestiinalaisista on 97,2 prosenttia. Korkein osuus on Gazassa, jopa 97,6 prosenttia.¹⁰⁰ Palestiinalaisten korkeakouluopiskelijoiden osuus väestöstä on myös kansainvälisesti vertaillen korkea.¹⁰¹ Koska yliopistoilla on merkittävä asema miehityksellä alueilla, on niiden rooli luonnollisesti keskeinen myös miehityksen vastustamisessa. Opiskelijat olivat muun muassa Gazan Suuren paluumarssin alullepanijoita.

Kun yliopistoista on kehittynyt vastarinnan keskuksia, niihin kohdistuu myös merkittävää painostusta miehityshallinnon taholta. Ainakin 1980-luvun lopulta lähtien yliopistoja on ajoittain suljettu, pisimmillään jopa vuosiksi. Opetustoiminnasta näiden sulkujen aikana on langetettu jopa kymmenen vuoden vankeusrangaistuksia. Opiskelijoihin kohdistuu pidätyksiä, ratsioita ja ampumisia.¹⁰² Yliopistojen toimintaa rajoittavat myös miehityksen yleiset ehdot – rahoituksen puute, liikkumisrajoitukset palestiinalaisalueiden sisällä ja niiden välillä sekä kirjojen ja muiden oppimateriaalien huono saatavuus.¹⁰³

Israelin puolella yliopistolaitos on saanut kehittyä jo pitkään ja sen tutkimus on joillakin aloilla maailman huippua. Väestön koulutustaso on korkea. Se tarkoittaa, että merkittävä osa Israelin miehityspolitiikan vastaisesta aktivismista organisoituu myös Israelin puolella kokonaan tai osittain yliopistoyhteisöjen kautta.

Meidänkin hankkeemme pääasialliset puuhaajat tulevat N:n mukaan sieltä.

Maanantai 2.12.

Apartheid

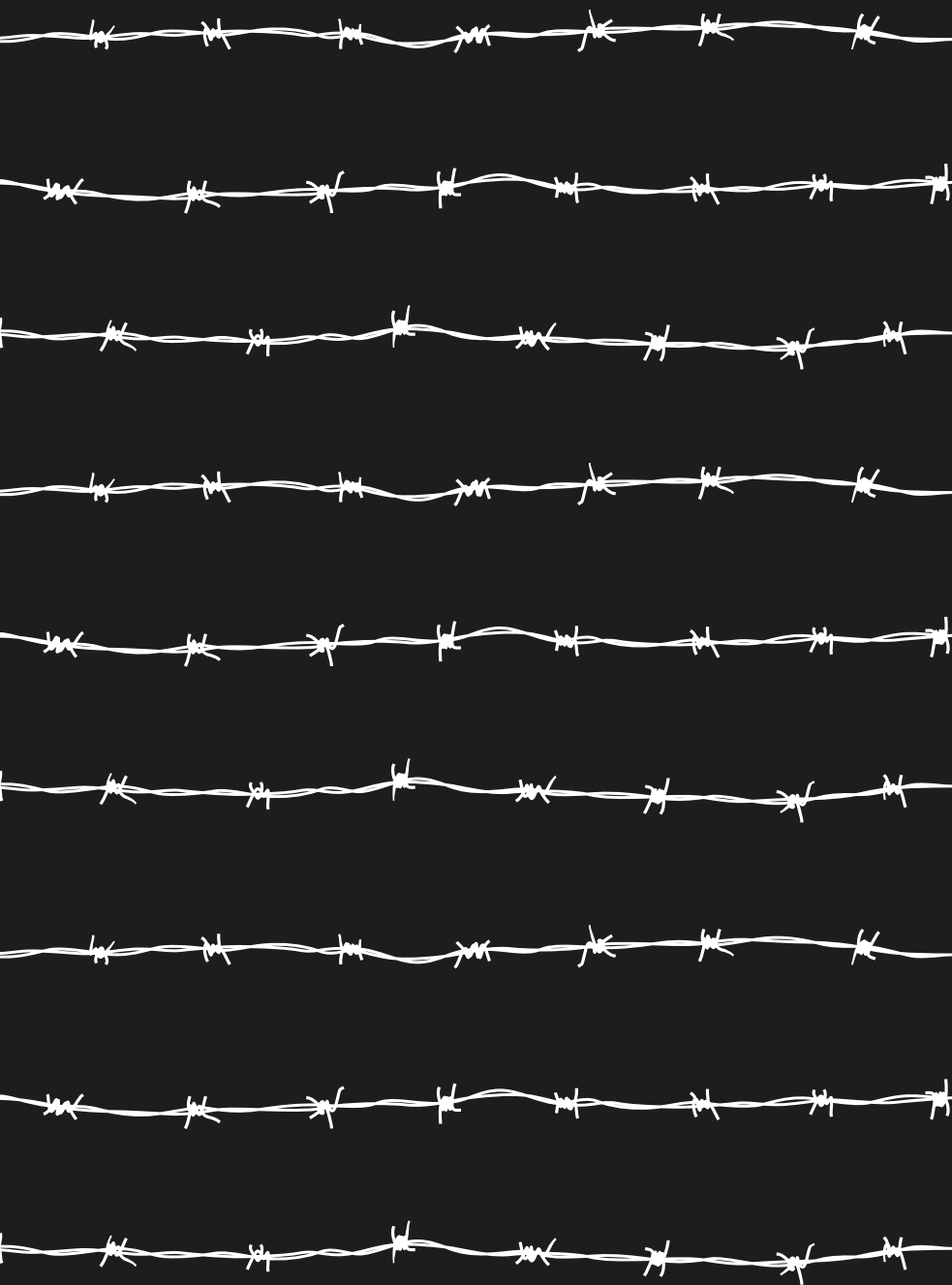
Miehitetyillä alueilla on voimassa muusta Israelin hallinnosta erillinen järjestelmä, joka näin ulkopuolisen silmin tuo mieleen sotatilahallinnon. Lakien tilalla käytetään Israelin armeijan määräyskokoelmaa. Palestiinalaisia vastaan nostetut syytteet käsitellään sotilastuomioistuimissa, mutta armeijalla on myös oikeus pitää ihmisiä vangittuina ilman oikeuskäsittelyä määrittelemättömiä aikoja (vankeus voi kestää tällöin tosin kerrallaan vain puoli vuotta, mutta näitä puolen vuoden jaksoja voi olla useita peräkkäin).

Liikkumista rajoitetaan monin tavoin paitsi Israelin puolelle myös miehitettyjen alueiden sisällä ja välillä. Liikkumiseen tarvittavia lupatyyppejä on olemassa yli sata erilaista. Israelin armeijan hallinnoimalla Länsirannan C-alueella erillinen lupa armeijalta tarvitaan myös esimerkiksi sanomalehti- ja radiotoimintaan ja yli kymmenen hengen poliittisiin kokoontumisiin.

Miehityshallinnon taustalla on pyrkimys turvata juutalaisen väestön etusija maahan, resursseihin ja oikeuksiin. Tästä kertoo se, että myös Israelissa asuvat ja Israelin kansalaisuuden saaneet palestiinalaiset kohtaavat syvälle käyvää erottelua ja syrjintää. Vaikka israelinpalestiinalaisten asema on helpompi kuin miehitettyjen alueiden asukkaiden, voidaan Israelin sisälläkin puhua perustellusti etnisestä syrjinnästä. Selkein esimerkki väestön erottelusta Israelin rajojen sisällä ovat erilliset alakoulut juutalaisille ja palestiinalaisille lapsille. Juutalaisten koulujen rahoitus on noin kuusinkertainen palestiinalaisiin nähden.

Israelinpalestiinalaisten asumista rajoittaa laki, joka antaa kunnalle oikeuden päättää, kuka pääsee sen alueelle asu-

maan. Vaikka laissa nimenomaisesti kielletään etninen syrjintä, käytännössä sitä käytetään juutalaisten alueiden (joita Israelissa on selkeästi suurin osa pinta-alasta) pitämiseen juutalaisina. Palestiinalaiset asuttavat omia alueitaan, jotka ovat ylikansoitettuja, joihin ei saada väestön tarpeita vastaavaa kaavoitusta ja joiden infrastruktuuri on huomattavasti juutalaisten alueita heikommalla tasolla.

YKSITYISTÄ EPÄVARMUUTTA JA KANSAINVÄLISTÄ SOLIDAARISUUTTA

Tiistai 3.12.

Avustus ei aina auta

Ohjelmoin nettipankkiin uuden kummilapseni koulumaksun. Kaiken tämän hässäkän keskellä en ole oikein ehtinyt perehtyä asiaan, paitsi sen verran, että kyse on palestiinalaisella pakolaisleirillä järjestettävästä koulutuksesta vammaisille ja muuten erityistä tukea tarvitseville lapsille. Hommaa pyörittää pieni suomalainen yhdistys, jonka aktiiveista joillakin tiedän olevan vuosikymmenten kokemus Palestiina-solidaarisuustyöstä.

Ilmoittaudun mukaan sen tarkemmin miettimättä, koska pakolaislasten kouluttautumista parempaa investointikohdetta on vaikea keksiä. Kahdensadan euron vuosimaksuni riittää kattamaan viidenneksen yhden lapsen kustannuksista, ja kansanedustajan tuloilla se ei ole summa eikä mikään. Sitä paitsi yhdistys järjestää tutustumismatkoja leireille. Ehkä saan tavuteltua puolison joskus tulevaisuudessa sellaiselle kanssani.

Itse Palestiinan osalta avustustyö on paljon monimutkaisempi kysymys. Israelin hallitessa miehitettyjen alueiden luonnonvaroja (vettä, viljelymaata, kaasuesiintymiä jne.) ja rajoittaessa elinkeinoja erilaisilla lupakäytännöillä ja vientirajoitteilla ei alueelle ole päässyt syntymään riittävää taloutta sen väestön tarpeiden tyydyttämiseksi. Oslon sopimuksessa julistetun itsehallinnon myötä Israel katsoo, että sillä ei ole

pääosalla miehitettyjä alueita enää velvollisuutta huolehtia väestön hyvinvoinnista (tulkinta menee jotenkin niin, että Israel ei mielestään enää miehitä näitä alueita eikä sitä siksi koske kansainvälisen oikeuden miehittäjälle asettamat velvoitteet), joten avustustyö on jäänyt kansainvälisten toimijoiden niskoille.

Vuonna 1993 alkaneen Oslon rauhanprosessin aikana EU ja sen jäsenvaltiot (ml. Suomi) ovat olleet suurimpia avunantajia miehitetuille alueille. EU tukee Palestiinalaishallintoa suoraan yli 150 miljoonalla eurolla vuodessa. Tukea kanavoidaan muun muassa sosioekonomiseen kehitykseen ja demokratian edistämiseen. EU tukee myös YK:n pakolaisjärjestö UNRWA:ta, joka vastaa palestiinalaispakolaisten ruuasta, vedestä, terveydenhuollosta, asumisesta ja koulutuksesta. Lisäksi EU antaa humanitaarista apua Länsirannalle ja Gazaan.¹⁰⁴

Kun EU rakentaa, Israel purkaa. Yhden tutkimuksen mukaan Israel on vuodesta 2001 lähtien tuhonnut 150 EU:n osittain tai kokonaan rahoittamaa kehitysprojektia, siis pannut sileäksi noin 58 miljoonaa euroa.¹⁰⁵ Tukitoimintaa onkin arvosteltu siitä, että se tekee miehityksestä Israelille maksutonta ja auttaa tällä tavoin tilanteen pysymistä ennallaan. Tuen alkuperäinen idea on ollut kannustaa kahden valtion ratkaisuun, mutta käytännössä se näyttää toimivan juuri päinvastoin.¹⁰⁶

Gazan osalta avustusteollisuus on Israelille erityisen tuottoisaa. Koska se valvoo käytännössä kaikkea liikkumista ja rahtia Gazaan, se myös imee talouteensa merkittävän osan avustusurakoista. Jos EU haluaa rakentaa Gazaan koulun tai sairaalan, on rakennustarvikkeet siihen ostettava Israelista.

Olen jo aikaisemmin kirjoittanut siitä, miten Israelin sotateollisuus hyötyy suoraan konfliktin jatkumisesta ja mahdollisuudesta testata sen varjolla uusia aseitaan. Gazan

pommittaminen tukee Israelin taloutta kuitenkin myös toista kautta, kun infrastruktuurin kannalta välttämättömiä rakennuksia on ohjusten jäljiltä korjattava ja rakennettava uudelleen. Loogisempaa olisi, että jos Israel pommittaa EU-rahoilla rakennetun sairaalan tuusan nuuskaksi, EU panee laskun korjauskustannuksista Israelille. Silloin kannusteet siviili-kohteiden tuhoamiselle vähenisivät.

Mutta sen minä olen jo oppinut, että järkeilyllä ei Israel–Palestiina-kysymystä voi ymmärtää.

Lisäys myöhemmin iltapäivällä:

Kun äiti joitakin viikkoja sitten kysyi, voiko aktioni vaikuttaa oikeuteeni toimia kansanedustajana, minua nauratti. Miten se muka voisi? Kysehän on vieraan valtion lainkäyttöalueesta ja laista, ei sillä ole mitään vaikutusta täällä. Kunhan en rupea terroristiksi tai vierastaistelijaksi.

Perustuslain 28 §:n mukaan tahallisesta rikoksesta vankeuteen tuomitun edustajan toimi voidaan julistaa päättyneeksi kahden kolmasosan enemmistöllä, jos eduskunta arvioi, että hän ei enää nauti edustajan toimen edellyttämää luottamusta ja kunnioitusta. Olen automaattisesti olettanut kohdan viittaavan suomalaisiin vankeustuomioihin.

Puhemiesneuvoston alkamista odotellessa otinkin asian esille valtiosääntöasioista vastaavan virkamiehen kanssa enemmän keskustelumielessä, kun nyt jotain piti jutella.

”Niin, ei pykälässä kyllä ole millään lailla rajattu, minkä maan langettamasta tuomiosta on kyse”, hän vastaa rauhallisen harkitsevaan tyyliinsä. ”Mikäli tällainen tapaus tulisi eteen, asiaa varmaan tarkasteltaisiin sitten. Toistaiseksi vastaavaa ei ole ollut.”

Nielaisen vähän, ihan huomaamattomasti.

”Than teoreettisesti, jos nyt joku edustaja hoitaisi itselleen ulkomailla vankeustuomion, olisiko kansanedustajan valtakirjan epäämisen perusteena silloin teon moitittavuus vai tuomiosta aiheutuva poissaolo”, yritän (huomatkaa, miten hienosti puheessani kaikuu jo avoimen yliopiston kursseilla treenattu oikeustieteellinen slangi). ”Monissa maissahan voidaan langettaa pitkiäkin tuomioita asioista, joita meillä ei pidetä rikoksina lainkaan.”

Virkamies miettii vastausta huolellisesti. ”Samassa kohdassahan mainitaan, että mikäli rikos kohdistuu vaaleihin, olisi kynnys tutkinnan aloittamiseen matalampi. Tämä puhuu sen puolesta, että teon moitittavuudella on harkinnassa merkitystä. Mutta senhän me tiedämme vasta sitten, jos perustuslakivaliokunta joskus pääsee tällaista tapausta arvioimaan.”

No niin.

Keskiviikko 4.12. Kaikki pitäisi itte tehdä

Sähköpostiviesti N:ltä 4.12. klo 7.57:

En ole vastannut kysymykseesi lentolipuista. Teemme täällä kaikkemme, jotta aktio toteutuisi 12. päivä, mutta ihmisten halukkuus osallistua ei ole meidän käsissämme. Toivomme löytävämme lisää lähtijöitä, mutta jos emme tässä onnistu, minun pitää päättää minimimäärä, jolla kannattaa ottaa riski todennäköisestä vankilaan joutumisesta. Mielestäni tarvitsemme vähintään 2 delegaattia lisää.

Olisiko sinun mahdollista ostaa lippu peruutusmahdollisuudella? Ja olisiko sinun mahdollista tulla myöhemmin, jos emme onnistu löytämään ihmisiä ajoissa?

Lisa ei juuri nyt vastaa minulle (karma?), mutta olen varma, että hän tekee sen pian. Sitten voin esitellä sinut ja lähitulevaisuudessa toivoakseni myös muita delegaatteja.

Lämpimin terveisin

N

Olen elämäni aikana osallistunut varmaankin satoihin aktivistiprojekteihin. En muista silti yhtään, joka ei olisi ollut täynnä raivostuttavaa säätöä ja suunnitelmien muuttumista matkan varrella.

Niin tietysti tälläkin kerralla.

Lähtijöitähän varmaan löytyisi helposti, mutta ongelmana on, että emme voi kysellä kovin näkyvästi. Laitan tekstaria toverille, jolla tiedän olevan hyvät suhteet muihin Pohjoismaihin ja oikea asenne. Hän on itse viettänyt kuukausia Länsirannalla, joten minun ei tarvitse selittää, miksi tämä on tärkeää. Hän suunnittelee tapaavansa ensi viikolla pari toveria Islannista ja Tanskasta ja arvelee näiden voivan levittää sanaa.

Hän kertoo myös, että oli aikanaan selittänyt Tel Avivin lähtötarkastuksessa (kyllä, myös maasta poistuvat tarkastetaan) pitkäksi venynyttä oleskeluaan jeesusturismilla. Häneltä oli kyselty vakaumuksesta paljon, muun muassa oman papin nimeä.

Erottuaamme laitan tekstaria ihmiskaupan vastaisesta työstä tutuksi käyneelle papille:

”Kuule, jos joku englantia puhuva ulkomaan viranomaisen soittaa sinulle tammikuussa varmistaakseen, että kuulun laumaasi, pyydän unohtamaan tietosuojaan ja vastaamaan myöntävästi. Sopiihan näin?”

Vastaus tulee minuutin päästä:

”ok, sovittu. Hmm, kansainvälinen salaliitto. Tykkään!”

Torstai 5.12.

Delegaatteja etsitään yhä

Sähköposti N:ltä 5.12. klo 8.16:

Hei Anna, selvennän sen verran, että meillä ei vielä ole ongelmaa, tässä on vielä hyvin aikaa löytää upeita tyyppejä ja uskon niin myös käyvän. Minusta on kuitenkin viisasta valmistautua myös pahimpiin skenaarioihin (mitä hankkeen peruuntuminen olisi) ja miettiä ne kunnolla läpi. Sen jälkeen teemme parhaamme sen varmistamiseksi, että ne eivät toteudu.

Kiitos tarjouksestasi maksaa myös jonkun toisen delegaation osallistujan kulut. Se voi tulla tarpeeseen – olimme ajatelleet ratkaista asian keräyksellä (mikäli jollakulla delegaatioon haluavalla ei ole omaa rahoitusta). Katsotaan nyt.

Delegaation jäsenten kansallisuudesta: tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman suuri vaikutus niin monessa maassa kuin mahdollista. Heidän pitäisi olla henkilöitä, joita yleisö ja media heidän kotimaissaan pitävät kiinnostavina, jotka pystyvät puhumaan aiheesta vastuullisesti ja joiden kanssa voimme työskennellä myös paineen alla (tämä rajaa ulos machotyyppit). Islannin ja Uuden-Seelannin kaltaisissa maissa lähes kuka tahansa on riittävän kiinnostava. USA:ssa ja Isossa-Britanniassa profiilin pitää olla korkeampi.

Selvittelen mahdollisia lähtijöitä ja pidän sinut ajan tasalla,

N

Ehkä missään muussa konfliktissa ei kansainvälinen aktivismi ole näytellyt niin keskeistä roolia kuin Israel–Palestiina-kysymyksessä. Kristilliset ja juutalaiset järjestöt ympäri maailmaa organisoivat edelleen vapaaehtoisia kausityövoimaksi siirtokuntien maataloille. Vain muutaman kilometrin päässä näistä viljelmistä saattaa purku-uhan alaisessa palestiinalaiskylässä asua ihmisoikeusorientoituneiden järjestöjen kansainvälisiä aktivisteja, joiden on tarkoitus läsnäolollaan estää rakennusten tuhoaminen tai ainakin vähentää ja dokumentoida sen yhteydessä käytettyä väkivaltaa.

Myös konfliktin mediasota on aidosti globaalia. Suomessa sen tulkintakehikosta kamppailevat toisaalla Jeesuksen toista tulemistä odottelevat kristilliset yhteisöt, toisaalta (usein vasemmistohenkiset, mutta eivät aina) aktivistipiirit. Monissa näistä järjestöistä Palestiina on vain yksi agenda muiden joukossa, mutta kentällä tiedetään ne muutamat juuri tälle alalle omistautuneet avainhenkilöt, jotka seuraavat tilannetta ja ylläpitävät yhteyksiä muiden maiden vastaaviin toimijoihin.

Minä kuulun siihen laajempaan rinkiin, jolle Palestiinan asia on vain yksi asia muiden joukossa. Avaintoimijoihin nähden meitä on moninkertainen määrä, ja meidän keskuudestamme osallistujia tähänkin aktioon etsitään – avaintoimijoiden osallistuminen ei ole yhtä toivottavaa, sillä he ovat omissa maissaan jo tunnettuja sisällöntuottajia eikä heidän aktivisminsa ole uutinen kenellekään.

Pulmana on se, miten tavoittaa minun kaltaisiani salaiseen operaatioon, kun asiasta ei voi laittaa kyselyä järjestöjen sähköpostilistoille. Oletan, että N:llä on tähän tarvittavat verkostot. Koko hanke perustuu siihen. Itse kyselen minkä voin, mutta koska en ole suuntautunut kansainväliseen toi-

mintaan, läheiseen tuttavapiiriini ei kuulu oikeastaan ketään, joka täyttäisi kriteerit.

Perjantai 6.12.

Libanonin pakolaisleirit

Suomen itsenäisyyspäivä.

Kun reilu kuukausi sitten suostuin mukaan tähän hankkeeseen, näin jo itseni jäntevänä ja pelottomana aktivistina seisomassa dyynin harjalla laskevaa aurinkoa vasten. Maastonvihreät reisitaskuhousut, yksinkertainen mutta laadukas t-paita ja kaulassa palestiinalaishuivi. Aavikon tuuli hulmuttaisi pitkiä tummia hiuksiani, kuitenkin niin, että ne pysyisivät koko ajan hyvännäköisenä.

Tämä visio mielessäni päätin alkaa tiukan dieetin ja kuntokuurin.

Sitten tuli märkä ja pimeä marraskuu, hallituskriisi ja kaikenlaista muuta ajateltavaa. Nyt on aika kohdata tosiasiat: hoikkaa figuuria en ehdi saada, hyvä jos mahdun matkaan mennessä ainoisiin farkkuihini. Littana suomalaistukkani ei koskaan tule liehumaan tuulessa ja jää sitä paitsi tässä opeeraatiossa kypärän alle. T-paidat eivät ole sopineet minulle sen jälkeen, kun 14-vuotiaana sain tissit, ja on hyvin epätoennäköistä, että tilanne muuttuisi oleellisesti ennen tammi-kuun puoliväliä.

Päätän linjata, että minusta tuleekin sellainen vaatimaton, helposti lähestyttävä aktivisti, joka korostaa mieluummin asiaa kuin itseään.

Mallia ei tarvitse etsiä Kontulan ostaria kauempaa. Itsenäisyyspäivän kunniaksi menemme puolison kanssa testaamaan sinne vastikään avattua uzbekistanilaista ravintolaa ja törmäämme Hannuun, joka puuhaa palestiinalaispakolais-

ten kummitoiminnassa. Hän on juuri sitä sorttia, lämmin ja tavallinen. Tällaisia toimijoita aktivistikentästä löytyy paljon, ehkä enemmistö – he ovat nivoneet maailmanparannustyön osaksi arkeaan niin taitavasti, että eivät edes koe tekevänsä mitään poikkeuksellista. Koko homma lepää näiden näky-mättömien työtuntien varassa.

Tartun tilaisuuteen, pyydän materiaaleja Libanonista ja Hannu lupaa järjestää. Eikä mene montaa tuntia, kun saan toiminnan organisointiin osallistuvalta Sirkulta sähköpos-tia.¹⁰⁷ Hän kertoo, miten Libanonin pakolaisleirit on alkujaan perustettu Palestiinan pohjoisosista vuoden 1948 puhdistuk-sia pakoon lähteneille. Jonkun perusti League of Red Cross Societies. Pari leiriä perittiin Armenian pakolaisilta ja joku leirialue kyhättiin mandaattiajan ranskalaisten parakeista. Leirien koot vaihtelevat nykyisin alle 5 000 asukkaasta suu-rimman, Ein el-Helweh -leirin, 60 000 asukkaaseen.

Alkujaan tiedettiin leireittäin, mistä Palestiinan kylvistä mihinkin oli tultu. Israelin invaasio vuonna 1982 ja sen jäl-keiset sodat ovat kuitenkin rikkoneet tätä järjestystä, kun ih-miset ovat paenneet leiristä toiseen. Nykyään seassa on myös Irakin ja Syyrian pakolaisia sekä Libanonin sisäisiä pakolai-sia. Sosiaalityöntekijöiden mukaan leirit eivät olekaan enää yhtä turvallisia kuin ennen. Aiemmin ristiriitoja pystyttiin ratkomaan paremmin, kun ihmisten metkut tunnettiin.

Noin 5,5 miljoonan rekisteröityneen palestiinalaispako-laisen koulutus-, terveys- ja sosiaalipalveluista Länsirannan, Itä-Jerusalemin, Gazan, Jordanian, Libanonin ja Syyrian pa-kolaisleireissä vastaa vuonna 1950 perustettu UNRWA. Nyt sillä on pahin rahoituskriisi 70 vuoteen. Libanonissa sen toi-mistojen edessä on usein mielenosoituksia väestön kokemi-en hankaluuksien takia. Leirien rakennukset ovat hämääriä,

pölyisiä ja vailla lämmitysjärjestelmiä. Sähkö- ja vesijohdot risteilevät kapeilla kujanteilla, ja niillä pitää kulkea varovasti, ettei pää osu johtorykelmiin (varsinkaan sateella).

Omat avustussataseni menevät Beit Atfal Assumoud (BAS) -järjestölle, joka perustettiin vuonna 1976 huoltamaan Tel al-Zaatarin verilöylyssä orvoiksi jääneitä lapsia. Punainen Risti oli kuvioissa mukana siirtämässä lapset tuhotulta alueelta sairaalaan, josta sitten Palestiinan naisliitto ja alueen aktiivit ottivat lapset haltuunsa ja perustivat Beit Atfal Assumoudin lastenkodin. BAS ja muut kansalaisjärjestöt tarjoavat perheille palveluita, joita Suomessa hoitavat kunnat. Libanon ei rahoita mitään palveluja palestiinalaisille eikä ole myöntänyt heille kansalaisoikeuksia. Syrjivän työläinsäädännön takia palestiinalaiset eivät pysty Libanonissa kohentamaan myöskään itse taloudellista tilannettaan.

Libanonin pakolaisleireissä ei ole muita suomalaisia toimijoita kehitysyhteistyössä kuin Psykologien Sosiaalinen Vastuu ry (17 lapsen kuntoutuskummitoiminta) ja Arabikan-sojen ystävyysseura ry. (lapsi-, päiväkotij- ja vanhuskummitoimintaa noin 120 kummilapselle ja -vanhukselle). Molemmilla on paikallisen yhteistyöjärjestön mielenterveyspalveluja tukeva, ulkoministeriön kehitysyhteistyövaroista avustettu hanke alueella.

Jos siis ymmärsin oikein, tämä lähinnä ruohonjuuritason vapaaehtoistyön varassa pyörivä toiminta huolehtii avun yli sadalle vammoista ja mielenterveysongelmista kärsivälle lapselle ja vanhukselle.

Ja kaikki tämä ilman kuvauksellisia sankariaktivisteja.

Sunnuntai 8.12.

Ylpeä äiti

Syömme lasten kanssa, niin kuin lähes joka sunnuntai. Kun kaksi lapsista on jo muuttanut omilleen ja minäkin olen työn vuoksi paljon poissa, tämä sunnuntaipäivällisen perinne on auttanut pitämään välit läheisinä.

Nuorin poikani toteaa ohimennen, että ”olisihan se aika jippo”, jos aktiomme onnistuisi. Otan tämän poikkeuksellisenä kohteliaisuutena. 15-vuotiaan äiti onnistuu niin harvoin tekemään mitään, mikä ei olisi tavalla tai toisella noloa.

Katselen hyvillä mielin lapsiani, jotka vaihtavat keskenään kuulumisia: kaikki tuntuvat olevan omalla paikallaan, tukevasti omassa elämässään, puuhaamassa mielekkäiksi kokemiaan asioita. Olen iloinen myös siitä, että kaikki ovat ainakin toistaiseksi sitoutuneet näihin tapaamisiimme, vaikka se tarkoittaakin matkustamista vuorotellen, kun pojat asuvat Tampereella ja tyttärellä on perhe Helsingissä.

Jos he olisivat gazalaisia, ei 300 kilometrin viikoittainen junamatka päivällisen takia tulisi kuuloonkaan. Edes läheisen perheenjäsenen häät tai hautajaiset eivät usein riitä lupaan poistua Gazasta. Me täällä Suomessa olemme onnekkaita, kun voimme valita yhteisen ajan läheistemme kanssa.

Gazassa lasteni ikäisten ihmisten elämää eivät rajaa vain murit, vaan myös alueen taloudellinen miehitysvaiva. Jos nuorisotyöttömyys on 60 prosenttia, se tarkoittaa, että melkoinen osa nuorista ei voi toivoa ansaitsevansa itse elantoaan. Monelle tämä merkitsee myös perheen perustamisen siirtymistä.

Mitä nuori tarvitsee valoisaan tulevaisuuteen? Riittävän ravinnon, turvallisuuden ja terveydenhuollon kasvaakseen tasapainoiseksi itsenäiseksi aikuiseksi. Mahdollisuuden seik-

kailla, rakastua ja itsenäistyä. Jotain, mistä unelmoida ja mitä kohden pyrkiä.

Kaikkea tätä omilla lapsillani on ja useimmilla gazalaisilla ei ole. Israel rakentaa vähitellen muuria, joka sinetöi sisäpuolelle jäävien miljoonan lapsen tulevaisuuden. Kun tähän lisätään ajoittain toistuvat ohjusiskut, on lähinnä ihme, että radikalisoitumista ei ole tapahtunut tämän enempää.

Jos kyse olisi minun lapsistani, olisin hyvin katkera ja vihainen.

Eteläafrikkalainen pastori ja tunnettu apartheidin vastustaja arvioi Israelin muuriprojektia näin:

Israelilaiset ovat ottaneet apartheid-järjestelmän ja hioneet sen täydelliseksi, niin sanoakseni. Esimerkiksi meillä oli bantustanit ja meillä oli ryhmäaluelaki, ja meillä oli erilliset koulut ja kaikki se, mutta en usko, että kenellekään apartheid-suunnittelijalle tuli mieleenkään suunnitella kaupunkia siten, että fyysinen muuri erottaa ihmisiä, ja että tämä muuri määrittelee liikkumisvapautesi, vapautesi taloudelliseen toimintaan, työntekoon, ja on samalla pelottelun ja dehumanisaation väline.¹⁰⁸

Tiistai 10.12.

Boikotit

Lueskellessani boikoteista sattuu silmiin tuttu nimi, Veolia – hetkinen, mihinkäs tämä taas liittyikään?

Sitten muistan: kyse on vuonna 2009 tekemästani valtuustoaloitteesta. Tampere oli tuolloin ulkoistanut osan bussilinjoistaan Veolia Transport Tampere -nimiselle yritykselle, jonka monikansallinen Veolia omisti. Esitin, että kaupunki jättäisi liikennöintisopimuksen uusimatta ja selvittäisi mahdollisuudet yhteistyön lopettamiseen jo kuluvalle sopimuskaudella.

Veolia rakensi tuolloin raitiovaunulinjaa Miehitetyillä palestiinalaisalueilla sijaitsevien siirtokuntien ja Itä-Jerusalem välille. Kuten muukin siirtokuntien rakennustyö, hankke rikkoi Geneven sopimusta ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia. Veoliaa oli arvosteltu toiminnastaan ympäri maailmaa, ja tuolloinen aloitteeni oli osa tätä kansainvälistä boikottivaatimusta.

Se tosin vähän menetti kärkeään (tai asiallisesti ottaen lässähti), kun toinen yritys osti Veolia Transport Tampereen liiketoiminnan vuonna 2010 ennen kuin ehdin saada aloitettani käsittelyyn. En varmaan koskaan saa tietää, vaikutti-ko aloitteeni ja sen perusteella tehtyt viranomais selvitykset yrityskauppaan. Yleinen käsitys kuitenkin on, että kansainvälinen boikottikampanja oli tärkein syy sille, että Veolia lopetti toimintansa Miehitetyillä palestiinalaisalueilla vuonna 2015. Tämä oli kaiketi ensimmäinen kerta, kun suuri eurooppalainen yritys vetäytyi alueelta boikottikampanjan vuoksi.

Tätä tarinan jatko-osaa en tiennyt. Niin politiikassa usein käy. Asioita seuraa silloin kun on itse niissä aktiivinen ja antaa niille panoksensa, mutta koko tarinaa pääsee harvoin näkemään.

Boikotit ovat Israel–Palestiina-kysymyksen viimeisintä vuorovettä. Innoituksensa ne ovat saaneet muun muassa Etelä-Afrikan historiasta, jossa kansainvälinen monialainen boikotti vaikutti aikanaan merkittävästi apartheid-järjestelmän purkautumiseen. BDS on palestiinalaisen kansalaisyhteiskunnan perustama kampanja, jonka tavoitteena on painostaa Israelia noudattamaan kansainvälistä oikeutta. Se käynnistyi vuonna 2005, vuosi sen jälkeen, kun YK:n kansainvälinen tuomioistuin oli todennut, että Israelin siirtokunnat ja sen rakentama muuri ovat kansainvälisen oikeuden vastaisia.

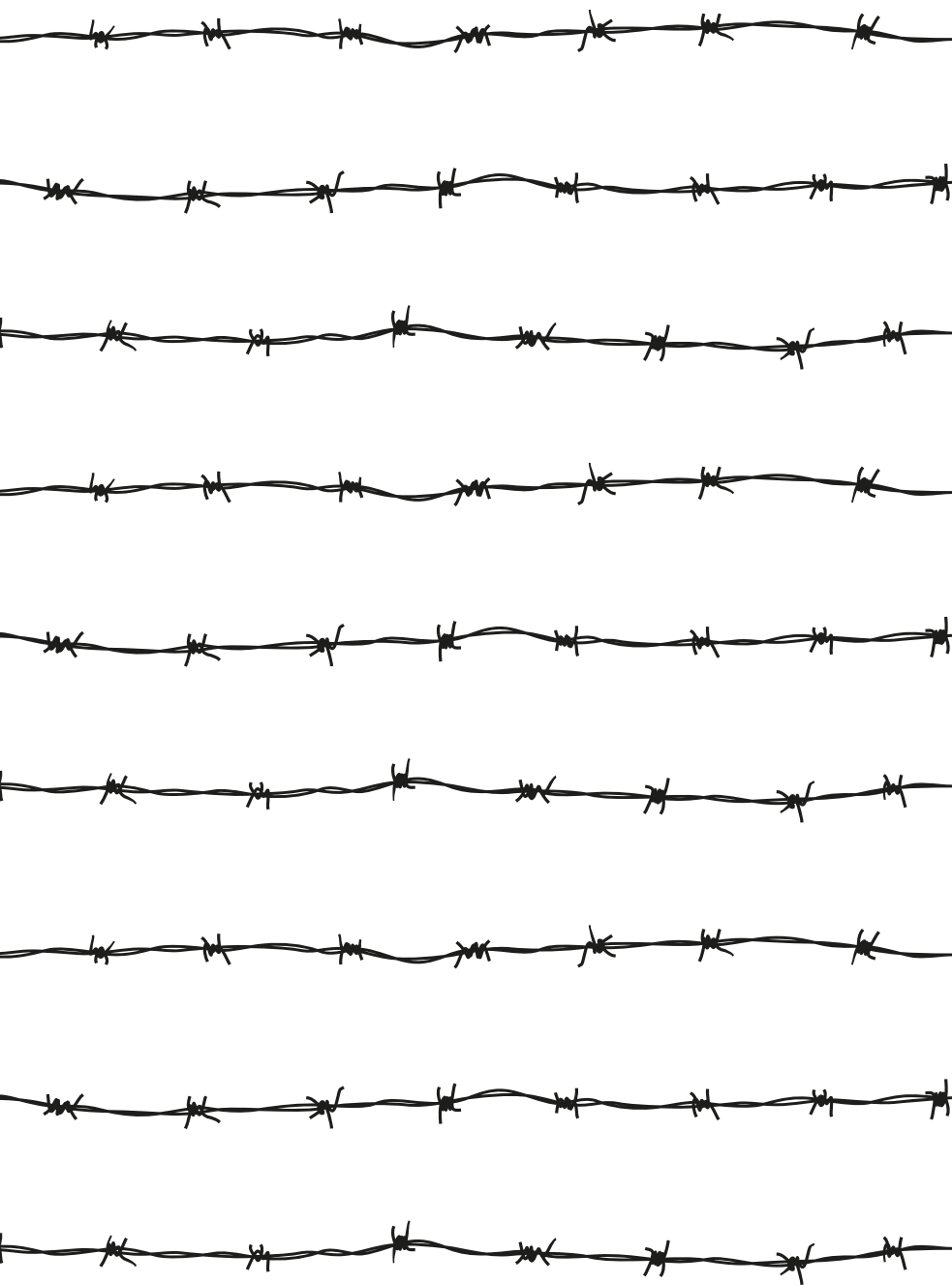
BDS on lyhenne englannin kielen sanoista *boycott*, *divestment* ja *sanctions* (suomeksi boikotti, divestointi ja talouspakotteet). BDS-kampanja vaatii, että Israelin on:¹⁰⁹

1. lakkautettava vuonna 1967 valloittamiensa alueiden sotilaallinen miehitys ja kolonisaatio sekä purettava Länsirannalle rakentamansa laitton muuri,
2. tunnustettava Israelin arabit täysivaltaisiksi ja tasa-arvoisiksi kansalaisiksi sekä
3. kunnioitettava, suojeltava ja edesautettava palestiinalaisten pakolaisten oikeutta palata koteihinsa ja omistamilleen maille.

BDS-kampanjan laittoi liikkeelle 170 palestiinalaista puoluetta, organisaatiota, ammattiliittoa ja pakolaisverkostoa. Allekirjoittaneet edustavat palestiinalaisia pakolaisia, miehittyjen alueiden palestiinalaisia ja Israelin palestiinalaistaustaisia kansalaisia. Palestiinalaishallinto on suhtautunut aikaisemmin BDS-kampanjaan kriittisesti julkisuudessa, mutta vuonna 2018 PLO otti sen viralliseksi linjakseen.

BDS-kampanjalla on ollut merkittäviä onnistumisia. Vuoden 2016 maaliskuussa turvallisuusyritys G4S ilmoitti lopettavansa osan toiminnastaan Israelissa.¹¹⁰ Muun muassa Helsingin yliopisto oli vähän aikaisemmin päättänyt olla uusimatta sopimustaan G4S:n kanssa. Toinen esimerkki on kotikäyttöisten hiilihapotuslaitteiden valmistaja SodaStream, joka valmisti tuotteitaan Länsirannalla sijaitsevan Ma'ale Adumimin siirtokunnan teollisuusalueella. Yhtiö sulki tehtänsä siirtokunnassa vuonna 2015.

Liikkeen tehokkuudesta kertoo, että Israel ottaa sen hyvin vakavasti: juuri tähän liittyy vuonna 2017 säädetty laki, joka mahdollistaa maahanpääsyn estämisen Israelin tai siirtokuntien boikotointia kannattavilta. Myös Israel-myönteisen Boris Johnsonin tuore hallitus Britanniassa suunnittelee lakia, joka rajoittaisi viranomaisten mahdollisuutta osallistua BDS-hankkeisiin.

DELEGAATIO

Keskiviikko 11.12.

Lisa

Saan viimein yhteyden Lisaan, delegaatiomme ensimmäiseen jäseneen. Kerron kirjastani ja pyydän häntä perustelemaan lyhyesti, miksi hän on lähdössä mukaan. Näin hän kirjoittaa:

Minulla on aika kirjava tausta. Parhaillaan viimeistelen oikeustieteen opintoja. Olen työskennellyt eri aloilla, humanitaarisissa tehtävissä, järjestösektorilla, ja vuonna 2016 perustin oman IT-alan koulutuksia tuottavan yrityksen. Tasapainoilin siis yrittäjyyden, humanitaarisen toiminnan, järjestötyön ja akateemisen maailman välillä.

Olen myös poliitikko, ollut ehdolla talousparlamenttiin (elin, jollaista en usko löytyvän muualta kuin Sveitsistä ja Itä-vallasta) – edustan siellä erityisesti nuoria start-up-yrityksiä (vihreän puolueen riveissä).

Palestiina-kysymykseen sekaannuin vasta tänä vuonna. Aikaisemman humanitaarisen työni vuoksi olen ollut kiinnostunut ajankohtaisista konflikteista ja pidän tärkeänä lisätä yleistä tietoisuutta niistä. Jouduin Palestiinan kanssa tekemisiin alkujaan puolivahingossa, mutta muutaman viikon tutustumismatkan jälkeen päätin käyttää tähän niin paljon aikaani kuin mahdollista, mennä takaisin Palestiinaan, nostaa sen tilannetta keskusteluun kotimaassani jne.

Ajattelen, että jokaisella konflikteihin perehtyneellä on velvollisuus yrittää lisätä yleistä tietoisuutta ja ihmisten ymmärrystä näistä asioista. Kansainvälisellä yhteisöllä ja eritoten vaikutusvaltaisilla länsimailla on velvollisuus puhua ihmisoikeuksien, siviilien suojelun ja rauhan kysymyksistä.

Lähdin tähän Gaza-aktioon, koska se on mielestäni ennen kaikkea voimakas vastalause nykyistä apatiaa, ”tämä on jatkunut niin pitkään, että ketään ei enää kiinnosta” -asennetta vastaan.

Torstai 12.12. Aktio toteutuu

Sähköpostiviesti N:ltä 12.12. klo 7.42:

Minulla on yksi osallistuja lisää! Hän on huipputyttö. Hän tosin tarvitsee apua matkakuluihin, joten puhuin häntä suositelleille ystäväilleni, josko heillä olisi lahjoittaa lentopisteitä ja muutama satanen lippuun. Saamme asian varmaankin järjestyseen.

Aikaisemmin ilmoittautui jo amerikkalainen aktivisti. Näyttää siis siltä, että aktio todella toteutuu. Olen luomassa delegaatiolle Signal-ryhmää ja kirjoittelen siellä sitten enemmän.

Nähdään pian

N

Tämähän on kerrassaan loistavaa!

Möhemmin päivällä Signal-sovellukseeni ilmestyy kutsu, jossa tuttujen nimien lisäksi on yksi uusi, Melody. Hän on Australiasta, joskin asunut nyt jonkin aikaa Irlannissa, ja ker-

too työskennelleensä viimeiset 25 vuotta elokuvateollisuudessa. Hän on pitkän linjan Palestiina-aktivisti ja vierailut länsirannalla aikaisemminkin.

Siinä missä kansainväliset rivit nyt täyttyvät, täällä kotirintamalla niissä on vakavia aukkoja. Johannes makaa kotonan flunssassa ja itsekin koetan alkuviikon kuumeen jäljiltä touhuta niin vähän kuin mahdollista. Sovitut aikataulut pettävät ja kaamosmasennus vaanii jokaisen kokoushuoneen nurkassa.

Silti olen aika innostunut, en lainkaan oma asiallinen työminäni. Valmisteluja on tehty viikkokaupalla tietämättä, tuleeko koko retkestä mitään. Jos jotain inhoan, niin odottamista, epävarmuutta ja turhaa työtä.

Vaikka siis päätä särkee ja rappujen nousu tuntuu kohutuuttomalta ponnistukselta, täällä ollaan tänään voittajia.

Perjantai 13.12.

Yksi vai kaksi valtiota

Lääkäri määrää antibiootit keuhkoputkentulehdukseen ja paimentaa kotiin lepäämään koko viikonlopuksi. Se on ok, olin joka tapauksessa varannut päivät kirjoittamiselle. Sitä voi tehdä sängyssäkin.

Pidämme Johanneksen kanssa pikaisen työpalaverin aikatauluista ja pohdimme, pitäisikö tässä kirjassamme avata myös konfliktin ratkaisuvaihtoehtoja, lähinnä yhden ja kahden valtion mallia, joiden välillä käydään tällä hetkellä väitelyä. Johannes pitää kahden valtion ratkaisua poliittisesti realistisempana, koska se nauttii huomattavasti suurempaa kansainvälistä ja paikallista tukea. Minä en osaa päättää. Minulle riittäisi, että kaikilla olisi rauha ja ihmisoikeudet.

YK:n yleiskokous äänesti palestiinalaisvaltion perustami-

sesta Israelin rinnalle jo 1970-luvulla. Tälle perusratkaisulle on laaja kansainvälinen hyväksyntä ja tuki. Ongelmat kuitenkin alkavat, kun rajaa yritetään vetää. Kansainvälisen oikeuden mukaisessa kahden valtion mallissa se kulkee vuoden 1967 sotaa edeltänyttä rajaa pitkin ja Itä-Jerusalemista tulisi Palestiinan valtion pääkaupunki. Käytännössä näyttää siltä, että mikäli itsenäistä Palestiinaa joskus oikeasti aletaan puuhaamaan (nyt on käytetty 30 vuotta neuvotteluihin), Israel tuskin tulee tähän vapaaehtoisesti suostumaan. Se kohtelee jo nyt Itä-Jerusalemia poikkeuksena muista miehitetystä alueista, minä lisäksi se on siirtokuntia rakentamalla ja muuriprojektillaan siirtänyt Länsirannan itäisiä osia lähemmäs omaa hallintoaan ja karkottanut näillä alueilla asuneita palestiinalaisia.

Nämä toimet uhkaavat sulkea tien kahden valtion ratkaisuun. Rauhanneuvotteluissa Israel onkin jo esittänyt aluevaatimuksia Länsirannan maa-alueisiin. Palestiinalaisten puolestaan on erittäin vaikea suostua niihin, koska jo vuoden 1967 tilanne on heille merkittävä alueluovutus. Lisäksi Israelin rauhanneuvotteluissa vaatimat siirtokuntavyöhykkeet tekisivät käytännössä palestiinalaisvaltiosta elinkelvottoman. Jos taas pysyttäisiin vuoden 1967 rajoissa, merkitsisi se, että siirtokuntien väestön (noin 600 000 juutalaista) olisi joko lähdettävä kodeistaan Israelin puolelle tai jäätävä itsenäisen Palestiinan alaisuuteen. Kumpikaan vaihtoehto ei olisi helppo.

Näistä syistä johtuen on ajatus yhden valtion mallista jälleen vahvistunut. Siinä Israel ja Palestiina muodostaisivat yhden valtion, jonka asukkailla olisi yhtäläiset kansalaisoikeudet ja -velvollisuudet. Vuosikymmeniä jatkuneen katkeruuden, väkivallan ja vihan jälkeen yhteiselo ei tulisi olemaan helppoa, mutta historia kyllä tuntee esimerkkejä, joissa vastaavat prosessit ovat onnistuneet.

Yhden valtion mallin suurin pulma on kuitenkin demografia. Israel on julistautunut juutalaisvaltioksi ja rakentanut identiteettinsä sen varaan. Mikäli miehitettyjen alueiden väestö saisi kansalaisoikeudet, merkitsisi se juutalaisten privilegioiden vähittäistä heikkenemistä. Siihen Israel ei tule taipumaan helposti. Tästä syystä useimmat pitävätkin kahden valtion mallia kaikkine ongelmineenkin realistisempana ja yhden valtion malli on toistaiseksi pysynyt keskustelun marginaalissa.¹¹¹

Valittiin kumpi tie tahansa, vaikeusasteita lisää ratkaisematon pakolaiskysymys. Osa diasporassa elävistä palestiinalaispakolaisista todennäköisesti haluaisi palata kotimaihinsa, ja he tuovat mukanaan vaatimukset omaisuuteen, jota heiltä aikanaan alueelle jäi. Lisäksi miehitettyillä alueilla elää miljoonia pakolaisia, jotka vaativat oikeutta palata takaisin Israelin puolella sijaitseville kotiseuduilleen – kuinka moni todella palaisi, on epäselvää. Nämä alueet eivät tietenkään odota tyhjinä pakolaisten paluuta, vaan karkotettujen palestiinalaisten mailla ja jopa taloissa asuu nyt israelilaisia, osa jo kolmannessa polvessa.

Tällä hetkellä vakavasti otettavia neuvotteluita Israel–Palestiina-konfliktin ratkaisemiseksi ei ole näköpiirissä. Jos riittävä tahtotila sellaiseen joskus saadaan synnytettyä, ratkaistavana on todella monta solmua, valittiin malliksi sitten yksi tai kaksi valtiota. Siksi en itse jaksaa tai halua ottaa kovin tiukkaa kantaa asiaan – kunhan nyt löytyisi edes joku langan pää, josta alkaa kerää.

Myöhemmin päivällä varaan hotellin Tel Aviviin. Lentokentän turvatarkastuksen takia joudun tekemään sen koko viikolle, vaikka tarkoitus on majoittua vain aktioon saakka.

Toivon hengessäni, että onnistun kuitenkin neuvottelemaan osan turhista öistä pois sitten tiskillä. Varaan samalla istumalla myös kiireisille turisteille suunnitellun päivätretken Jerusalemiin ja Betlehemiin – jos tämä on viimeinen matkani Israeliin, voin varmaan käyttää muutaman tunnin paikkojen katseluun.

Minulla alkaa olla kasassa uskottava keski-ikäisen, hengellisistä asioista kiinnostuneen rouvan jeesusturismiseti:

- lentoliput (meno-paluu)
- varaus vaatimattomassa mutta siistissä hotellissa
- retkivaraus paikalliselta matkanjärjestäjältä
Raamatun keskeisille tapahtumapaikoille
- *Uusi testamentti* (luetun näköinen)
- paksu nippu profiliin sopivaa matkailuinfoa Tel Avivin museoista, kirkoista jne.

Lauantai 14.12.

Pitääkö pelosta puhua?

Yön aikana Signaliin on ilmestynyt Melodyn vastaus kyselyyni hänen motiiveistaan lähteä delegaatioomme:

No, vierailin Länsirannalla 2012, mutta en tuolloin osallistunut mihinkään protesteihin. Nyt tuntuu, että en vain voi kieltäytyä. On kunnia saada kutsu tähän aktioon. Ja Gazan tilanne on jo epätoivoinen, rikos ihmisyyttä vastaan. Minulla on aika voimakas oikeudentaju, ja olen todella vihainen siitä, miten maailma sivuuttaa palestiinalaiset ja kuvaa heitä toistuvasti terroristeina/aggressiivisina jne. Lähteminen pelottaa minua, mutta saan itseluottamusta siitä, että mukana on sellaisia ihmisiä kuin sinä.

Vastaan Melodylle jotain ylimalkaista, kiitokset viestistä, odotan tapaamistamme ja sen sellaista. Sitä en kerro, että minuakin hermostuttaa, ja että Palestiinassa käyneenä hänellä todennäköisesti on itse asiassa paremmat valmiudet riskien arvioimiseen kuin minulla.

Miksi en sitä sano? Minulla ei ole mielestäni mainittavaa tarvetta näytellä vahvaa (ainakaan omissa porukoissa) tai välttää tuomasta esiin heikkouksiani. Enemminkin kyse on siitä, että en luota tunteeni heijastavan todellisuutta. Vaikka alueella on kuollut myös ulkomaalaisia, tilastollinen todennäköisyys sellaiseen on hyvin pieni. Edes joutuminen pitkäksi aikaa vankilaan ei ole varteenotettava riski. Yrityksessämme on vaaransa, mutta niistä akuutein lienee aktion peruuntuminen jonkun typerän kömmähdyksen takia, jonka seurauksena joudumme luikkimaan kotiin häntä koipien välissä.

Pelolla on tapana tiivistyä ryhmässä, oli se perusteltua tai ei. Siksi en halua toimia sen kaikupohjana. Noin kuukauden päästä saamme joka tapauksessa tietää, kenen arvio osui oikeaan.

Tiistai 17.12.

Jules

Keuhkoputkentulehdukseni ei ole hellittänyt, joten säästöllekillä mennään edelleen. Viime päivät ovat silti sulaneet kaikenlaisen säätämisen merkeissä.

Meitä rajan yli menijöitä on nyt viisi. Muitakin voi olla vielä tulossa, mutta ainakin tämä porukka on sitoutunut lähtemään. Uusin tulokas on brittiläinen Jules, valokuvaaja. Se toivottavasti tarkoittaa, että tiedossa on parempia matkakuvia kuin omat kännykkäräpsyni.

Olemme delegaation jäsenten kanssa päässeet Signalin kautta vihdoinkin keskustelemaan käytännön asioista. Osaa lähtijöistä mietityttää aidan vandalisointi ja siitä mahdollisesti seuraavat korvausvastuut. Etenkin Melody ja Jules haluaisivat vielä selvittää, olisiko aita mahdollista ylittää sitä vahingoittamatta.

Minä taas kannatan leikkaamista: epäilen suuresti kykjäni kiivetä yli selvästi itseäni korkeammasta aidasta, jossa ainakin ylimmät kerrokset ovat piikkilankaa. Aivan varma olen siitä, että jo yrityskin tuottaisi kuolematonta kuvamateriaalia verkon hupisivustoille. Toisinaan karnevalismi ja nauru ovat tehokkaita aktivismin työvälineitä. Tässä projektissa on kuitenkin kyse niin vakavista asioista, että vitseille ei ole sijaa.

Lisäksi ajattelen, että valitulla menetelmällä on viestinnällistä merkitystä. Minä lähden Gazaan rikkomaan ihmisoikeusloukkauksia symboloivaa (ja konkreettisesti mahdollistavaa) aita, en ylittämään sitä. Jos voimani riittäisivät, pistäisin palasiksi koko muurin. Kun eivät riitä, teen silti sen, minkä voin. Me vaadimme saarron purkamista, emme sen helpottamista, ja tähän aidan särkeminen sopii huomattavasti paremmin.

Katsotaan, mihin päädymme.

Myös rahoitus herättää keskustelua. Me varakkaammat delegaatit maksamme itse matkamme, minkä lisäksi olen luvannut kattaa myös jonkun toisen lennot. Muita menoja varten on perustettu varainkeruuryhmä, ja minimibudjetti saadaan kyllä kokoon näillä. Hankkeen hinta kuitenkin moninkertaistuu, jos päätetään ottaa luotiliivit ja vene.

Käytetyt luotiliivit maksavat Länsirannalla 1 500 dollaria kappale ja painavat 15 kiloa. Niiden hankintaa puoltaisi

oman turvallisuutemme lisäksi se, että aktion jälkeen ne voisi lahjoittaa gazalaisille ensihoitajille, jotka joutuvat työssään toistuvasti hengenvaaraan. Liivejä vastaan puhuu niiden hinta ja paino.

Tunnen olosuhteet niin huonosti, että en itse oikein pysty arvioimaan luotiliivien tarpeellisuutta. Jos vaara tulla ammuksi on todellinen, ei se ole lainkaan huono sijoitus, mutta turhaan en tietenkään viitsisi sellaista maksaa ja kantaa. Päättäkööt asioita paremmin tuntevat, ajattelen, minä toimin sitten sen mukaan.

Koska suunnittelen itse lähteväni maarajan kautta, en ota kantaa myöskään veneen hankintaan. N pohtii edelleen, voisiko delegaation pääjoukko poistua Gazasta meritse. Yritys lisäisi medianäkyvyyttä ja kiinnittäisi huomiota Israelin saarron totaalisuuteen.

Ongelmana tässä on kuitenkin vuodenaika. Kesäisin Gazan rannikolta pääsee pois jopa melomalla (vene joutuu joka tapauksessa Israelin merivartion pysäyttämäksi ennen avomerta), mutta talvella tarvitaan moottori. Tällainen vene taas on kallis hankinta lahjoitettavaksi Israelin armeijan takavarikkoon ennen kuin se ehtii kunnolla edes kastua.

Keskiviikko 18.12.

Israelin puolustusministeriö ylistää Suomea

Saan Julesin vastauksen kiertoaastatteluuni:

Tärkein syy osallistumiseeni on, että olen lopen kyllästynyt maani (Ison-Britannian) rooliin Palestiinan laittomassa miehityksessä. Olen nähnyt, miten Briteistä lähtöisin olevat koneet ja aseet, mukaan lukien Hewlett-Packardin varustelemat tarkastusasemat ja Caterpillarin puskutraktorit, ruokkivat Palestiinan

laitonta miehitystä. Tunnen vastuuta maani menneestä ja nykyisestä osallisuudesta tämänhetkiseen tilanteeseen – Balfourin julistuksen moraalisesta hämmennyksestä, Sykes–Picot-sopimuksen postimperialistisesta ylimielisyydestä ja vastuunpakoilusta niin kutsutun brittiläisen mandaatin päättyessä aina ”kiihkeäksi sionistiksi” julistautuneeseen pääministeriini Boris Johnsoniin ja hänen kritiikittömään tukeensa Israelin ”mahtavalle valtiolle”. Olen todistanut omakohtaisesti näistä seuranneita julmuuksia, miten ne ovat kohdistuneet rakkaisiin ystäviini Länsirannalla. Gaza on maailman suurin avovankila, ja toivon, että aktiomme nostaisi tietoisuutta, jotta hallitukseni voisi harkita Palestiinan bruttaalin ja laittoman miehityksen tuomitsemista.

N yhdistelee minua koko ajan erilaisiin aktivisteihin, joista toivoo olevan kirjaprojektillemme hyötyä. Olen muutenkin huono nimissä, etenkin ulkomaalaisissa, ja nyt alan olla aika lailla sekaisin henkilöissä.

Yhdeltä näistä uusista kontakteistani saan linkin uutiseen, joka meikäläiseltä medialta näyttää menneen kokonaan ohi: Israel on vastikään rankannut Suomen lupaavimpien asekauppakumppaniensa joukkoon.

Kyse on Israelin puolustusministeriön marraskuussa julkaisemasta suunnitelmasta maan asekaupan edistämiseksi. Sen mukaan Suomi kuuluu niiden muutaman ydinvaltion joukkoon, joihin israelilaisyhtiöiden asevientä on ollut tähän saakka ”erittäin laajaa ja merkittävää”. Ministeriö arvioi, että Suomi on myös tulevinä vuosina tärkeimpiä asemarkkinoinnin kohdemaita.¹¹²

Osa tiedoista on salaisia, ja siksi tarkkaa kuvaa Suomen ja Israelin välisestä asekaupasta on ollut vaikea muodostaa. Suunnitelma kertoo kuitenkin selvästi, että yhteistyö on ollut

huomattavasti tavanomaisia verrokkimaitamme tiiviimpää. Suomi ei ole yksi asiakas muiden joukossa, vaan kuuluu siihen parhaiden ostajien premium-kerhoon, jolle Israel aikoo jatkossakin varata erityiskohtelun.

Torstai 19.12.

Joko se asemainostus alkoi?

Melody on ulkona. Hän koki hankkeen liian riskialttiiksi elämäntilanteeseensa nähden. Ilmoitus ei varsinaisesti tullut yllätyksenä, onhan hän viestittänyt alusta saakka epävarmuuttaan. Ja hän on tietysti kiistatta oikeassa: vaikka useimmat aktiomme riskit ovat monelle gazalaiselle jokapäiväistä arkea, ovat ne kuitenkin korkealta yli sen, mihin me hyvinvoinvan lännen kasvatit olemme tottuneet.

Ovet kuitenkin käyvät tänään molempiin suuntiin. Osallistumisensa nimittäin varmisti yhdysvaltalainen Ty. Kerron hänestä lisää myöhemmin, kun ehdin vähän kuulustella.

Suomalaisten tiimissä olemme pitkin viikkoa viimeistelleet lehdistötiedotetta ja sen taustamateriaaleja. Samalla kuva Suomen ja Israelin asekaupasta on päivittynyt, eivätkä uutiset ole hyviä. Kuten eilisessä merkinnässä kerroin, Israel suhtautuu toiveikkaasti aseysteistyön laajentamiseen Suomen kanssa. Mikään ei liioin viittaa siihen, että Suomi ei vastaisi kosintaan. Päinvastoin, viimeisimmät julkisuuteen tulleet asekaupat Israelin kanssa tehtiin tämän vuoden joulukuussa, kun puolustusvoimat hankki Israel Military Industries -aseyhtiöltä sirpalekranaatteja. Kauppaan sisältyy lisätilausoptio.¹¹³

Ja homma sen kuin sakenee. Vuoden viimeisellä kyselytunnilla kristillisdemokraattien Peter Östman käyttää joulunaluspuheenvuoronsa iloitakseen tuoreista asekaupoista ja vaatien niille jatkoa:

[– –] Eilen saimme tietää, että keskustalainen puolustusministeri Kaikkonen on valtuuttanut Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen hankkimaan Leopard 2 -taistelupanssarivaunun ampumatarvikkeita. Nämä hankittiin Israelista, ja on hyvä uutinen, että asekaupat Israelin kanssa eivät lopu, onhan Israel aseteknologian kehityksessä maailman kärkimaita ja samalla se Lähi-idän ainoana demokratiana kykenee puolustamaan kansalaisiaan. [Välihuutoja] Turkin käymissä sodissa Isistä vastaan on havaittu, että Leopard 2 -panssarivaunut ovat kuitenkin varsin haavoittuvaisia. [Puhemies koputtaa] Kysyn puolustusministeriltä: olisiko lisäksi syytä ostaa Israelista Trophy APS -omasuojausjärjestelmä vaunujen tueksi?

En tiedä, onko Israelin puolustusministeriö jo ehtinyt organisoida tukijansa tuoreen markkinointilinjan taakse vai onko edustaja Östman vain reipas ja oma-aloitteinen. Äärimmäisen harvoin poliittisessa keskustelussa kuitenkaan vaaditaan asehankintoja nimenomaisesti jostakin tietystä maasta ja vielä harvemmin jotakin tiettyä tarviketta. Puheenvuoro tuo hyvin esiin sen, miten Israelin ystävien piirissä ymmärretään asehankintojen tehtäväksi tukea Israelia, ei vain ylläpitää Suomen puolustuskykyä.

Tietysti Östmanin edustama näkökulma on Suomen poliittisessa kentässä marginaalinen. Pääosa Israelin kanssa käytävän asekaupan kannattajista on poliitikkoja, joille Suomen puolustus on aseostojen pääsyy ja jotka ostavat Israelista silloin, kun sikäläisillä yhtiöillä on tarjota paras hinta-laatusuhde. (Ja usein on, sillä missään muualla ei yhteiskuntaa ole järjestetty niin totaalisesti tukemaan aseeteollisuutta.) Oletan nykyisen puolustusministerimme Antti Kaikkosen kuuluvan niihin, jotka eivät erityisesti kannata tai vastusta

Israelin toimintaa, vaan pitävät koko kysymystä asekaupan sivuvaikutuksista toissijaisena.

Sitten olemme tietysti me, jotka kristillisdemokraattien Östmanin lailla näemme Suomen aseysteistyöllä olevan huomattava merkitys Israeliin ja eritoten sen kykyyn ja intressiin harjoittaa kansainvälisen lain vastaista miehityspoliitiikkaa, mutta jotka ajattelemme sen vaikutukset kielteisiksi. Me, joiden mielestä Suomen pitäisi mieluummin ostaa aseensa muualta, vaikka se maksaisi pikkuisen enemmän.

Kyselytunnin formaatti ei mahdollista minulle Östmanin puheenvuoron kommentointia. Hyvä niin, sillä ehdin jo unohtaa pitäväni parhaillaan matalaa profilia Israel–Palestiina-kysymyksissä.

Perjantai 20.12.

Täsmentyviä suunnitelmia

Järjestelyt jatkuvat myös kansainvälisellä rintamalla. Tänäa saatiin pystyyn erillinen viestiryhmä tiedotusta varten. Se on aika cool. Ihmisiä on useista maista ja ainakin kolmelta mantereelta, monet ilmeisesti alan ammattilaisia. (Meillä on jopa valmius tulkkaukseen mandariinikiinaksi!) Suunnitellaan kotisivuja, logoa ja työnjakoa. Tuotetaan sisältöjä. Laaditaan drafteja.

N liitti ryhmään Suomen edustajaksi A:n, mutta on nihkeä lisäämään minua. Hän vakuuttaa kaikkien tiedotusryhmän jäsenten olevan luotettavia tovereita, mutta haluaa silti pitää meidän delegaation jäsenten henkilöllisyydet mahdollisimman harvojen tiedossa, jotta kukaan ei tule puhuneeksi sivu suunsa. Jatkamme N:n kanssa neuvotteluja.

Näyttää myös siltä, että aktiomme dokumentaatio ei tosiaan jää minun kännykkäni kameran varaan. Meille kaikille

tulee action-kamerat, jos se vain saadaan järjestettyä – Lisa on jo luvannut tuoda pari mukanaan. Jules tuo ehkä Lontoosta yhden, ja joka tapauksessa hänellä on oma kameransa. Minä pysyn suunnitelmassani lähettää omia kännykkävideoita Suomeen, mutta A varmasti ilahtuu, jos saa paikan päältä myös laadukkaampaa kuvamateriaalia.

Gazassa meitä toivoaksemme odottaa lehdistötilaisuus, mutta sopimatta on vielä, kutsutaanko aidalle israelilaisia toimittajia. Yritämme ylittää aidan hissun kissun, ja toimittajien läsnäolo voi tällöin olla haitaksi, sillä isompi joukko ihmisiä kiinnittää helpommin huomiota. Toisaalta, jos armeija kuitenkin sattuisi paikalle, toisivat he meille suojaa ja nostaisivat kynnystä aseiden käyttöön. Jos toimittajia pyydetään, on heitä kuitenkin oltava useita, jotta dokumentaatiota ei voida takavarikoida.

Turvallisuus puhuttaa delegaation jäseniä edelleen. Ilmeisesti jossain vaiheessa Israelin pään valmisteluja on hylätty idea aktion suojaamisesta mielenosoituksella. Taustalla on juuri pyrkimys huomaamattomuuteen, mutta ymmärsin, että monet israelilaisaktivistit ovat ylipäättään haluttomia osallistumaan tällaiseen mielenosoitukseen. He pelkäävät seurauksia, jos heidät yhdistetään (ehdottomasti Israelin näkökulmasta laittomaan) operaatioomme.

Minun on vaikea Suomesta käsin hahmottaa asetelmaa. Kyse on hentoisesta piikkilanka-aidasta, vieläpä kahden tosiasiallisesti Israelin valvoman alueen välissä. Suomessa tuolaisten aitojen ylittämisestä voi pahimmillaan saada sakot, ja silloinkin pitää aktiivisesti osallistua leikkaamiseen tai tunkeutua jollekin sotilaskäytössä olevalle alueelle.

Tai noh, niinhän me tavallaan olemme tekemässäkin.

Minulle on syntynyt käsitys, että N:n taustajoukot paikan

päällä ovat pääosin melko lainkuuliaista yliopisto- ja kulttuuriväkeä. He kyllä vastustavat miehityspolitiikkaa (mikä toki Israelissa jo itsessään on radikaalia), mutta eivät ole toimintatavoissaan erityisen militantteja. Aktivisteja, jotka mieluummin toteuttavat kantaaottavia taideinstallaatioita kuin särkevät armeijan omaisuutta. Toki N itse ja toivoakseni ainakin jotkut hänen yhteistyökumppaneistaan pystyvät myös vähemmän konventionaalsiin menetelmiin, mutta isoa joukkoa niihin on vaikea saada mukaan.

Tällä hetkellä suunnitelmamme on siis seuraava: rajaa valvotaan jepeillä, jotka ajavat aidan viertä noin vartin välein. Joku Gazan puolella vahtii ja ilmoittaa meille, kun jeepi on mennyt ohi. Me kipitämme aidalle, leikkaamme siihen reiän ja yritämme päästä Israelin asettaman 300 metrin turvavyöhykkeen toiselle puolen tulematta ammutuksi. Sitten pidämme tiedotustilaisuuden.

Mietimme vielä, voisiko sotilaiden liipaisinherkkyyttä vähentää esimerkiksi kertomalla kovaäänisellä, keitä olemme. Saman asian voisi ajaa soitto heidän komentokeskukseensa. Tai voisimme tehdä molemmat, varmuuden vuoksi.

Paikallisten mielestä meillä ei ole mitään hätää niin kauan kuin olemme Israelin puolella (oletettavasti koska meitä tällöin luullaan installaatiota suunnitteleviksi israelilaistaiteilijoiksi), mutta he eivät osaa sanoa, miten sotilaat reagoisivat nähdessään meidän leikkaavan aita. Matka Gazan puoleisen turvavyöhykkeen läpi taas on todella vaarallinen, jos sotilaat eivät tiedä meidän olevan ulkomaalaisia – tuolle alueelle erehtyneitä gazalaisia ammutaan jatkuvasti.

Lauantai 21.12.

Ty

Nyt tiedän enemmän Tysta, enkä osaa päättää, olenko hyvilläni vai pahoillani. Jos luen oikein englanninkielistä ansio-
luetteloa (ja kaikkia noita bisnesmaailman rakastamia lyhenteitä), hän on kouluttautunut ja työskennellyt suurimman osan uraansa sijoitusmarkkinoilla. Kertyneen omaisuuden hän on sitten käyttänyt erilaiseen seikkailumatkailuun, hiihtänyt Sveitsissä, kiipeillyt Nepalissa, vaeltanut Sierra Nevadaassa, purjehtinut Bermudalla ja sen sellaista. Hänellä on myös pienkoneen lentolupakirja.

Ty siis vaikuttaa juuri sellaiselta ”machotyyppiltä” (käytetään N:n määritelmää), joita ei tälle reissulle pitänyt ottaa. Toisaalta, on hyväksi delegaatiolle saada mukaan erilaisia ihmisiä. Sitä paitsi Tyn kuvaus osallistumisensa syistä on ihan asiallinen:

Kiinnostukseni Palestiinaan/Israeliin sai alkunsa 1967, kun yksikköni kutsuttiin tukemaan Israelia kuuden päivän sodassa. Meitä ei kuitenkaan lopulta lähetetty. Jatkoin armeijan palveluksessa 6,5 vuotta ja erosin sieltä luutnanttina.

Vuonna 1986 rohkaisin tytärtäni [nimi poistettu] viettämään kesän Israelissa. Hän palasi mukanaan tarinoita Palestiinan kaltoinkohtelusta. Minun oli vaikea uskoa niitä todeksi.

Heinäkuussa 2014 aloin opiskella tilannetta Palestiinassa, miehitetillä Länsirannalla, Gazassa ja Israelissa. Siitä eteenpäin olen käyttänyt tuhansia tunteja lukemiseen, opiskeluun, puhumiseen, oppimiseen ja itseni sivistämiseen tämän ali-raportoidun MIEHITYKSEN historiasta.

Sitten Ty luettelee pitkän listan vapausoikeuksia, joita gaza-laisilla ei Israelin miehityspolitiikan vuoksi ole – oikeuksia liikkumiseen, perheeseen ja arkeen ilman pelkoa, että jokin alituisesti pään päällä surraavista lennokeista pudottaa pommin niskaan.

Sunnuntai 22.12.

Ilmapuntari

Minusta on tulossa hankkeen ilmapuntari: koska en ole ollut alueella aikaisemmin, paikalliset arvelevat maahanpääsyni kertovan siitä, miten hyvin suunnitelmamme on onnistuttu pitämään salassa. Jos minut käännytetään, on tieto vuotanut.

Itse en tosin ole tästä ihan varma. Ihmisiä käännytetään myös ilman aikaisempaa matkustushistoriaa tai aikomusta tulla leikkelemään aita. Lisäksi on viitteitä siitä, että Israel on näiltä osin kiristämässä politiikkaansa.

Toinen mittarikohta on sitten lähtö Gazasta. Koska poistun todennäköisesti ensimmäisenä, minun kohteluni kertoo myös muille, mitä on odotettavissa. Hyvää tässä on, että tason määrittää Israelin kanssa erinomaisissa väleissä olevan maan kansanedustaja. Se voi parantaa aikanaan myös muun delegaation neuvotteluasemia.

Eli kun 15.1. haluan lähteä kotiin, tallustelen Erezin ja pyydän päästä Tel Aviviin lennolleni. Jos minut silloin pidätetään ja karkotetaan (kuten oletamme), voivat muutkin valmistautua samaan. Jos taas tapahtuu jotakin muuta – niin, sitten meidän pitää improvisoida.

Tiistai 24.12.

Jouluaatto

On jouluaatto, niitä harvoja vuoden päiviä, kun kristillisen maailman aktivistit henkilökohtaisesta vakaumuksesta riippumatta sulkevat samaan aikaan uutissivustot ja keskusteluryhmät keskittyäkseen läheisiinsä. Yksi ryhmä ei vain ota rauhoittuakseen. Israelin päästä tulee erilaisia käytännön asioihin liittyviä kysymyksiä ja suunnitelmia pitkin aattoil-tapäivää mitä epäsoveliaimmalla tahdilla.

Olen ensin vähän tuohtunut. Lähes kaksi kuukautta me Suomessa olemme tehneet valmisteluja minimipalautteen va-rassa ja NYT nuo vihdoon tarttuvat toimeen, kun olisi aika ko-ristella kuusi ja hakea isoäiti lahjakasseineen juna-asemalta.

Sitten tajuan, että useimmat sikäläiset lienevät taustaltaan juutalaisia tai muslimeja. He eivät ehkä ole noteeranneet ko-ko läntisen Euroopan pysäyttäneyttä keskitalven rituaalia sen kummemmin kuin itse seuraan heidän juhlakalenteriaan.

Huomautan joulusta, he pahoittelevat ja lupaavat palata parin päivän päästä asiaan. Tilanne ratkaistu.

En taida olla koskaan aikaisemmin työskennellyt kenen-kään kanssa, jota pitää erikseen muistuttaa joulusta.

Muuten projektimme alkaa vähitellen näyttää kutakuin-kin siltä, mitä itse vihaan vapaaehtoistyössä eniten: kaikki tehdään viime tipassa tai vähän sen jälkeen. Ounastelen, että tiedossa on vielä valtava sähellys ennen varsinaista aktiota. Siinä ei toki ole mitään yllättävää tai huolestuttavaa, mutta minusta tuntuu, että alan olla aika vanha tähän.

Joulun Palestiina-uutinen on katutaiteilija Banksyn joulusei-mi. Betlehemissä on suosituksi turistikohteeksi noussut The Walled off Hotel -niminen vierasmaja, jonka sisustuksen

hän on suunnitellut. Hotellin huoneista väitetään avautuvan maailman surkeimmat näkymät, sillä ikkunat ja parvekkeet katsovat suoraan Israelin pystyttämään muuriin. Tunnelma on vähän kuin majoittuisi modernissa vankilassa.

Sopivasti joulun alla on Banksy nyt julkaissut uuden seimikuvaelman. Siinä Joosef, Maria ja Jeesus-lapsi on aseteltu Betlehemiä (ja suurta osaa itäisestä Länsirannasta) tukahduttavan muurin juurelle. Ryhmän yläpuolella muurin lävistää luodinreikä, josta muodostuu tähtikuvio.

Illalla kuulen uutisista, että Betlehemissä on tänä vuonna ennätysmäärä turisteja. Yksi perinteinen ryhmä joukosta kuitenkin puuttuu – Gazan kristittyjä palestiinalaisia ei juhlahumussa näy, sillä Israelin entisestään kiristyneen miehityksen vuoksi matkustuslupia ei tänä vuonna herunut.

Perjantai 27.12.

Ratkaisu edellyttää kannusteita

Israelin pitkäaikainen pääministeri Benjamin Netanjahu on päihittänyt haastajansa puolueen sisäisessä äänestyksessä. Se tarkoittaa, että hän johtaa jälleen maaliskuussa oikeistolaisen Likud-puolueen parlamenttivaaleihin. Netanjahu on ollut keskeisimpiä (ehkä keskeisin) toimijoita Gazan tukahduttamisessa 2000-luvun aikana. Toistuvat raportit ihmisoikeusloukkauksista eivät kuitenkaan ole murentaneet hänen kannatustaan, päinvastoin.

Likud on tunnettu kovasta linjastaan palestiinalaiskysymyksissä. Erot suurimpien puolueiden välillä ovat kuitenkin vähäisiä. Siksi ei ole odotettavissa, että maaliskuun vaaleissa tapahtuisi sellaista vallanvaihtoa, joka tukisi Israel–Palestiina-kysymyksen ratkaisua. Israelin parlamentaarisessa todellisuudessa ei tällä hetkellä ole mitään varteenotettavaa

voimaa, joka haastaisi harjoitetun politiikan. Nykylinjalla on pääpiirteissään äänestäjien ja puolueita rahoittavan talouselämän tuki.

Israel–Palestiina on jäänyt tilaan, jossa mielipiteet eivät muutu, neuvottelut eivät etene eikä isoja liikahduksia tapahdu. Sen sijaan tapahtuu hitaasti mutta vääjäämättömästi maan ja muiden resurssien siirtymistä palestiinalaisilta israelilaisille.

Myös monet Israelissa uskovat, että tilanne ei voi jatkua tällaisena loputtomiin, että jonakin päivänä neuvottelut itsenäisestä Palestiinasta on käynnistettävä tosissaan. Israelin kannattaa kuitenkin viivyttää tätä mahdollisimman pitkään, sillä jokainen päivä vahvistaa sen omia asemia tulevissa raja-neuvotteluissa ja tukee tavoitetta maantieteellisesti laajasta Israelin valtiosta. Tätä asetelmaa kansainvälinen boikottikampanja pyrkii horjuttamaan – se yrittää tehdä nykytilasta Israelille vähemmän tuottoisan, jotta valmius muutokseen kasvaisi. Samaa me tietysti yritämme vaatimuksella Suomen ja Israelin välisen asekaupan lopettamisesta.

Kukaan ei oikeastaan tiedä, miten Israel–Palestiina-kysymys voitaisiin ratkaista kestäväällä tavalla. Se nyt kuitenkin on nähty, että itsestään ja ilman sitoutunutta työskentelyä eivät asiat muutu. Jotta pöydän ääreen saataisiin oikeasti motivoituneet neuvottelijat, on nykyinen miehityspolitiikka tehtävä Israelille vähemmän kannattavaksi. Ensimmäinen ja luonnollisin askel tähän on purkaa ne kansainvälisen kaupan rakenteet, joilla tuetaan nykytilan jatkumista.

Sunnuntai 29.12.

Väärän viestin riski

Tapaan taas toimittajan, jota olen pitänyt hankkeestamme ajan tasalla. Hän kysyy, olenko valmistautunut siihen, että

aktiosta saattaa yrittää ottaa propagandahyötyjä myös joku sellainen taho, jota meidän ei ole tarkoitus tukea.

Miten siihen voi valmistautua?

Erilaisia palestiinalaisryhmittymiä on paljon, ja osa niistä ajaa erittäin taantumuksellista politiikkaa. Vaikka me kuinka selvästi kirjoittaisimme omat tavoitteemme ja sitoukseksemme näkyviin, joku näistä voi pyrkiä edistämään aktiollamme omaa agendaansa. Israelin ystävien keskuudessa sitä taas todennäköisesti käytetään vahvistamaan väitteitä radikaalivasemmiston antisemitismistä – näissä piireissä juutalaisuus, Israel ja sionismi mielletään samaksi asiaksi, jolloin kritiikki valtiota tai poliittista liikettä kohtaan näyttäytyy virheellisesti myös uskonnon tai etnisen ryhmän arvosteluna.

Suomessa perussuomalaisia lähellä oleville tahoille luontevin tulkintakehys lienee tällä hetkellä ”vihervasemmiston islamihannointi”, vaikka tiedän heidän keskuudessaan olevan myös niitä, jotka mieltävät palestiinalaiset ”maahantunkeutujaa” vastaan taisteleviksi ”patriootteiksi”. Perinteisempi oikeisto taas välttelee yleensä koko Israel–Palestiina-kysymystä, mutta näkee yleensä kaikki vaatimukset asekaupan rajoitteista epäisänmaallisuutena. Lisäksi monet ehkä tulevat paheksumaan aktiota itsessään sen epäsovinnaisuuden takia, ja eritoten sitä, että kansanedustaja osallistuu tällaiseen.

Vastaan toimittajalle, että eihän näihin oikein voi valmistautua muuten kuin tuomalla oman toiminnan perustelut esiin selvästi ja johdonmukaisesti. Siksi me käytämme niin paljon aikaa kotimaiseen ja kansainväliseen tiedotukseen, ja siksi tämä kirjakin kirjoitetaan. Julkisuutta ei kuitenkaan voi hallita. Israel–Palestiina-kysymyksessä ehkä vielä keskivertoa vähemmän, koska merkittävä osa keskusteluista käydään ammattimaisesti toimitetun valtavirtamedian ulkopuolella ja

kaikki yksityiskohdat ovat raskaasti politisoituneita. Omalla viestinnällä voi parhaimmillaankin vain toivoa estävänsä asioiden totaalista puuroutumista.

Minua tietysti auttaa jonkin verran se, että olen rämpinyt läpi muutaman mediakohun jo aiemmin. Sellaisissa nahka paksuuntuu, eikä myrskyihin vesilasissa enää huku niin helposti. Siksi en ole nytkään jaksanut olla kovin huolissani.

Mutta tietysti monet riskit pyörivät mielessä, etenkin nyt, kun matka alkaa lähestyä. Itse aktion lisäksi pieleen voi mennä niin moni muukin seikka. Voi joutua naurunalaiseksi. Voi menettää vuosien mittaan vaivalla kerättyä uskottavuutta. Voi ilmaantua häirintää, jolle läheiseni eivät ole yhtä parkkiintuneita kuin minä.

Jokainen haluaa olla yhteisönsä kunnioittama ja pitää läheisensä turvassa. Siksi nämä asiat ovat pelottavia. Mutta pelko itsessään ei ole vaarallista. Se on luonnon lahja ihmiselle tilanteisiin, joissa on tarpeen pysyä valppaana ja fokusoituneena. Ja kun pelko nyt kerran ylipäättään kuuluu ihmiselämään, on parempi pelätä hyvästä syystä.

Maanantai 30.12.

Muuri lähenee

N kertoo tutun aktivistin käyneen jälleen katsastamassa kohtaa, josta olemme yrittämässä läpi. Hänellä oli huolestuttavia uutisia: muurin rakennustyöt etenevät nopeasti, eikä työmaa ole enää kaukana. On mahdollista, että se ehtii ylityspisteeseen ennen meitä.

Niin kauan kuin muuri ei ole kokonaan valmis, voimme tietysti yrittää myös jostain muusta kohtaa. Tämän nimenomaisen pisteen etuna kuitenkin on, että siinä aita on yksikerroksinen, kun taas muualla varsinaisen aidan toisella

puolen on vielä jonkinlainen piikkilangasta tehty varmistuskerros. Leikkaaminen vaatii hieman enemmän työtä, mikä vie hieman enemmän aikaa, mikä taas lisää todennäköisyyttä jäädä kiinni rysän päältä.

Näyttää kuitenkin siltä, että meidän on varmuuden vuoksi etsittävä myös toinen ylityspaikka.

Lauantai 4.1.

Henkistä kasvua – tai sitten ei

Kansainvälinen valmisteluryhmämme on kasvanut vaikuttavasti. En tiedä kaikkien nimiä, mutta listalla on jo parikymmentä ihmistä ja yhdeksän maan suuntanumerot. Tämä on ehkä siistein ja kansainvälisin aktivistitempous, johon koskaan olen osallistunut. On etuoikeus saada olla mukana.

Noin muuten työskentely saa kuitenkin savun nousemaan korvistani. Kuvitelkaapa, että säntillisyydestään tunnettujen suomalaisten keskuudesta valitaan henkilö, jota jopa maanmiehet pitävät raivostuttavana nipona ja joka on tottunut laatimaan monisivuisen projektisuunnitelman kuu-kausia etukäteen jopa kesälomastaan. Hänet pannaan tekemään yhteistyötä etelän huolettomien aktivistiporukoiden kanssa, joissa kukaan ei ilmeisesti ole kuullutkaan ennakkoinnista, jotka arvostavat luovaa kaaosta ja joiden keskuudessa ”konsensusella päättäminen” näyttää tarkoittavan sitä, että asioiden uskotaan hoituvan itsestään.

Argh.

Meille delegaation jäsenille on nyt toimitettu ainakin neljät eri ohjeet esittelyvideosta kotisivuille. Mistään niistä ei käy ilmi tehtävän kannalta olennaisia tietoja, kuten kenelle se pitäisi toimittaa, missä muodossa, mitä sen tulisi sisältää, millä kielellä ja tekstitettyinä vaiko ilman. Lisäksi ohjeet il-

meisesti on lähetetty vaihtelevalla jakelulistalla, joten kaikki delegaattit eivät ole saaneet niitä kaikkia.

Puolisoni yrittää vinoilla, että tämä on minulle hieno tilaisuus kasvaa ihmisenä. Ei naurata. Kun lähden hengenvaaralliseen hankkeeseen, haluan projektisuunnitelman.

Viikkojen sähellyksen jälkeen ryhmä on kuitenkin saanut valmiiksi vaihtoehtoiset skenaariot, joiden varaan tiedotuksen eri linjoja lähdetään rakentamaan:

Jos meidät pidätetään ennen kuin pääsemme aidan yli, aktio pyritään kehystämään onnistumiseksi. Aioimme mennä aidalle piikkilankasaksien kanssa alkujaankin osoittaaksemme saarretun gheton absurdiuden ja protestoidaksemme sitä vastaan. Mikäs sen paremmin välittäisi viestiämme kuin pidätykset ja karkotukset. Tätä skenaariota silmällä pitäen on kuitenkin päätetty hälyttää ryhmä asianajajia valmiuteen.

Loukkaantumisten varalta delegaateilta pyydetään etukäteen elämäkertatiedot ja läheisten yhteystiedot. Kuolemantapauksia varten olisi hyvä laatia myös pari testamenttityyppistä sitaattia. Tätä tarkoitusta varten olen nyt laatinut elämästäni seuraavan yhteenvedon:

Anna Kontula (30.3.1977->)

Kotipaikka: Tampere

Perhe: puoliso sekä lapset -95, -97 ja -04

Koulutus: yhteiskuntatieteiden tohtori, sosiologian väitöskirja käsitteli seksityötä

Työhistoria: tutkijana vuoteen 2011, josta lukien vasemmistoliiton kansanedustajana

Tuotanto: useita yhteiskunnallisia ilmiöitä käsitteleviä kirjoja, jotka sijoittuvat tutkimuksen, journalismin ja kiistakirjoituksen välimaastoon. Viimeisin julkaisu on etnografinen

tutkimus Suomen eduskunnasta (2018). Tällä hetkellä työn alla kirja Gazan tilanteesta.

Sanottua: Historia muuttuu harvoin yksinomaan muodollisen politiikan voimalla. Tärkeissä ja isoissa asioissa siihen tarvitaan erilaisten voimien yhteisponnistelua – puheita parlamentissa, allekirjoituksia vetoomukseen torilla, ostopäätöksiä marketissa, solidaarisuutta verkossa. Usein tarvitaan myös toimintaa, joka selkeästi astuu tielle ja kyseenalaistaa. Kaikki eivät tietenkään voi käydä jokaista taistelua, mutta onneksi hyvin monet ovat valmiita tekemään voitavansa. Tämä kamppailu osui minun kohdalleni ja hoidin sen niin hyvin kuin osasin. Jos joltakulta lapsistani vietäisiin vapaus ja tulevaisuus, olisi se vuoren kokoinen tragedia. Gazassa on miljoona lasta ilman vapautta ja tulevaisuutta. Heistä jokainen on jonkun lapsi, yhtä tärkeä kuin minun lapseni.

Sunnuntai 5.1.

Lähi-idän tilanne kärjistyy

Ty on ulkona. Hän arvelee, että Yhdysvaltojen tapettua Iranin tärkeän kenraalin Qassim Suleimanin ovat hankkeemme riskit kasvaneet liikaa. Tosin, Ty on vetäytynyt vastaavasta aktiosta viime metreillä kerran aikaisemminkin, vedoten tuolloin sairastapaukseen. Joten ehkä hän vain on vetäytyvää tyyppiä.

Tilanne Lähi-idässä on ilman muuta kärjistynyt, mutta Israel–Palestiina ei ole tapahtumien polttopisteessä eikä suoraa vaikutussuhdetta meidän aktioomme ole havaittavissa. Niinpä me muut jatkamme valmisteluja.

Säätiedotus lupaa sadetta, joten taidan tarvita sadetakin. Ehkä myös pienen taskulampun öisiä vessareissuja silmällä pitäen, sähkökatkojen varalle, jotta puhelimen virtaa säästyy.

Tänään saimme myös ensimmäisen version Gazan ohjel-

masta pitäen silmällä sitä vaihtoehtoa, että pääsisimme läpi. Laitoin sen saman tien S:lle syyniin, ja hän vaikuttaa tyytyväiseltä. Saamme tavata tunnettuja ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestötoimijoita, opiskelijoita ja toimittajia.

Tiistai 7.1.

Davide

Jaaha, meillä on taas viides jäsen, italialainen nimeltä Davide. Hän on itse asiassa ollut jo jonkin aikaa Länsirannalla ja osallistunut aktion valmisteluihin, mutta päätti vasta nyt tulla mukaan myös aidan läpi. Tai ei voinut vastustaa kiusausta, kuten hän itse asian ilmaisi.

Davide vastaa kysymykseeni osallistumisensa motiiveista niin runollisesti, että päätän liittää kirjaan hänen tekstinsä kokonaisuudessaan:

*As-salāmu 'alaykum, olen Davide ja olen fyysikko. Olen ollut täällä Palestiinassa hiukan yli kaksi kuukautta kansainvälisen solidaarisuusliikkeen kanssa. Tänä aikana olen saanut omakoh-
taisesti kokea, mitä opiskelin ja luin kotona tämän upean maan miehityksestä ja sen uskomattomien ihmisten sorrosta. Olen heille kiitollinen siitä, miten he ovat kehittäneet minua sekä aktivistina että ihmisenä. Tuskin kukaan voisi olla inspiroitumatta kuunnellessaan, kuinka he ovat vastustaneet väkivaltaista hyökkäystä maahansa melkein sadan vuoden ajan. Kamppailun jakaminen heidän kanssaan on velvollisuus, henkilökohtainen ja kollektiivinen. Kamppailu vapaudesta ja itsemääräämisoikeudesta kaikenlaista rasismia ja sortoa vastaan; kamppailu kaikkien pakolaisten oikeudesta palata takaisin kotimaahansa.*

Kasvoin maassa ja perheessä, joka taisteli vapautuakseen fasismista. Isoisäni maksoi kalliisti valinnastaan ryhtyä parti-

saaniksi. Hänen ja hänen tovereidensa rohkeus toimii minulle esimerkkinä. Meidän kaikkien on aika ymmärtää, että elämme järjestelmässä, joka toivoo yhteisyyden pirstoutumista ja eristämistä, joka ajaa yksilökeskeistä ajattelua ja ruokkii vihaa muukalaisia kohtaan. Meidän on seisottava yhdessä solidaarisuuden hengessä ja taisteltava toisenlaisen ja vapaan yhteiskunnan puolesta, vastustaen kaikenlaista epäoikeudenmukaisuutta ympäri maailmaa.

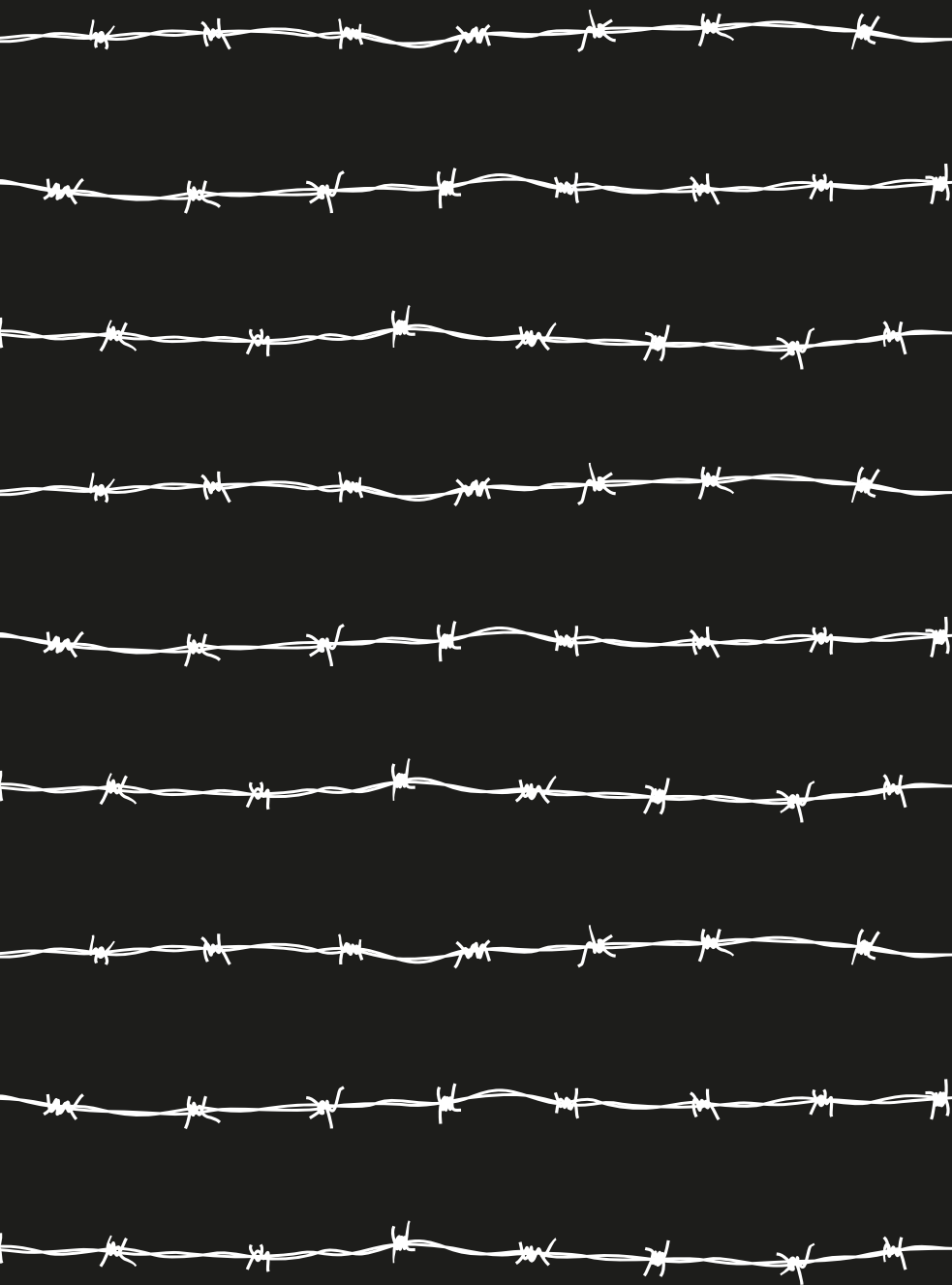
Päätin osallistua aktioon, koska Gaza on sionistien apartheidin ja segregaation symboli. Kaistaleen olosuhteet ovat näännyttävät. Sionistiset viranomaiset säännöstelevät päivittäistä ruokamäärää pakottaakseen palestiinalaiset poistumaan ja viimeistelläkseen maan vähittäisen etnisen puhdistuksen. Samaa politiikkaa toteutettiin al-Qudsin (Jerusalem) itäosassa ja Länsirannalla sekä alueilla, jotka miehitettiin vuoden 1948 sodassa.

Mutta palestiinalaiset eivät antaudu. Ja tätä sortaja vihaa kaikista eniten.

Kaikki tämä tapahtuu yhteisymmärryksessä länsimaiden kanssa, joilla ei tässä kapitalistisessa ja imperialistisessa maailmassa ole rohkeutta tai mielenkiintoa boikotoida tärkeintä yhteistyökumppaniaan Lähi-idässä; riippumatta siitä, kuinka väkivaltainen ja rasistinen se on.

Mielestäni kaikkien kansainvälisen yhteisön jäsenten osoitettava solidaarisuuttaan näille ihmisille. Osoitettava heille, että he eivät ole yksin. Osoitettava muulle maailmalle, että peto ei ole lyömätön.

Meidän täytyy.

AITA

Torstai 9.1.

Tel Aviv

Nyt se vihdoin alkaa.

Tapaan A:n ja Johanneksen varhain. Taidamme kaikki olla niin unenpöpperössä, että puolet asioista jää sopimatta ja hoitamatta. Se ei haittaa, olen koko eilispäivän laatinut koosteita kansainvälisen ryhmän keskusteluista, yhteystiedoista, aikatauluista ja materiaaleista. Niiden varassa pitäisi minkä tahansa skenaarion juoksutuksen täällä Suomen päässä onnistua.

Olen jo vaihtanut uuteen matkapuhelimeen, ja A käy sen vielä kertaalleen siivousohjelmalla läpi. Hän lupaa tyhjentää lentomatkan aikana myös työsähköpostin roskakorit, varmuuden vuoksi, vaikka siellä ei mitään pitäisi ollakaan. Olen nyt putipuhdas ja valmis.

Lentokentällä on aikaa käydä läpi tulosteet Israelin matkailunähtävyyksistä. Opiskelen ja alleviivaan ne oikeasti, jotta ne näyttävät luetuilta. Olen valinnut erityisesti kirkkoja, museoita ja historiallisia paikkoja. Turismisettiä täydentää huomisen retkivaraus Jerusalemiin.

Ja kaikki meneekin hienosti. Pääsen lentokentältä rutiinitarkastuksella, mikä tarkoittaa kahta pintapuolista ruumiintarkastusta ja kassien penkomista. Minulta kysytään paljon vähemmän kuin muilta jonossa edelläni. Keski-ikäisen naisen näkymättömyys!

Taksissa hotellille ehdin jo ajatella, että tähän sujuu hyvin. Sitten saan netin päälle, ohjelmat ladattua ja viestin A:lta:

Sillä välin kun olit lennolla on tapahtunut seuraavaa: E pidätettiin, mutta tämä pääsi pois muutaman tunnin jälkeen. Kuukaan ei nähnyt hänen puhelintaan, mutta on mahdollista, että kiinniotto liittyy teihin. Ilmeistä kuitenkin on, että jos sinä pääsit maahan, kaikki ei ole tiedossa.

Myöskään italialaisesta ei ole kuulunut sitten viime illan ja on epäselvää, onko tämä otettuna kiinni. Porukka selvittelee asiaa.

Eli suomeksi: olemme ehkä kiikissä, viestiryhmät on laitettu uusiksi, E:hen ei saa juuri nyt olla yhteydessä ja kaikki säätää. Hyvää yötä vaan sullekin.

Hotellihuoneessani on ihan helvetin kylmä, kuten näisä etelän rakennuksissa aina talviaikaan. Lämmitin-tuulettimessa toimii vain tuuletustoiminto. Sää tiedotusten tarkkailusta huolimatta kuvittelin jotenkin tulevani keskelle aurinkoa ja hiekkaa – täällä on pimeää ja sataa kaatamalla.

Päätän naputella tarpeelliset numerot puhelimeen mahdollisimman pian ja mennä sitten vaatteet päällä peiton alle nukkumaan.

(Olen aikaisemmin kirjoittanut tätä kirjaa ensin kuulakärkikynällä vihkoon, sitten erikseen ostetulle läppärille. Nyt menetelmää on taas vaihdettava – nämä viimeiset merkinät teen puhelimella ja lähetän päivittäin Suomeen. Tämä on ensimmäinen kerta, kun yritän kirjoittaa kirjaa puhelimen pikkuruisella näppäimistöllä. Toivottavasti myös viimeinen.)

Perjantai 10.1.

Uusia suunnitelmia

Aamu alkaa kaaoksessa. Selaan kiireellä yön aikana kertyneitä ryhmäviestejä pidätyksistä samalla kun riitelen hotellin kanssa kuitenkin saamisesta (en lopulta koskaan onnistunut siinä!) ja yritän selvittää, miten ehtiä retkibussiin, jonka lähtöpaikkaa minulle lähetetyissä tiedoissa ei ole ilmoitettu mutta jonka lähtöaika on yksiselitteisesti 7.15.

Viimeisin suunnitelmamme ennen pidätyksiä oli kerääntyä illaksi Ramallahiin, jossa ehtisimme vielä huomisen kuluessa harjoitella ja suunnitella kaiken huolella ja tietysti tutustua toisiimme. Olen parhaillaan Tel Avivissa, Jules on Jerusalemissa ja Lisa vasta lentokoneessa. Minulla pitäisi siis olla hyvää aikaa kiertää turistiryhmän mukana Jerusalemin ja Betlehemin pääkohteet. Itse nähtävyyksien lisäksi minua kiinnostaa, miten maan historiasta turisteille kerrotaan.

Varmuuden vuoksi päätän kuitenkin pakata kaikki tavarat mukaani bussiin. Se osoittautuukin kaukonäköiseksi, sillä Itkumuurilla saan viestin, että Myös Davide on ollut pidätettynä ja nyt vapautettu, mutta hänen passinsa on jäänyt poliisin huostaan, joten hän ei ehkä voi matkustaa Länsirannalla sijaitsevaan Ramallahiin. Siksi kokoontumisemme on vaihdettu Jerusalemiin. Jään kyydistä turistikierrokselta ja lähdän etsimään uusia ystäviäni.

Jules löytää minut ensin. Välitön, nauravainen ja Palestiinan asiaa intohimoisesti kannattava Jules tulee suoraan ha-laamaan, mikä on vähän kiusallista, mutta ei paljon.

Menemme läheisen hotellin kahvilaan. Oveen nojailee pari nuhruisen oloista turistia, mutta muuten paikka on mukavan tyhjä. Yritämme selvittää Signalissa, missä muut ovat. N ainakin on ilmeisesti matkalla Jerusalemiin, ja Lisa tekstaa

jonottavansa Tel Avivin kentällä turvatarkastukseen.

Ja sitten oven suussa notkuneet nuorukaiset tulevat pöytäämme ja käy ilmi, että he ovatkin Davide ja hänen mukaanaan pidätetty tanskalainen aktivisti. Heidät pidätettiin eilen kuvaamasta aita ja he saivat viettää poliisiasemalla kahleissa tuntikausia. He olivat päässeet vapauteen myöhään yöllä ja nukkuneet muutaman rauhattoman tunnin hostellissa, joka ainoana suostui majoittamaan heidät, kun Daviden passi oli jäänyt poliisille.

N on sitä mieltä, että meidän ei tule pysähtyä yhteen paikkaan jäljityksen varalta. Minä protestoin: jos poliisi haluaa ja kykenee jäljittämään puhelimemme, niin nopeasti emme liiku kuin helikopterilla, että se mitään auttaisi. Kahvilassa on mukavan lämmintä, ulkona taas kylmää, märkää ja tuulista. Enemmistö pitää kuitenkin turvallisempana noudattaa N:n neuvoa. Alkaa uuvuttava vaeltelu pitkin vanhaa Jerusalemiä odotellessamme seurueen viimeisiä jäseniä. Kujat ovat kuin *Tuhannen ja yhden yön saduista*, kapeita, värikkäitä, tuoksuvia ja vilkkaita. Missä tahansa muussa hetkessä rakastaisin tätä – nyt oikeastaan haluaisin vain pian päästä asiaan ja minua ärsyttää, että ihmispaljoudessa emme voi keskustella.

Eräiden tuntien (ja kilometrien) jälkeen ryhmä lopulta on koossa. N ilmestyy jostain, samoin hänen paikalle hälyttämänsä aktivisti, joka on luvannut majoittaa meidät ensi yön. Poimimme Lisan toiselta asemalta ja suuntaamme palaveriin.

Lisan tapaaminen on minulle pieni yllätys. Olin odottanut hieman pinnallista, myönteiseen ajatteluun ja alituisen hymyilyyn sitoutunutta it-yrittäjää, sillä sellaisia käy eduskunnassa tuon tuosta. Mutta hän onkin aivan muuta – rauhallinen ja harvasanainen, melkein vetäytyvä. Myöhemmin opin, että myös päättäväinen ja johdonmukainen.

Suunniteltu rajanylityspaikka. (Kuvaaja haluaa pysyä anonyymina.)

Seuraaviksi tunneiksi ahtaudumme paikallisen aktivistin pieneen olohuoneeseen neuvottelemaan. Tilanneanalyysi on seuraava: Koska vain aidalla jo käyneet on pidätetty eikä meidän muiden maahantuloa ole evätty, vuoto todennäköisesti on peräisin jostain muualta kuin Signal-ryhmistämme. Viranomaiset tietävät kuitenkin nyt, että jotain on tapahtumassa aidalla ja se tapahtuu melko pian.

Tällä on suunnitelmaamme useita seurauksia. Ensinnäkään, meillä ei ole enää yllätystä, jonka varaan onnistuminen oli alkujaan laskettu. Päinvastoin, rajan sotilaita on todennäköisesti kehoitettu tarkkailemaan Israelin puolta, mitä he yleensä eivät tee. Toiseksi, yllätysmomentin katoamisen myötä turvallisuusriskit ovat pienentyneet. Nyt on paljon epätodennäköisempää, että meitä ammuttaisiin palestiinalaisina. Kolmanneksi, ylityspaikkaa on joka tapauksessa vaihdettava, mikä tarkoittaa vahvempaa aitaa.

Seuraavaksi pitäisi päättää, yritämmekö näissä muuttuneissa olosuhteissa edelleen toteuttaa suunnitelman.

Davide ilmoittaa, että hän on tarvittaessa edelleen käytävissä taustatöissä, mutta ei sittenkään itse lähde. Hänelle koko hankkeen viehätys oli vierailussa Gazaan, jonne pääseminen luvallisesti on todella vaikeaa. Nyt on kyseenalaista, pääsemmekö edes aidalle, ja vain ihmeen avulla pääsisimme Gazaan saakka.

Itse ilmoitan haluavani silti jatkaa. En alun perinkään pitänyt Gazaan pääsyä aktion päätarkoituksena, vaan maailman huomion kiinnittämistä saartoon. Lisa tukee minua. Jules epäröi vielä.

Sitten neuvotteluamme hiljaa sivusta seurannut tanskalainen ilmoittaa liittyvänsä aktioon, jos saa läheisiltään sille hyväksynnän. Pidätyksen vuoksi hän uskoo joka tapauksessa saavansa karkotuspäätöksen, joten nämä ovat hänelle viimeisiä päiviä alueella. Hän voisi siis hyvin ottaa paikan, joka Daviden vetäytyessä jää auki.

Ehkä juuri se lopulta ratkaisee asian. Me yritämme. Ja se tarkoittaa, että meillä on paljon tehtävää.

Ennen nukkumaan menoa päätämme, että lähtö Ramallahiin on aamulla kello 7.

Lauantai 11.1.

Mads

Suuntaamme Ramallahiin vain alle puoli tuntia myöhässä sovitusta, mikä täällä on aika poikkeuksellista. Meitä majoittanut aktivisti lähtee kuskiksi. Sen lisäksi Davidella on vuokrattu auto, joskin se on ollut pidätyksen ajan poliisin hallussa emmekä tiedä, seurataanko sitä. Varmuuden vuoksi he ovat parkkeeranneet sen yöksi melko kauas majapaikasta.

Matkalla pysähdymme eläinoikeusaktivistien tämänpäiväisen mielenosoituksen kokoontumispaikkana toimi-

valla parkkipaikalla. Tarvitsemme jonkun tänään tiedustelemaan, onko aidalle ylipäättään mahdollista päästä vai onko teitä suljettu. Henkilö ei voi olla kukaan aktioon lähtijöistä, mutta paikallisilla on mielessä eräs yhdysvaltalainen aktivisti, joka saattaisi suostua. Ongelmana on, että hän on harras juutalainen eikä vastaa puhelimeen lauantaisin, joten meidän pitää etsiskellä häntä verkostojen kautta. Hänen tiedetään pyörivän eläinoikeusporukoissa, joten täältä yhteys voisi löytyä.

Tämä on taas oiva esimerkki aktivistityön haasteista – näissä porukoissa monet ovat vähän outoja ja kaikki ottavat vakaumuksensa erittäin vakavasti. Siihen on vain yritettävä sopeutua. Ja yleensä jotenkuten sopeudunkin, mutta nyt tämä kaikki tapahtuu ennen aamukahvia. Me pohjoiseurooppalaiset Mads (se vasta mukaan lupautunut tanskalainen), Lisa ja minä koemme järjestyksen hieman kohtuuttomana.

Kämäsen katukahvilan kahvi on kuitenkin taivaallista, ja hetken asiat tuntuvat sujuvan paremmin – kunnes poliisi pysäyttää E:n.

Me muut hipsimme kulman taakse niin nopeasti kuin suinkin on mahdollista herättämättä epäilyksiä. Hetken päästä E tulee perässä. Käy ilmi, että hänestä on pari päivää sitten ollut laaja kuvallinen etsintäkuulutus, mutta koska se on nyt jo torstain kiinnioton jälkeen vanhentunut, hänet päästettiin jatkamaan matkaa.

Ramallahissa kokoustamme jälleen. Päätämme siirtää aktion maanantaille. Suunnitelman muutokset vaativat lisäjärjestelyjä, ja Madsin tarvitsee tehdä ainakin olennaisiin siitä valmistelutyöstä, jonka me muut olemme tehneet aiemmin, eli luoda maakohtainen tiedotustiimi, kuvata video ja kerätä taustatiedot.

Minusta on kotoisaa saada tiimiin toinen pohjoismaalainen. Mads toimii Tanskassa melko lailla sisarpuolueessani ja on muutenkin karismaltaan iisi ja vakaa. Hän on töissä päiväkodissa, mikä tuo delegaatioomme mukavaa pehmeyttä. Ainoa haittapuoli Madsissa on, että meillä on nyt kaksi paikallisten liberaalista tupakointikulttuurista villiintynyttä jäsentä, jotka polttavat koko ajan. Haisen todennäköisesti vielä kotiin päästyäni päiväkausia.

Madsin syyt osallistumiseen ovat pitkälti samat kuin suurimmalla osalla delegaatiota. Tutustuminen Israel–Palestiina-kysymykseen, aktivismi ja niiden myötä syntynyt halu osoittaa solidaarisuutta maailman unohtamalle Gazalle ja paheksuntaa lännen piittaamattomuudelle sen oikeusloukkauksia kohtaan.

Mads ja Davide ovat nähneet paljon vaivaa. He eivät vain käyneet kuvaamassa rajaa, vaan ovat nikkaroineet sen aita-tyyppien kopiot meille harjoitusradaksi pieneen kylään melko kaukana Ramallahista. Harjoituksiin pitää varata koko iltapäivä, sillä kylään pääsee vain minibusseilla, joissa ei ole aikatauluja: bussi lähtee silloin kun se on täynnä.

Itse harjoitusrata on hieno. Siinä on ensin varsinainen piikkilanka-aita, jonka läpi yritämme pihdeillä. Sen takana on kartion muotoinen matalampi piikkilankahäkkyrä. Sen pilkkominen veisi kohtuuttomasti aikaa, joten ajatuksena on mennä yli käyttäen patjoja.

Neljä ulkomaalaista marssii pieneen palestiinalaiskylään raahaten mukanaan kolmea normaalipaksuista vaahtomuovipatjaa, neljää joogamattoa ja neljiä piikkilankasaksia. Emme ehdi edes purkaa tavaroita, kun koko kylä on paikalla seuraamassa harjoituksiamme.

Harjoitusaitaa leikkaamassa. (Kuvaaja haluaa pysyä anonyymina.)

Suurin osa kyläläisistä ei puhu lainkaan englantia, mutta heillä ei silti näytä olevan mitään epäselvyyttä siitä, mitä olemme touhuamassa. Eräs muita paremmin englantia puhuva mies antaa jopa ohjeita: hänen mielestään piikkilankakartio on epärealistisen joustava ja painuu patjojen alla matalammaksi kuin aidossa tilanteessa. ”Ne ovat todellisuudessa vaikeita ylittää. Jäin kerran kiinni, ja ne melkein saivat minut”, hän selittää.

Kun olemme sitten siivoamassa aitasimulaatiota kasaan, läheisestä ikkunasta viitotaan. Nainen ojentaa meille tarjotimen kannuineen ja laseineen, joten meidän ei auta kuin istua teelle. Täkäläinen tee on niin hyvää, että sitä ei kukaan täysjärkinen jätä väliin, eikä se olisi tietysti kohteliastakaan.

Yhteisellä tuumaustauolla toteamme, että korkeasta aidasta poikittaisine piikkilankoineen selviämme helposti. Langat saa katki niin nopeasti, että vaikka siellä olisi liiketunnistin, meillä on hyvät mahdollisuudet ehtiä läpi. Sen sijaan sen takana oleva kartiomainen piikkilanka-aita on riski. Ylitys epävakaiden patjojen varassa voisi onnistua, mutta yhdenkin meistä tarttuminen piikkilankaan pysäyttäisi etenemämme minuuteiksi.

Aiotun ylityspaikan vaihtamista olisi harkittava uudelleen. Alkuperäisessä suunnitelmassa meillä on vain yksi ohut aita ylitettävänä. Muissa kohdissa niitä on kaksi. Itse olen siitä mieltä, että ajan hukkaantumisen riski on niin suuri, että meidän pitäisi mieluummin yrittää alkuperäisestä kohdasta.

Harjoituspaikkamme on erään palestiinalaisen aktivistin pelto. Länsirannan muuriprojekti kulkee kylän maiden kautta, ja siksi siellä on ollut pitkään mielenosoituksia Israelia vastaan. Meidän isäntämme on paikallisen aktivismin johtohahmoja – ystävällinen, ehkä kuusikymppinen mies. Sel-

lainen, jollaiset eivät Suomessa puuhaile laittomia aktioita takapihoillaan.

Harjoitusten jälkeen hän tarjoaa meille illallisen ennen kuin lähdemme takaisin Ramallahiin läpi pimenneen Palestiinan maaseudun. On täysikuu.

Koko loppuillan säädämme asunnolla tulevaa aktiota. Kuvaamme Madsin esittelyvideon, käymme neuvotteluja Gazaan, soittelemme sinne tänne. N on delegoinut yhteydenpidon Gazaan Julesille, mutta käyttänyt tässä epähuomiossa numeroa, jota yhteyshenkilö Gazassa ei tunne. Niinpä kukaan ei vastaa Julesin yhteydenottoopyyntöihin, joita epäillään ansaksi. Kommunikaatiota Gazan ja Israelin rajalla vaikeuttaa verkkojen katkeilun, kontaktitietojen vaihtumisen ja yleisen epäjärjestyksen lisäksi myös se, että molemmiin puolin toimijat pelkäävät joutuvansa epäillyiksi veljeilystä vihollisen kanssa.

Meitä hiljaisuus tietysti huolestuttaa. Hankkeen onnistumisen kannalta on tärkeää, että Gazassa varmasti tiedetään meidän olevan tulossa. On aivan eri asia pelätä israelilaissoitilaiden ampuvan meitä kuin pelätä, että israelilaisten lisäksi meitä yrittäisivät ampua myös gazalaiset. Siitä olisi hyvin vaikeaa kirjoittaa asiaamme edistävää lehdistötiedotetta.

Siksi on helpotus, kun yhteys illalla taas saadaan muodostettua. Jules ja Lisa lähtevät oluelle nauttimaan viimeisistä päivistään Palestiinassa ennen karkotusta. Me vanhemmat jäämme asunnolle polttelemaan vesipiippua ja paahtamaan kastanjoita.

Täällä on edelleen kaamean kylmä. Ihmiset käyttävät sisällä pipoja ja hansikkaita. Kun yritän huomauttaa makuuhuoneemme lämmittimen rikkoontumisesta ja hengitykseni höyryämisestä, täällä pitempään ollut aktivisti heilauttaa huolettomasti kättään: ”Voi, et sinä tarvitse lämmitintä, si-

nullahan on palestiinalaisen huopa. Ne ovat maailman parhaita. Palestiinalaiset huovat ovat lämpimiä kuin halaus.”

Sunnuntai 12.1.

Kiistelyä ja ennustuksia

Palestiinalainen halaus toimi – yön aikana en palellut, huo-
van ulkopuolelle jäänyttä nenää lukuun ottamatta. Aamulla
lämpötila on neljä astetta, ulkona ja sisällä, sillä yöpymis-
paikastamme puuttuu lämmittimen lisäksi parvekkeen ovi.
Sisällä ilma kuitenkin tuntuu tiivistyneen kosteuden takia
kylmemmältä. En tiedä, miten ihmiset saavat täällä pyyk-
kinsä kuivaksi.

Vain N on jo hereillä, joten lähdemme kahdestaan etsi-
mään kunnon palestiinalaista aamiaista eli tässä tapauksessa
hummusta, leipää, munakasta, falafelia ja tuoreita vihannek-
sia. Aamiaispaikkamme on avannut jo viideltä, koska monet
poikkeavat siellä ennen työpäivänsä alkamista. Meidän köm-
piessämme paikalle kahdeksan maissa on ruuhka jo hiljen-
tynyt.

Viemme vasta heräilevälle delegaatiolle take away
-aamiaisen ja päivitämme sen ääressä taas tilannetta. Suo-
messa tällaiset tsekkaukset kestävät yleensä puoli tuntia, kii-
sitilanteessa ehkä hieman pidempään. Täällä saamme akuu-
tit asiat selvitettyä neljässä ja puolessa tunnissa. Neuvottelu
sisältää lukuisia keskusteluja siitä, kenellä kulloinkin on toi-
miva nettiyhteys, minkäkin maan liittymä tai jonkun henki-
lön yhteystiedot, jotta tältä voitaisiin tiedustella jonkun toi-
sen tahon puhelinnumeroa. Lisäksi neuvottelu sisältää kaksi
tee- ja kaksi ja puoli kahvikierrosta (kaikki eivät halunneet
enää kolmatta kupillista), muutamia soittelutaukoja sekä joi-
takin kymmeniä tupakkataukoja.

Saamme kuitenkin sovittua joitakin tiedotuksen perusasioita ja ennen kaikkea päätöksen rajan ylityspaikasta. Koska ainoa mahdollisuutemme on nopeus ja toisen aitakeroksen ylittäminen kaikilta piikkeihin tarttumatta on melko epätodennäköistä, päätämme palata alkuperäiseen suunnitelmaan. Vaikka kohtaa pidettäisiinkin silmällä, sotilailta voi kestää hetki nousta jeeppiin ja ajaa paikalle. Parhaassa tapauksessa se riittää ylitykseen, ja jos ei, ehdimme ainakin päästä aidan läpi.

Ja siinäpä sitten se. Meidän pitää keskeyttää, jotta minä, Lisa ja Mads ehtisimme Jerusalemiin vuokraamaan auton, sillä vuokraamot suljetaan viideltä ja matka bussilla Ramallahista Jerusalemiin veisi hyvinkin tunnin (Länsirannalta vuokrattu auto joutuisi todennäköisemmin pysäytetyksi, joten emme voineet vuokrata sitä Ramallahissa). Sovimme, että auto vuokrattaisiin muutamaksi päiväksi kortillani, ajaisimme sillä niin lähelle aitaa kuin mahdollista ja keksisimme myöhemmin, miten palauttaa se.

Sitten kun tiedämme, olemmeko seuraavan päivän iltana Gazassa, putkassa vai jossakin kuppilassa miettimässä, mikä meni pieleen.

Kun astun ulos autovuokraamosta, pihalle puhelimeen mennyt Lisa näyttää synkältä. N on yhtäkkiä muistanut, että hänen meille neuvomansa autovuokraamo on palestiinalainen, ja ehdottaa nyt, että vuokraisimme toisen auton jostakin israelilaisesta vuokraamosta, jotta mahdolliset vahingot menisivät heille. Minä suutun ensimmäisen kerran tällä matkalla: Olen juuri sijoittanut hankkeeseemme vähintään 200 dollaria auton vuokraan. Jos homma menee jotenkin pieleen, maksan myös 1 000 dollarin sakon.

Ilmoitan, että jos tämä auto ei kelpaa, vuokratkoon joku muu sen toisen.

Aktivistipuuhissa on tavallista, että ihmisiltä menee hermot toisiinsa aika ajoin, eritoten paineessa. Tälläkin reissulla yhden jos toisenkin pinna on palanut jo jossain käänteessä. Silloin riidan ulkopuolisten tehtävänä on liennyttää välejä ja kannatella projektia eteenpäin.

Tällä kertaa rituaalia kuitenkin hidastaa, että olemme N:n kanssa eri kaupungeissa ja kommunikoimme viestiryhmän kautta. N puolestaan kiukustuu, kun kuulee, että olen jäänyt sovitusti Jerusalemiin, vaikka hän oli spontaanisti järjestänyt minulle mediahaastattelun Ramallahiin vielä samalle ilalle kello kymmeneksi. Se olisi tarkoittanut maksimissaan viiden tunnin yöunia. Se ei riitä minulle, kun tiedossa on, että seuraavana päivänä pitää todennäköisesti antaa useita haastatteluja toimittajille tai ärtyneille sotilaille. Lisäksi olen jo oppinut, että täällä viisi tuntia kutistuu nopeasti kolmeen, kun ihmisiltä harvoin onnistuu edes summittainen aikataulujen noudattaminen.

Sitten me kinastelemme vähän siitä, onko ok, että minä istun Jerusalemissa litkimässä minttuteetä, kun voisin edes yrittää olla hyödyksi ja käydä ostamassa kolmannen israelilaisen SIM-kortin livekameroita varten (mitä en halunnut tehdä, koska mielestäni kolmas kamera pitää laittaa nauhoitukselle siltä varalta, että lähetystekniikka pettää).

Sitten kiistelemme vähän laimeammin siitä, pitäisikö meidän rekrytoida asianajaja soittamaan sotilaille, keitä olemme, vaiko ei. Minusta ei, sillä jos arvioimme koko aktion kestävän alle viisi minuuttia, oikeaa soittohetkeä on vaikea ajoittaa: liian aikainen pilaisi hankkeemme, liian myöhäinen ei hyödyttäisi mitään. N taas perustelee, että turvallisuus on

aina hyvästä. Muu valmisteluryhmä jakautuu laiskasti näiden kantojen välille.

Sitten ei kukaan oikein enää jaksa riidellä.

Kaksitoista tuntia ennen aktiota kaikki keskeisimmät asiat ovat hoidossa: Gazassa tiedetään tulostamme ja on luvattu tulla vastaan. Meillä on auto, jolla kurvata paikalle, ja testamentit kirjoitettuna (taloudelliset ja poliittiset). Meillä on selvä työnjako (minä ja Lisa leikkaamme, muut kuvaavat) sekä piikkilankasakset ja kamerat. Meillä on mediatiimi ympäri maailmaa ja keskeiset materiaalit lähes valmiina. Lisäpäivän ansiosta olemme saaneet vähän aikaa myös tutustua toisiimme – jopa siinä määrin, että yksinäinen minttuteetuokio jerusalemilaisen hotellin ravintolassa tuli jo tarpeeseen.

Olemme myös käyneet läpi erilaisia aktioon liittyviä yksityiskohtia. Valmisteluryhmään kuuluva asianajaja neuvoi meitä pidätettynä olemisessa (tärkeintä on pysyä vahvana: on uskallettava vaatia oikeuksiaan ruokaan, uneen, lämpöön ja vessareissuihin). Minä vedin pienen briiffin mediahallinnasta (pitää puhua selkeästi ja yksinkertaisesti, jotta sitaattien väärintulkintoja ja väärinkäyttöä tapahtuisi mahdollisimman vähän). Lisa neuvoi teknologian puhtaana pitämisessä ja N paikallisissa taivoissa (jotka on hyvä tietää, jos pääsemme Gazaan).

Huomenna nähdään, miten pitkälle kaikki tämä työ sitten riittää. Se, että kukaan muu ei ole tätä yrittänyt, kertoo, että hanke on yleisen ymmärryksen valossa kreisi. Vaarallinen ja yltiöpäinen. Minulle on voitto, jos pääsemme leikkaamaan aidan ennen pidätetyksi tulemistä, sillä aita minä tänne tulinkin leikkaamaan. Mahdollista on kuitenkin sekin, että meidät pysäytetään hyvissä ajoin ennen aitaamista, eikä mitään aktiota tule. Meidät joko pidätetään ja karkotetaan, tai vain käsketään painua matkoihimme. Se olisi floppi.

Maanantai 13.1.

Suuri päivä

Haluaisin aloittaa tämän ratkaisun päivän kuvauksella aikaisesta aamusta, kuinka heräsimme viideltä ja lähdimme matkaan jännittyneissä tunnelmissa. Kuinka kertosimme autossa strategiaa: Puskurialueella pitäisi maltaa edetä kävellen, koska juoksevaa ammutaan varmemmin, eikä saa kumartua ammuttaessa, etteivät jalkoihin tähdätyt luodit osu päähän. Pitää ottaa huomioon, että kumipäällysteiset luodit ovat lähestä vaarallisia, mutta tekevät kaukaa ammuttuna vain hiton kipeää, ja miten ne erottaisi tavallisista luodeista (Mads yritti matkia kummankin ääntä, mutta en ollut vakuuttunut). Miten jotakuta pelotti ja toista ei.

Ennen kaikkea haluaisin kertoa seikkaperäisesti – opiksi ja varoitukseksi – siitä viime hetken sähläyksestä, joka lopulta johti koko yrityksen epäonnistumiseen. Miten kukaan ei ollut ajoissa tullut ajatelleeksi auton tankkausta, livestriimaukseen tarvittavan SIM-kortin latausta tai mistä delegaation lännkärjäsenet saavat aamukahvinsa (kieltäydyin kategorisesti antautumasta hengenvaaraan ilman aamukahvia) ja miten tästä aiheutui matkalle lukuisia pysähdyksiä, soitteluita ja huoltoasemalla poikkeamia.

Myöhempien tapauksien valossa en pysty kuitenkaan kertomaan matkan tästä osiosta tarkemmin ilman, että joidenkin aktivistiryhmämme jäsenten vapaus vaarantuisi. Siksi tyydyn kertomaan, että hieman ennen yhdeksää poliisi havaitsi E:n puhelimen liikkuvan alueella, jonne häntä oli edellisviikon pidätyksen yhteydessä kielletty menemästä. Noin viittä yli yhdeksän meidät pysäytettiin tiesululle.

Poliisiaseman edustalla ennen puhelimien takavarikoimista.
(Kuvaaja haluaa pysyä anonyyminä.)

Myöhemmin sain tietää, että siinä missä Israelin armeijalla on maailman hienoimmat pelit ja vehkeet, tavallinen poliisi on rankasti aliresursoitu. Pienellä ja rähjäisellä poliisiasemalla ei sellejä riittänyt näin isolle joukolle, joten aluksi vain ennalta poliisille tutut vietiin sisään. Lisa, Jules ja minä saimme odottaa pengotussa autossa ensimmäiset viisi kuusi tuntia, poliisien vartioidessa ulkopuolella. Onnistuin livahtamaan kerran ulos, ja Jules nappasi minusta kuvan poseeraamassa paikallisen poliisiauton kanssa – tämän jälkeen puhelimeimme takavarikoitiin.

Jossain neljännen tunnin kohdalla E vietiin käsiraudoissa pois. Lisa vakuutti tunnistaneeensa saattajat salaisen poliisin edustajiksi, mutta minä en ollut aivan varma. Hieman myöhemmin siirrettiin Mads jonnekin. Hän kulki poliisin kanssa aivan automme ohi ja näytti minusta olevan kutakuinkin kunnossa.

Vihdoin rikostutkija tuli hakemaan meitä kolmea sormenjälkien ottoon, valokuvaukseen, kuulusteluihin ja mi-

tä nyt poliisiasemilla epäiltyjen kanssa tehdäänkin. Meidät istutettiin penkeille kauas toisistamme. Keskinäinen rupertelu kiellettiin, mikä oli hieman outoa, kun meillä kuitenkin oli ollut autossa tuntikausia aikaa sopia strategiasta keskenämme.

Vasta nyt rikostutkija kertoi, että meitä epäillään jostakin sen kaltaisesta kuin ”yritys poistua maasta laittomalla tavalla”.

”Käytännössä se tarkoittaa samaa kuin mennä Gazaan muutoin kuin Israelin luvalla laillisen rajanylityspaikan kautta”, selitti asianajaja puhelimessa. Kyse on Israelin lainsäädännön erikoisuudesta. Suomessa on kriminalisoitu vain eräitä maahan saapumisen tilanteita, maasta poistumiseen ei lupia yleensä tarvita. (Lisäksi on tietysti tulkinnanvaraista, merkitseekö Gazan rajan ylitys Israelista poistumista vaiko ei.)

Jatkoimme siis kukin penkillämme tämän loman hitti-puuhaa eli palelemista. Lämpötila täällä eteläisessä Israelissa oli selvästi korkeampi kuin Ramallahissa, mutta pitkäksi venyneessä istuskelussa oli vaikea pysyä lämpimänä. Teki mieli valittaa, mutta en raaskinut, kun myös meitä vartioinut poliisi hytisi.

Plussaa siitä, että nyt ei satanut. Miinusta siitä, että aikaisemmin päivällä oli satanut ja penkin huokoiseen puuhun imeytynyt vesi kasteli vähitellen ainoat farkkuni. Mikään ei murena uskottavuutta niin kuin istumalihasten kohdalta kastuneet farkut.

Israelissa kiinni otettuna (tai pidätettynä, käsitteitä on vaikea kääntää järjestelmästä toiseen) voidaan tavallisesti pitää kolme tuntia. Meihin sovellettiin kuitenkin optiota, joka sallii ajan tuplaamisen kuuteen tuntiin korkeamman poliisiviranomaisen luvalla. Se tarkoitti, että vasta kuuden tunnin selvitysten jälkeen poliisin olisi päätettävä, päästetäänkö

henkilö vapaaksi vai mitä tehdään. Tämäkin aika tosin ylit-
tyi kohdallamme selvästi.

Meidän tapauksessamme oli asianajajan mukaan kolme mahdollisuutta. Meidät voitaisiin vapauttaa eräänlaista eh-
topaperia vastaan, vangita jatkuu-
kusteluja varten tai lähet-
tää käännätyskeskukseen, joka on erityinen vankila maasta
poistamista odottaville henkilöille.

Minut otettiin kuulusteluun vasta neljäntenä. Pääsin vih-
doin poliisiaseman sisätiloihin ja tiesin ilman apua, mikä
huoneista oli meidän kuulustelu-
huoneemme – sinne nimit-
tään johti toverieni kengistä jäänyt tasainen savimurujen va-
na. Harjoituskenttämme pari päivää aikaisemmin oli ollut
niin mutainen, että useiden puhdistusyritysten jälkeenkin
meistä putoili edelleen Länsirannan maata. Tiesin, että myös
autosta löytyneissä piikkilankasaksissa oli samanlaisia muta-
kökkäreitä, ja tietysti ainakin minun ja Lisan sormenjäljet.
Jos eivät poliisit vielä tienneet hankkeemme yksityiskohtia,
arvaamiseen ei ainakaan menisi kauaa.

Pitkä yhteinen taipaleeni median kanssa on opettanut,
että puhun helposti sivu suuni. Se olisi ongelma tilanteessa,
jossa en pysty arvioimaan, miten kertomani vaikuttaa dele-
gaation muihin jäseniin. Siksi aloitin kuulustelun ilmoitta-
malla, että en voi kertoa heille totuutta enkä pidä valehtelus-
ta, joten jätän kokonaan kommentoimatta liikkeitäni tämän
matkan aikana ja muita autossa olleita. Kerron vain itseäni
ja Suomeen liittyvistä seikoista.

Se suututti kuulustelijoita. Pieni huone pieneni entises-
tään, kun kaksi kuulustelijaa ja tulkki (aivan, myös tulkki)
huusivat kilpaa toistensa yli. Tilannetta ei ainakaan tasoit-
tanut toistuva tivaamiseni, miksi olimme yhä siellä, vaikka
kuusi tuntia oli ylittynyt jo ajat sitten.

Noin yleisesti ottaen asiat menivät niin hyvin kuin niissä olosuhteissa sopi odottaa. Toisin kuin armeijan, salaisen poliisin ja karkotusyksikön väki, poliisi on tekemisissä pääosin oman maan kansalaisten arkihuolien kanssa ja on koulutettu palvelemaan. Eihän se mikään viiden tähden hotelli ollut (kymmentuntisen pidätyksen aikana saimme voileivät mieheen sekä yhden kahvin ja vesipullon jaettavaksi kolmen kesken), mutta suurin osa poliiseista oli huomattavan ystävällisiä. Eräiden yksityiskohtien perusteella epäilen, että saamamme kahvi oli meidät pysäyttäneen poliisin oma lounaskahvi.

Itse kuulusteluprosessi ei sen sijaan sujunut yhtä hyvässä hengessä. Käsittelyyn osallistui kolme tutkijaa, joista vain yksi pysytteli asiallisena koko ajan. Tulkki oli epäpätevä ja suuttui välillä niin, että itse tulkkaminen unohtui kokonaan.

Lopulta pääsimme siihen ehtopaperiin. Israelissa on käytäntö, jonka mukaan henkilö voidaan vangitsemisen sijaan päästää vapaaksi, jos hän sitoutuu nimettyihin (tapauksen mukaan vaihteleviin) ehtoihin. Sitoumuksessa voidaan edellyttää esimerkiksi yhteydenpitoon tai liikkumiseen liittyviä rajoituksia ja niitä voidaan vahvistaa uhkasakolla. Kuulustelujen jälkeen meille neljälle tarjottiinkin vapauttamista sillä ehdolla, että emme näyttäydy viiteen päivään eteläisessä Israelissa Gazan rajan lähistöllä.

Muut allekirjoittivat, minä en. Ehto sinällään oli minustakin kohtuullinen, olosuhteet huomioiden. Sopimus kuitenkin tehtiin asiakirjapohjaan, jossa suurin osa tekstistä oli hepreaksi ja jonka englanninkielisessä osiossa (jos oikein ymmärsin) todettiin, että sopimuksen vaihtoehtona olevan vangitsemisen perusteena olisi (varsinaisen rikosepäilyn ohella) tutkinnan haittaaminen ja turvallisuuden vaaranta-

minen. Vaikka kyse olisi ollut poliisin näkemyksestä, ei minun tunnustuksestani, ei sellaisen paperin allekirjoitus tuntunut hyvältä idealta.

Sanoin, että en voi allekirjoittaa tällaista paperia.

Kuulustelija sanoi, että sitten minut on vangittava.

Minä totesin, että sitten heidän varmaan pitää tehdä se, ja pahoittelin ylimääräistä vaivaa.

Kuulustelija selitti kärsivällisesti, että allekirjoitus olisi omaksi parhaakseni.

Sanoin uskovani hänen tarkoittavan hyvää, mutta että tämä on päätökseni.

Kuulustelija suuttui ja huusi, että enkö minä tajua joutuvani ihan turhaan vankilaan.

Vakuutin kyllä tajunneeni ja että ongelma ei ollut ymmärryksessäni, vaan paperin sisällössä.

Kuulustelija vei minut jupisten toisen kuulustelijan luokse ja selitti tälle tilanteen (ilmeisesti, he puhuivat keskenään hepreaa). Sen jälkeen kävimme uudelleen kutakuinkin saman keskustelun kuin ensimmäisen kanssa.

Kuulustelija numero 2 lähti jupisten hakemaan tulkkia paikalle. Kohta tämä saapuikin ja kävimme keskustelun kolmannen kerran. Ja sitten vielä kerran siten, että kaikki kolme osallistuvat.

Sitten minut jätettiin yksin odottamaan. Arvelin heidän menneen hakemaan samanlaisia käsirautoja kuin E:llä oli lähtiessään ollut. Kohta ensimmäinen kuulustelija kuitenkin palasi ilmoittamaan, että olisin vapaa lähtemään.

En tiedä, olivatko puheet vankilasta alun perinkin vain uhkailuja vai oliko hän käynyt soittamassa jostain lisäohjeita. Tässä vaiheessa he jo tiesivät minun olevan kansanedustaja,

eikä se tietysti oikeasti ole sama asia kuin jonkun tuntemattoman brittiopiskelijan vangitseminen. Päätökseen saattoi vaikuttaa myös se inhimillinen tosiasia, että vangitsemiseen todennäköisesti liittyy paljon byrokratiaa, jonka työläyttä tässä tapauksessa lisäisi, että ainakin osa tekstistä olisi käännettävä englanniksi. Eikä asemalla ollut ilmeisesti kenellekään tällaisen käännöstyön vaatimaa kielitaitoa.

Me siis marssimme ulos yhdessä, muut sitoutuneina välttämään Gazan rajaa ja minä taskussani sitoumus, jota en ollut tehnyt. Autossa tunnelma oli apea. Hankkeemme oli epäonnistunut naurettavan virheen vuoksi ja E oli ehkä edelleen kuulusteltavana jossain. Kello oli liian paljon hotellin varaamiseen, joten ainoaksi vaihtoehdoksi jäi pitkä ajomatka Ramallahiin, jossa meille olisi tarjolla hyinen mutta ilmainen yöpyminen.

LOPPUSANAT – KIRJOITETTU LENTOKENTÄLLÄ MATKALLA SUOMEEN

Vielä Helsingistä lähtiessäni arvelin, että mahdollisuudet päästä Gazaan saakka olisivat olemattomat. Rajaa vartioidaan tarkoin ja pelkästään rajan läheisyydessä oleskelevia (palestiinalaisia) voidaan ampua ilman kyselyitä tai varoituksia. Olisipa se, jos vasta maahan tullut keski-ikäinen suomalainenrouva noin vain kävelisi Gazaan.

Nyt kotimatalla, kaiken näkemäni ja kuulemani perusteella olen toista mieltä. Suunnitelma oli nerokas, röyhkeä ja ilman muuta toteutettavissa. Vaarallinen, mutta toteutettavissa.

Vika ei ollut suunnitelmassa eikä huonossa tuurissa. Vika oli meissä, meidän toteuttajien kömpelyydessä. Ilmeisin virhe oli tietysti poliisiasemalle johtanut välinpitämättömyys tietoturvasta, mutta oli muutakin: puuttui valmistelujen selkeä organisointi ja riittävät tukirakenteet.

Kun me delegaatit saavuimme maahan, merkittävä osa valmisteluista oli tekemättä. Ryhmä ennalta toisilleen tuntemattomia ihmisiä yritti juosta muutamassa päivässä kasaan viikkojen valmistelutyön. Se tapahtui olosuhteissa, joissa vaikeusastetta lisäsi suomalaiselle itsestäänselvän infrastruktuurin puuttuminen. Suomessa sitä on niin tottunut, että asunnoissa on ovet ja toimiva lämmitys ja joku on muistanut maksaa wifi-laskun, kun tarkoituksena on organisoida kansainvälistä tiedotuskampanjaa...

Enhkä huonoa tuuria oli, että saapumiseni aikaan jotkut jo paikalle ehtineistä aktivisteista olivat poliisin huostassa. Kun käytännössä kaikki siihenastinen yhteydenpito oli tapahtunut kännyköillä viestiryhmissä, aiheutti pidätyksen yhteydessä tehty puhelinten takavarikko melkoisen sekaannuksen. Asiaa ei ainakaan helpottanut, että ryhmällä oli käytössä palestiinalaisia, israelilaisia ja ulkomaalaisia SIM-kortteja, jotka toimivat tai eivät riippuen kulloisestakin olinpaikastamme. Valmisteluja tehtiin aina niiden puhelimien varassa, jotka kulloinkin saattoivat toimimaan, mikä johti viestien välittymiseen useamman käden kautta.

Teknologista hässäkkää lisäsi edelleen, että sekä maahan-tulotarkastuksessa että poliisin kiinnitoissa ihmiset joutuivat poistamaan puhelimestaan kaikki potentiaalisesti epäilyttävät yhteystiedot ja applikaatiot. Tämän seurauksena jokainen valmistelutoimenpide alkoi puuttuvien yhteystietojen tai kadonneiden viestien etsiskelyllä.

Suurin osa hankkeeseen osallistuneista aktivisteista oli sitoutunut konsensukseen perustuvaan päätöksentekoon ja hierarkiattomaan toimintaan. Nämä ovat sinällään kannatettavia periaatteita, mutta sopivat huonosti tilanteeseen, jossa toisilleen vieraiden, erilaisista kulttuureista tulevien ja eritasoisesti englantia taitavien pitäisi tuottaa ja toteuttaa nopeasti suuri joukko päätöksiä. Menetelmässä erimielisyydet pyritään ratkaisemaan jatkamalla keskustelua, kunnes kaikille sopiva kompromissi saadaan aikaan. Koska se voi viedä pitkäänkin, tällainen päätöksentekotapa sopii parhaiten tilanteisiin, joissa ratkaistavia asioita on vähän ja aikaa runsaasti. Meidän hankkeessamme verraten yksinkertaisista asioista sopiminen saattoi kestää tunteja, mihin ei olisi ollut varaa.

Ihmisyhteisöillä on tapana sujuvoittaa arkeaan tehtävän-
jaon kautta. Varsin nopeasti mikä tahansa uusi ryhmä roo-
littaa jäsenensä erilaisiin vastuisiin. Kun tämä vaihe on ohi-
tettu, ryhmä on toimintakykyinen myös ilman nimettyjä
johtajia. Esimerkiksi perheissä ja tiiviissä kaveriporukoissa
kaikki saattavat tietää kenenkään erikseen käskemättä, mitä
heiltä odotetaan ja mitä he voivat odottaa muilta. Meidän
hankkeessamme tällainen ryhmäytyminen saatiin kuitenkin
vietyä läpi vasta noin päivää ennen suunniteltua aktiota. Sii-
hen kului aikaa ja energiaa, jota olisi kipeästi tarvittu varsi-
naisessa valmistelutyössä.

Osalle delegaation jäsenistä mahdollisuus päästä suljet-
tuun Gazaan oli keskeinen syy osallistumiselle. Heille jumit-
tuminen poliisi-asemalle oli ilmeinen pettymys. Mutta oliko
se sitä minulle tai muille suomalaisaktivisteille? Sitä emme
vielä tiedä.

Me lähdimme mukaan, jotta tietoisuus Gazan tilanteesta
kasvaisi ja syntyisi riittävä paine Suomen ja Israelin välisen
asekaupan jäädyttämiseksi. Siihen pidätetyksi tuleminen voi
riittää, jos se käynnistää yhteiskunnallisen keskustelun.

Aika näyttää, miten tässä lopulta käy.

SUOSITELTAVAA LUETTAVAA

- Al-Haq, *Feasting on the Occupation: Illegality of Settlement Produce and the Responsibility of EU Member States Under International Law* (2013).
- Amnesty International, *Operation "Cast Lead": 22 Days of Death and Destruction* (2009).
- Blumenthal, Max, *The 51 Day War: Ruin and Resistance in Gaza* (2015). Nation Books.
- B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories, *Land Grab: Israel's Settlement Policy in the West Bank* (2002).
- Chomsky, Noam, *The Fateful Triangle: The United States, Israel and the Palestinians* (1983). South End Press.
- El-Haddad, Laila, *Gazamom* (2012). Into.
- Finkelstein, Norman, *Beyond Chutzpah: On the Misuse of Anti-Semitism and the Abuse of History* (2003). University of California Press.
- Finkelstein, Norman, *Gaza: An Inquest into Its Martyrdom* (2018). University of California Press.
- Garson, Marilyn, *Still Lives: A Memoir of Gaza* (2019). Mary Egan Publishing.
- Gilbert, Mads & Fosse, Erik, *Silminnäkijänä Gazassa* (2010). Like.
- Human Rights Watch, *Precisely Wrong: Gaza Civilians Killed by Israeli Drone-Launched Missiles* (2009).
- Internal Displacement Monitoring Center, *Under Fire: Israel's Enforcement of Access Restricted Areas in the Gaza Strip* (2014).
- Juusola, Hannu, *Israelin historia* (2005). Gaudeamus.
- Kanwisher, Nancy; Haushofer, Johannes & Biletzki, Anat, "Reigniting Violence: How Do Ceasefires End?" *HuffPost* (2009).
- Kujala, Tapio, *Lähi-idän mediasota: Journalismin ristipaineet Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa* (2012). Tampereen yliopisto.
- Maoz, Zeev, *Defending the Holy Land: A Critical Analysis of Israel's Security & Foreign Policy* (2008). University of Michigan Press.
- Mearsheimer, John J. & Walt, Stephen M., *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy* (2007). Farrar, Straus and Giroux.
- Pappé, Ilan, *The Ethnic Cleansing of Palestine* (2006). Oneworld Publications.
- Philo, Greg & Berry, Mike, *More Bad News From Israel* (2011). Pluto Press.
- Reime, Hannu, *Israel/Palestiina: Kahden kansan luvattu maa* (2011). Like/Rauhanpuolustajat.

- Roy, Sara, *Failing Peace: Gaza and the Palestinian-Israeli Conflict* (2006). Pluto Press.
- Räsänen, Syksy, *Israelin apartheid* (2018). Into.
- Sand, Shlomo, *The Invention of the Jewish People* (2010). Verso Books.
- Shlaim, Avi, *The Iron Wall: Israel and the Arab World* (2001). W. W. Norton & Company.
- Stern-Weiner Jamie (toim.), *Moment of Truth: Tackling Israel-Palestine's Toughest Questions* (2018). OR Books.
- UN Country Team in the Occupied Palestinian Territory, *Gaza in 2020: A liveable place?* (2012).
- UN Human Rights Council, *Report of the United Nations Fact-Finding Mission on the Gaza Conflict* (2009).
- UN Human Rights Council, *Report of the Independent International Commission of Inquiry into the Protests in the Occupied Palestinian Territory* (2019).
- UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, *Protection of Civilians Reports* (OCHA julkaisee joka toinen viikko verkkosivuillaan tilanneraportteja ihmisoikeusrikkomuksista Miehitetyillä palestiinalaisalueilla, katso www.ochaopt.org/publications).

VIITTEET

- 1 Johannes Hautaviita on historioitsija ja toimittaja. Hän toimii vasemmistoliiton ulko- ja turvallisuuspoliittisena asiantuntijana.
- 2 Nickolay Mladenov, "Briefing to the Security Council on the Situation in the Middle East, Including the Palestine Question" (26.4.2018).
- 3 Amir Oren, "Israel Rejects U.S.-Backed Arab Plan for Conference on Nuclear-Free Mideast", *Haaretz* (20.9.2012). Lähi-idän ydinaseettoman vyöhykkeen perustamisen epäonnistuminen on merkittävä uhka koko kansainväliselle ydinaseriisuntaa ja ydinaseiden leviämisen estämistä hallinnoivalle järjestelmälle, katso Tytti Erästö, "The Lack of Nuclear Disarmament in the Middle East: A Thorn in the Side of the NPT", *SIPRI* (1/2019).
- 4 Jeremy M. Sharp, "U.S. Foreign Aid to Israel", *Congressional Research Service* (7.8.2019). Yhdysvaltojen ja Israelin liittolaisuuteen viitataan usein "erityisenä suhteena" (engl. *special relationship*). Yhdysvaltojen tuki Israelille oli kuitenkin suhteellisen pidättyväistä toisen maailmansodan jälkeisinä vuosikymmeninä. Tämä muuttui vuoden 1967 sodan seurauksena, jossa Israel – lyötyään ympäröivät arabivaltiot kuusi päivää kestäneessä sodassa – osoitti olevansa alueellinen sotilaallinen suurvalta. Washingtonin ja Tel Avivin välinen rakkaustarina alkoi kukoistaa 1970-luvun alkuvuosina. Kuvaava esimerkki tästä on, että Yhdysvaltojen ulkomaanavun määrä Israelille kasvoi kymmenkertaiseksi vuosien 1965 ja 1971 välisenä aikana. J. J. Mearsheimer & S. M. Walt, *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy* (2007), s. 26.
- 5 J. J. Mearsheimer & S. M. Walt, *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy* (2007), s. 40.
- 6 Lara Jakes & David M. Halbfinger, "In Shift, U.S. Says Israeli Settlements in West Bank Do Not Violate International Law", *The New York Times* (18.11.2019).
- 7 Ulkoministeriö, *Israel: Matkustustiedote* (14.11.2019).
- 8 "Israel approves email checks at the border", *Times of Israel* (24.4.2013).
- 9 Jonathan Lis, "Israel's Travel Ban: Knesset Bars Entry to Foreigners Who Call for Boycott of Israel or Settlements", *Haaretz* (7.3.2017). Israelin rajavalvontaa on myös syytetty etnisestä profiloinnista. Aiheesta tehdyssä empiirisessä tutkimuksessa löydettiin vahvaa näyttöä sen puolesta, että Israel harjoittaa etnistä profilointia Ben Gurionin lentokentän rajavalvonnan yhteydessä. Katso Badi Hasisi, Yoram Margalioth & Liav Orgad, "Ethnic Profiling in Airport Screening: Lessons from Israel, 1968–2010" (2012). *American Law and Economics Review* 14 (2): 1–44, s. 36.
- 10 Amnesty International, *Israel Denies Entry to Amnesty International Staff Member* (31.10.2017).

- 11 Judy Maltz, "Visitors Not Welcome: Israel Taking Border Control to New Extremes With Tourist Bans", *Haaretz* (3.5.2017).
- 12 Israelilaisen B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories -ihmisoikeusjärjestön tietopankki: www.btselem.org/settlements
- 13 United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Increase in Destruction of Palestinian Property in the West Bank, Including East Jerusalem* (23.10.2019).
- 14 Geneven sopimus siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana, 49 artikla.
- 15 B'Tselem, *Land Grab: Israel's Settlement Policy in the West Bank* (2002), s. 133.
- 16 International Committee of the Red Cross, *Gaza closure: not another year!* (14.6.2010).
- 17 United Nations Country Team in the Occupied Palestinian Territory, *Gaza in 2020: A liveable place?* (2012).
- 18 Katso United Nations Relief and Work Agency -järjestön tilastot: www.unrwa.org/where-we-work/gaza-strip
- 19 OCHA, *Study Warns Water Sanitation Crisis in Gaza May Cause Disease Outbreak and Possible Epidemic* (16.11.2018).
- 20 Palestiinan pakolaiongelma on perua Israelin ja arabivaltioiden välisestä vuoden 1948 sodasta, jonka aikana noin 700 000 palestiinalaista pakeni tai karkotettiin kodeistaan. Israel esti pakolaisten kotiinpaluun sodan jälkeen. Tänä päivänä palestiinalaispakolaisia – joihin lukeutuu pakolaisten jälkeläiset – on noin 8 miljoonaa. (Badil Resource Center, *Survey of Palestinian Refugees and Internally Displaced Persons 2013–2015 Volume III* [2015], s. 13.) He asuvat pääosin Jordaniassa, Syyriassa, Libanonissa, Länsirannalla ja Gazassa. Yleisesti tunnustetun kansainvälisen oikeuden mukaan heillä on oikeus palata koteihinsa Israelissa. Israel ei kuitenkaan tunnusta palestiinalaisten paluuoikeutta eikä ota vastuuta pakolaiskriisistä.
- 21 OCHA, *Protection of Civilians Report* (1.–14.10.2019).
- 22 Puolustusministeriö, *Puolustustarvikkeiden maastavienti maittain ja tuoteluokittain 2018*.
- 23 SaferGlobe Finland, *Suomen asevalvontaraportti* (2016), s. 34.
- 24 International Court of Justice, *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory* (2004), s. 201.
- 25 Who Profits, *In Deep Water: More Walls to Strangle Gaza* (2018), s. 4. Katso myös Will Parrish, "The U.S. Border Patrol and an Israeli Military Contractor Are Putting a Native American Reservation Under 'Persistent Surveillance'", *Intercept* (25.8.2019).

- 26 Aasa Christine Stoltz, "Norway fund sells Israeli shares on ethical grounds", *Reuters* (3.9.2009).
- 27 ICAHD Finland, *Suomen ja Israelin vaiettu asekauppa* (2009).
- 28 Human Rights Watch, *Precisely Wrong: Gaza Civilians Killed by Israeli Drone-Launched Missiles* (2009); Human Rights Watch, *Why They Died: Civilian Casualties in Lebanon During the 2006 War* (2007).
- 29 SaferGlobe Finland, *Muuttuva asekauppa: Tapaustutkimus Suomesta ja Israelista* (2012), s. 19–21. Näiden vientien lopullinen kohdema ei kuitenkaan ollut Israel. Spike-ohjusten osat koottiin sopimuksen mukaan Israelissa mutta vietiin sen jälkeen Eurooppaan. Näitä loppukäyttäjäsopimuksia valvotaan kuitenkin huonosti, eikä varmaa tietoa ole siitä, mihin Israeliin viedyt tuotteet ovat päätyneet.
- 30 Human Rights Watch, *Precisely Wrong: Gaza Civilians Killed by Israeli Drone-Launched Missiles* (2009). Human Rights Watch on todennut, että miehittämättömät lentokoneet, kuten tarkkuuskivääritkin, säästävät siviilejä silloin kun niiden käyttäjä niin haluaa.
- 31 Puolustusministeriö, *Merivoimille uusi pintatorjuntajärjestelmä* (2018). Järjestelmä toimitetaan 2019 ja 2025 välisenä aikana.
- 32 European Coordination of Committees and Associations for Palestine, *EU and Israel: The Case of Complicity* (12/2019), s. 9.
- 33 BNC National Committee, *Trump Administration Hires Israeli Military Contractors to Build U.S.-Mexico Border Wall* (28.9.2017).
- 34 Israel perustelee oikeuttansa alueisiin erityisesti kahdella argumentilla. Ensinnäkin palestiinalaisalueet ovat Israelin mukaan kiisteltyjä, koska ne eivät olleet minkään valtion tunnustetussa ja legitiimissä hallinnassa ennen Israelin miehityksen alkamista vuoden 1967 sodassa. Toiseksi Israelin mukaan sillä on myös historiallisia ja muinaisia kytköksiä näille alueille, jotka ovat sen mukaan juutalaisen sivilisaation kehto. Katso Israel Ministry of Foreign Affairs, *Disputed Territories: Forgotten Facts About the West Bank and Gaza Strip* (2003).
- 35 EU:n ja Israelin välisen kaupan arvo on 36,2 miljardia euroa (2017). Katso EU:n komission verkkosivut: tinyurl.com/skj4zbz
- 36 Diakonia, *Trading Away Peace: How Europe Helps Sustain Illegal Israeli Settlements* (2012).
- 37 Al Haq, *Feasting on the Occupation: Illegality of Settlement Produce and the Responsibility of EU Member States Under International Law* (2013), 13. EU:n ja Israelin suhteiden laillinen viitekehys määritellään vuonna 1995 allekirjoitetussa assosiaatiosopimuksessa, joka astui voimaan vuonna 2000. Sopimus syventää EU:n ja Israelin yhteistyötä laaja-alaisesti tieteen, teknologian, politiikan ja talouden aloilla. Sopimustekstissä puhutaan

- kauniisti ihmisoikeuksista ja demokratiasta. (EU–Israel-assosiaatiosopimus [2000], tinyurl.com/r5xz3t4) Näiden tavoitteiden käytännön toteutuspyrkimykset ovat jääneet vaatimattomiksi.
- 38 Juutalaisessa kalenterissa lauantai on lepopäivä.
- 39 United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, *Approaching the first anniversary of the "Great March of Return" protests in Gaza* (27.3.2019); United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, *Humanitarian snapshot: Casualties in the context of demonstrations and hostilities in Gaza 30 Mar 2018 – 31 July 2019* (31.8.2019).
- 40 International Solidary Movement, *About ISM*, palsolidarity.org/about/
- 41 Ulkoministeriö, *Israel: Matkustustiedote* (14.11.2019).
- 42 Chomskyn mukaan sionistisen liikkeen sisällä oli antinationalistisia suuntauksia, jotka vastustivat juutalaisvaltion perustamista: ”Ryhvät, joihin minä kuuluin, halusivat sosialistisen Palestiinan, joka perustuisi arabien ja juutalaisten työväenluokkien väliseen yhteistyöhön.” Sam Greenberg, ”A portrait of Chomsky as a young Zionist”, *New Voices* (7.11.2011).
- 43 Israeli Committee Against House Demolitions -järjestön verkkosivut: icahd.org
- 44 Israeli Committee Against House Demolitions, *Overview of Israel's Demolition Policy* (2017).
- 45 Amnesty International, *Under the Rubble: House demolition and destruction of land and property* (2004), 7.
- 46 Amnesty International, *Under the Rubble: House demolition and destruction of land and property* (2004), 1.
- 47 Toiminta rikkoo kansainvälistä humanitaarista oikeutta, joka kieltää valtiota tuhoamasta omaisuutta miehittämillään alueilla, ellei se ole sotilaallisista syistä pakollista. Katso Geneven sopimus siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana, artikla 53.
- 48 Amnesty International, *Israel continues policy of systematic forced displacement with wave of home demolitions in Sur Baher* (22.7.2019).
- 49 Toi Staff, ”US Block UN Draft Condemning Demolition of Palestinian Homes”, *The Times of Israel* (25.7.2019).
- 50 International Displacement Monitoring Center, *Under Fire: Israel's Enforcement of Access Restricted Areas in the Gaza Strip*, s. 23–25.
- 51 Gisha – Legal Center for Freedom of Movement, *Exit of Palestinians to Israel and the West Bank via Erez Crossing*, gisha.org/graph/2392
- 52 Israelilaisen B’Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories -ihmisoikeusjärjestön tietopankki: www.btselem.org/separation_barrier

- 53 Israelin entinen oikeusministeri Tzipi Livni on todennut, ettei tarvitse olla ”nero nähdäkseen, että aidalla tulee olemaan implikaatioita tulevaa rajaa ajatellen. Sitä ei rakennettu tästä syystä, mutta sillä saattaa olla poliittisia seurauksia.” Katso Donald Macintyre, ”Sharon ’sees wall as Israel’s new border’”, *Independent* (2.12.2005).
- 54 International Court of Justice, *Legal Consequences of the Construction a Wall in the Occupied Palestinian Territory* (2004), s. 201. Neuvoa-antavan lausunnon päätti 15 tuomarista koostuva tuomioistuin äänin 14–1.
- 55 Basem Aly, ”The Implications of Israel’s Gaza Barrier”, *Carnegie Endowment for International Peace* (27.3.2019). Projektia alettiin suunnitella heti vuoden 2014 hyökkäyksen jälkeen. Tällöin palestiinalaiset taistelijat tekivät iskuja israelilaisiin sotilaskohteisiin maanalaisten tunneleiden kautta ja vesiteitse.
- 56 Judah Ari Gross, ”Israel Starts Construction on 20-foot high fence surrounding Gaza”, *The Times of Israel* (3.2.2019).
- 57 International Committee of the Red Cross, *Gaza closure: not another year!* (14.6.2010). Gazan saarron laillisuudesta on vallinnut epätietoisuutta Suomen julkisessa keskustelussa. Tiedotusvälineet, kuten Yle ja HS, ovat toistelleet väitteitä, joiden mukaan Israelin ylläpitämä Gazan saarto on lainmukainen. (Ks. esim. Mikko Paakkanen, ”YK-raportti: Gazan saarto on laillinen”, *Helsingin Sanomat* 2.9.2011.) Sekaannusta on aiheuttanut YK:n niin kutsuttu *Palmer Report* vuodelta 2011. (Palmerin raportti on YK:n pääsihteerin asettaman paneelin tutkimus vuoden 2010 Gazan avustussuhteen välikohtauksesta.) Nämä lausunnot perustuvat kuitenkin virheelliseen tulkintaan raportista. Amnesty Internationalin vuosiraportin (2012) mukaan ”saarto täyttää kollektiivisen rankaisun kriteerit – mikä on kansainvälisen oikeuden rikkomus – ja vaikuttaa erityisesti lapsiin ja sairaisiin”. Amnestyn vuosiraportti huomioi myös, että ”syyskuussa YK:n paneeli totesi, että Gazan merialueen saarto on laillinen mutta *ei käsitellyt Gazan kokonaisvaltaisen saartoregiimin laillisuutta*” (kursivointi Johanneksen). Tämä Amnestyn mainitsema YK:n paneelin raportti (Palmer report) on harvoja poikkeuksia muuten saumattomassa yksimielisyydessä Gazan saarron laittomuudesta, eikä sekään siis väittänyt saarron olevan laillinen. Laaja konsensus on, että Gazan saarto on neljännen Geneven sopimuksen vastainen. Punaisen Ristin kansainvälinen komitea, jota ei tunneta kiistanalaisista poliittisista tai laillisista tulkinnoista, on linjannut, että saarto muodostaa Gazan siviiliväestön kollektiivisen rankaisemisen, joka rikkoo kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Maailman arvostetuimpiin juristeihin lukeutuvan Richard Goldstonen johtaman YK:n asiantuntijaryhmän mukaan Israelin ylläpitämä Gazan saarto muodostaa ”mahdollisen rikoksen ihmisyyttä vastaan”. (Human Rights Council, *Report of the United Nations Fact-Finding Mission on the Gaza Conflict* 2009.)

- 58 BBC, "David Cameron describes blockade as a 'prison'", (27.10.2010).
- 59 Michael Lynk, How Gaza was made into an unlivable place, *Al Jazeera* (24.7.2017). Gazan mielenosoitusten alkamisen jälkeen vuoden 2018 toukokuussa YK:n ihmisoikeusvaltuutettu Zeid Ra'ad al-Hussein totesi, että gazalaiset ovat "vangittuina myrkyllisessä ghetossa syntymästä kuolemaan". Tom Miles, "UN sets up human rights probe into Gaza killings, to Israel's fury", *Reuters* (18.5.2018).
- 60 World Bank, "Cash-Strapped Gaza and an Economy in Collapse Put Palestinian Basic Needs at Risk" (25.9.2018).
- 61 United Nations Relief and Work Agency, *More Than One Million People in Gaza – Half of the Population of the Territory – May not Have Enough Food by June* (13.5.2019). Gazan nuorisotyöttömyys on jopa 60 prosenttia.
- 62 World Health Organization, *Special Situation Update: occupied Palestinian territory, Gaza 12–14 November 2019*.
- 63 Human Rights Council, *Report of the independent international commission of inquiry on the protests in the Occupied Palestinian Territory* (25.2.2019), s. 17.
- 64 The Lancet, *Measuring performance on the Healthcare Access and Quality Index for 195 countries and territories and selected subnational locations: a systematic analysis from the Global Burden of Disease Study 2016* (2018).
- 65 World Health Organization, *Health conditions in the occupied Palestinian territory, including east Jerusalem, and in the Occupied Syrian Golan* (1.5.2019).
- 66 Euroopan unionin tuomioistuin, *Vignoble Psagot Ltd v. Ministre de l'Économie et des Finances*, ECLI:EU:C:2019:954 (2019).
- 67 Fatah on sekulaari palestiinalainen poliittinen puolue, joka hallitsi Palestiinan politiikkaa ennen vuotta 2006.
- 68 Carter Center, *Palestinian Elections: Trip Report by Former U.S. President Jimmy Carter* (29.1.2006).
- 69 Useita sovintoyrityksiä on tehty. Esimerkiksi vuonna 2014 Fatah ja Hamas sopivat yhteishallituksen muodostamisesta. Uusi hallitus linjasi, että se on sitoutunut Israelin tunnustamiseen, väkivallattomuuteen ja konfliktin osapuolten välisiin aiempiin sopimuksiin eli kvartetin asettamiin ehtoihin. Kun tällainen kansainvälisen yhteisön ehtoihin sitoutunut palestiinalaishallitus saatiin vihdoinkin muodostettua, Israel reagoi siihen lakkauttamalla meneillään olleet rauhanneuvottelut ja ilmoitti Fatahin johdolle, että tämän on valittava yksi kahdesta vaihtoehdosta: rauha Israelin kanssa tai sopimus Hamasin kanssa, kommentoi poliittinen analyttikko Rami Khouri. (Rami Khouri, "Catastrophe Ahead After Peace Talks Collapse", *Jordan Times* 8.5.2014.) International Crisis Groupin vanhempi

- tutkija Nathan Thrall kirjoitti, että vuonna 2014 kesällä alkanut sota Gazassa oli ”suoraa seurausta Israelin ja lännen valinnasta estää palestiinalaisten sovintosopimuksen täytäntöönpano.” (Nathan Thrall, ”How the West Chose War in Gaza”, *New York Times* 17.6.2014.)
- 70 Amnesty International, *One year on from protests, Gaza civilians’ devastating injuries highlight urgent need for arms embargo on Israel* (28.3.2019).
- 71 Yhdysvallat käytti veto-oikeuttaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan, jossa vaadittiin ”itsenäistä ja läpinäkyvää tutkintaa” Gazan mielenosoitusten tapahtumista. Chris Baynes, ”US ’blocks UN motion’ calling for investigation into Israeli killing of Gaza protesters”, *Independent* (15.5.2018).
- 72 Human Rights Council, *Report of the United Nations Fact-Finding Mission on the Gaza Conflict*, s. 407–408. Raportti tunnetaan Goldstonen raporttina tutkimusryhmää johtaneen juristin Richard Goldstonen mukaan.
- 73 Human Rights Watch, *US: Endorse Goldstone Report on Gaza: Promote Justice for Victims on Both Sides* (27.9.2009).
- 74 Yhdysvaltojen ulkoministerinä toimi tuolloin Hillary Clinton. Clintonin ulkoministeriön tavoitteena oli estää Goldstonen raportin eteneminen turvallisuusneuvostoon. WikiLeaksin vuotamassa toimeksiannossa vuoden 2010 helmikuulta Clinton linjasi, että ”vankan vastarinnan ylläpitäminen” YK:n turvallisuusneuvoston toiminnalle Goldstonen raportin suhteen on ”tärkeä prioriteetti”. Clinton totesi myös, että ”vastustamme tiukasti” Goldstonen raportissa esitettyjen syytösten viemistä kansainväliseen rikostuomioistuimeen. Clintonin mukaan Yhdysvallat toivoi, ettei raporttia käsiteltäisi YK:n toimesta ollenkaan vaan ainoastaan konfliktin osapuolten ”perusteellisten ja uskottavien” sisäisten tutkimusten kautta. WikiLeaks, *Goldstone Follow-Up Action* (22.2.2010).
- 75 WikiLeaks, *Finland: Goldstone Follow-Up Action* (26.2.2010).
- 76 Human Rights Watch, *UN: US, EU Undermine Justice for Gaza Conflict* (30.9.2009). HRW viittaa tilastoihin, joiden mukaan Israel tuomitsi ainoastaan viisi sotilasta palestiinalaisten tappamisista vuosina 2000–2008 – aikana, jolloin Israelin armeija tappoi yli 2 200 palestiinalaista siviiliä.
- 77 B’Tselem, *No Accountability* (11.11.2017).
- 78 Human Rights Council, *Report of the United Nations Fact-Finding Mission on the Gaza Conflict*, s. 175–179.
- 79 The State of Israel, *Gaza Operation Investigations: Second Update*, s. 23.
- 80 Norman Finkelstein, *Method and Madness: The hidden story of Israel’s assaults on Gaza* (2014), s. 49.

- 81 Human Rights Council, *Report of the UN Commission of Inquiry on the 2018 protests in the OPT* (2019).
- 82 Tuomioistuimen perussäännön mukaan se voi harjoittaa toimivaltaansa suhteessa vakaviin kansainvälisiin rikoksiin vain, mikäli niihin syyllistyy tuomioistuimen perustamissopimuksen osapuoli, jos rikokset tapahtuvat tuomioistuimen osapuolen alueella tai YK:n turvallisuusneuvoston erillisellä valtuutuksella.
- 83 Quentin Thomas, *Report of the Independent Panel for the BBC Governors on the Impartiality of BBC Coverage of the Israel-Palestine Conflict* (2006), s. 31.
- 84 Greg Philo & Mike Berry, *More Bad News from Israel* (2011), s. 379.
- 85 United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, *Protection of Civilians Report* (13–26.3.2018).
- 86 *Helsingin sanomat*, ”Israelilaisia sotilaita loukkaantui räjähdyksessä Gazan rajalla” (17.2.2018).
- 87 International Displacement Monitoring Centre, *Under Fire: Israel’s enforcement of Access Restricted Areas in the Gaza Strip* (2014), s. 22–23. Vuoden 2019 huhtikuussa Israel laajensi kalastajien pääsyä 15 mailin etäisyydelle rantaviivasta kaistan etelä- ja keskiosissa. Tiukemmat rajoitukset ovat edelleen voimassa pohjoisosissa, ja tilanne on parannuksista huolimatta edelleen arvaamaton: vuoden 2019 huhtikuun ja lokakuun välillä rajoituksia muutettiin 14 kertaa. (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, *Gaza’s Fisheries: Record expansion of fishing limit and relative increase in fish catch; shooting and detention incidents at sea continue* 19.11.2019.)
- 88 Marilyn Garson, *Reading Maimonides in Gaza* (2017).
- 89 UNRWA, *Palestinian refugees*, www.unrwa.org/palestine-refugees
- 90 American Near East Refugee Aid, *What Are Palestinian Refugee Camp Conditions Like?* (5.9.2019). Katso myös UNRWA, *Protection in Lebanon* (helmikuu 2019).
- 91 Palestinian Center for Policy and Survey Research, *Results of PSR Refugees’ Polls in the West Bank/Gaza Strip, Jordan and Lebanon on Refugees’ Preferences and Behavior in a Palestinian-Israeli Permanent Refugee Agreement* (2003).
- 92 David Pollock, ”Half of Palestinian Still Want All of Palestine – But Most Would Compromise for Less”, *Washington Institute* (13.8.2019).
- 93 Oikeuskäsittelyä pidensi se, että Shakir ei julkisesti tue ko. boikottia.
- 94 United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, *Increased electricity supply improves access to water and sanitation in Gaza* (6.9.2019).

- 95 United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, *Study warns water sanitation crisis in Gaza may cause disease outbreak and possible epidemic* (16.11.2018); Gregor von Medeazza, "Searching for Clean Water in Gaza", *Unicef* (10.1.2019).
- 96 United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, *Study warns water sanitation crisis in Gaza may cause disease outbreak and possible epidemic* (16.11.2018). Unicefin mukaan 26 prosenttia lasten sairauksista on vesiperäisiä (2011) ja 12 prosenttia lasten ja vastasyntyneiden kuolemantapauksista johtui ripulista (2009).
- 97 Mikko Paakkanen, "Japani kehottaa yliopistoja lakkauttamaan humanistiset tiedekunnat", *Helsingin Sanomat* (23.9.2015).
- 98 RecoNow, *The Higher Education System in Palestine* (2016).
- 99 United Nations Development Program, *The 2014 Palestine Human Development Report: Development for Empowerment* (2015), s. 130.
- 100 Palestinian Central Bureau of Statistics, *On the Occasion of International Literacy Day* (8.9.2019).
- 101 Vuosien 1993 ja 2011 välisenä aikana korkeakouluopiskelijoiden määrä kasvoi 940 prosentilla. United Nations Development Program, *The 2014 Palestine Human Development Report: Development for Empowerment* (2015), s. 66.
- 102 Nick Riemer, "The Attack on Palestinian Universities", *Jacobin* (30.12.2018). Esimerkiksi vuoden 2018 maaliskuussa opiskelijoiksi naamioituneet israelilaiset sotilaat sieppasivat Birzeit-yliopiston opiskelijaneuvoston puheenjohtajan Omar al-Kiswanin.
- 103 European Platform for the Academic and Cultural Boycott of Israel, *Palestinian Universities under Occupation* (2015).
- 104 European Commission, *The EU mobilizes additional €22 million in aid to Palestinians* (30.4.2019). EU:n kokonaistuki palestiinalaisille vuonna 2018 oli 370 miljoonaa euroa. Kokonaistuen määrä palestiinalaisalueille on ollut kuitenkin laskussa viime vuosina. Vuosien 2014 ja 2016 välillä kahdenvälinen ja monenkeskinen kokonaistuki palestiinalaisalueille laski noin 3 miljardista eurosta 2,5 miljardiin euroon. *United Nations Development Assistance Framework State of Palestine 2018–2022* (2017).
- 105 Euro-Med Monitor, *Squandered Aid: Israel's Repetitive Destruction of EU-Funded Projects in Palestine* (2016).
- 106 Shir Hever, *How Much Aid to Palestinians Ends up in the Israeli Economy?* (2015).
- 107 Seuraava kuvaus Libanonin pakolaisleirien toiminnasta perustuu Sirkku Kivistön minulle sähköpostitse 16.12. toimittamaan yhteenvedoon.

- 108 Syksy Räsänen, *Israelin Apartheid* (2018), s. 240.
- 109 Open Letter: Palestinian Civil Society Call for BDS (9.7.2005),
bdsmovement.net/call
- 110 BDS National Committee, *Under BDS Pressure, G4S Ends Most Illegal Business With Israel* (2.12.2016).
- 111 Yhden valtion malli ei myöskään nauti oikeastaan minkäänlaista kansainvälistä tukea. Yksikään valtio tai poliittinen puolue ei aja yhden valtion mallia. Jopa Iran äänestää joka vuosi YK:ssa kahden valtion ratkaisun puolesta. Samalla kahden valtion malli on edelleen paikallisesti ylivoimaisesti suosituin vaihtoehto, vaikkakin sen suosio on laskenut tasaisesti etenkin nuorten keskuudessa. Vuonna 2018 tehdyn mittauksen mukaan 43 prosenttia miehitettyjen alueiden palestiinalaisista ja israelinjuutalaisista tukee kahden valtion ratkaisua. Yhden valtion ratkaisua tuki 9 prosenttia palestiinalaisista ja 19 prosenttia israelinjuutalaisista. (Khalil Shikaki & Dahlia Scheindlin, "Palestinian-Israeli Pulse: A Joint Poll (2016–2018): Final Report", Palestinian Center for Policy and Survey Research (12/2018).
- 112 Yuval Azulai, "Defense Ministry seeks to expand Israel's arms exports", *Globes* (26.11.2019).
- 113 Antti Pasanen, "Suomi ostaa Leopard-panssareille moderneja sirpalekranaatteja Israelista – 'Merkittävä tulivoiman lisäys maavoimille,'" *Kaleva* (17.12.2019).

